

Uvodnik

Jurij Paljk

Podprimo Brancatija!

Kaj si lahko človek, preprost človek, kot smo skoraj vsi, vsaj večina nas je takih, misli ob zadnjih političnih dogajanjih na Deželi in v Gorici, ne znam napisati, ker je to preprosto preveč še za vsega človeškega sicer vajeno pre-ro.

Navajeni smo pisati o smrti in o rojstvu, navajeni smo pisati črno in belo kroniko, komentarje in druge stvari, a časnikarji smo tudi ljudje, predvsem ljudje! In zato iskreno priznam, drage bralke in bralci, da je to, kar se sedaj dogaja pri nas na političnem področju, mило rečeno nedostojno in sramotno!

Tega si volilci, kar vsi navsezadnje smo mi, preprosti ljudje, ne zasluži, res ne! Ne zasluži, da prisostvujemo nečednim in nizkim udarcem med slovenskimi politiki na Deželi. In ne zasluži, da v Gorici tik pred volitvami pustimo na cedilu župana Vittoria Brancatija, ki je sicer res napravil nekaj napak, a je bil vseeno odličen župan, za nas Slovence gotovo izvrsten župan! Njegova bistvena "napaka" je bila, da je dal na nevarna mestna križišča postaviti kamere, ki avtomatično posnamejo vse voznike, ki peljejo skozi rdečo luč, čemur seveda sledi visoka denarna kazen. Živimo pa v državi, kjer nihče noče ničesar plačati, niti prometnega prekrška, kaj šele kazni za vožnjo skozi rdeči semafor! 17 tisoč in več takih kazni je dober obet, da boš volitve gotovo izgubil! To je ena najhujših Brancatijevih "napak", namreč ta, da je mislil, da vodi Gorico, v kateri živijo pošteni državljani. In so se mu zato enostavno "zgodili" odbori proti plačevanju kazni itd., vse v znamenju najslabšega, a za javnost hvaležnega populizma v mestu, ki podobno kot Trst od nekdaj živi od prostih con in drugih finančnih olajšav, dokler se niso našli še krajevni politikanti, ki so ga podlo in zahrbtno "nasadili", kot se reče v žargonu. Temu dodajmo še naravnost neprikrito sovražnost krajevnih italijanskih dnevnikov, ki da sta sicer v lasti t.i. kapitala leve sredine, a se obnašata in pišeta o Brancatiju - in seveda o nas Slovencih! - kot da bi bila v službi najbolj zastarele in podle krajevnne desnice, in slika je skoraj popolna. Skoraj zato, ker moramo dodati zraven še (ne)pomembno vlogo slovenskih politikov. Vem, da bo zvenelo poenostavljeno in za nekatere tudi nesramno, a dejstvo je, da so se (za sedaj) Brancatija odkrivali predvsem zaradi nas Slovencev in njegovega vztrajanja pri poglobljanju sodelovanja s sosednjo Novo Gorico. Častni izjemi sta stranki Slovenska skupnost in Stranka komunistične prenovе, ki podpirata Brancatija. In na dan so seveda prišle, kot se ob nevihtah in ob potopih spodobi, podgane; stare, preverjene podgane, bi sedaj rad zapisal, a ne smem, ker bi koga užalil. Lahko pa zapišem, da bo Gorica zagotovo naredila velik korak nazaj, če bo - in najbrž bo, če se bodo razprtije nadaljevale - dobila Romolija, in desnico z njim, za župana. Dogajanja okrog volilnega zakona na deželni ravni pa so ponovno pokazala, da se med Slovenci ne znamo pogovarjati, saj ne more biti res, da se lahko z veseljem gleda na gotovo smrt nekoga kot na priložnost za svoje življenje, ali bolje in kruto: stranka Slovenska skupnost naj crkne, da bomo mi lepše živeli!

In meni, preprostemu človeku, se zato ne zdi čudno in mi je tudi povsem razumljivo, zakaj nimamo še udejanjenega zaščitnega zakona! In bi se mi tudi ne zdelo čudno, če bi ponovno izgubili občino Devin-Nabrežino! Ne smemo namreč pozabiti, da smo občino Devin-Nabrežino sami izgubili, kot smo bili prav mi Slovenci tisti, ki smo odločilno pripomogli, da smo imeli v Gorici Vittoria Brancatija za župana!

Pesem mladih

Na Pomorski postaji v Trstu je v nedeljo, 18. marca, nastopilo preko štiristo navdušenih pevcev

Foto IG

BERLIN Sodelovanje teologij različnih veroizpovedi Iz studencev žive vere

V Berlinu smo imeli posvetovanje o sodelovanju teologij različnih veroizpovedi pri razreševanju perečih vprašanj sodobnega človeka. Navzoči smo bili predstavniki katoliške in evangeličanske Cerkve ter judovske in muslimanske verske skupnosti. Osrednji poudarek je bil namenjen temu, kako okrepiti možnosti sodelovanja ver in teologij v družbi. Napetosti, ki jih v evropskih družbah povzroča vedno večji vpliv islama, terjajo ne le boljše poznavanje islama kot religije in večjo odprtost do muslimanskih vernikov, pač pa tudi bolj poglobljeno sodelovanje vseh odgovornih pri iskanju medsebojnega soglasja. Da je to postalo tudi pomembno politično vprašanje, dokazujejo sami politiki, ki se vedno več ukvarjajo z medkulturnim in medreligijskim dialogom - takega je pri nas nedavno organiziral zunanji minister Rupel - v omenjenem posvetu v Nemčiji pa je nemški notranji minister Schäuble govoril o vlogi religije v družbi in državi. Na okrogli mizi ob predavanju sva sodelovala tudi muftij islamske skupnosti v Sloveniji Nedžad Grabus in avtor prispevka. Mufti je poudaril, da religija postaja danes pomembno politično vprašanje, saj se vsi hočejo ukvarjati z njo.

Očitno se bomo tudi v Sloveniji počasi navadili - morda bo k temu pripomogel tudi Zakon o verski svobodi - , da je vera pomemben del civilne družbe, saj povezuje ljudi med seboj in jih spodbuja k prijateljstvu in sodelovanju. Škotski mislec ponavlja, kar je zapisal že grški Aristotel, da je sodelovanje in prijateljstvo nujni pogoji, da ljudje lahko dobro živijo. Od-

visni smo drug od drugega in že otrok se zaveda, da potrebuje starše, da preživi. Življenje nas stalno uči, da nam gre bolje, če smo prijazna družina, če v krajevni skupnosti sodelujemo. Tudi država je brez složnosti in sodelovanja slabo uspešna. Iz naše preteklosti vemo, kako so nas obremenila negativna sporočila o razrednem sovražniku in koliko težav imamo še zdaj zaradi sprtosti in razdeljenosti. To ovira sodelovanje in ustvarjalnost države in nas vseh.

Nekateri so se vendarle začeli zavedati, da so pomemben dejavnik sodelovanja tudi religije. Na omenjenem posvetu je predstavnik univerze v Strasbourg potrdil, da Francozi kljub tako imenovani laičnosti po lanskim socialnim nemirih bolj razmišljajo o vlogi religij v družbi in si postavljajo tudi vprašanje vloge krščanstva v francoskem izročilu. Ker se tudi Slovenci včasih sramujejo krščanskega izročila, je problem zanimiv tudi za nas. Marsikdo, ki je zlezal iz krščanskih plenj in z materinim mlekom pil izročila krščanstva, ko stopi malo na svoje noge, začne pljuvati po dediščini, ki ga je hranila in postavila na noge. Ne zaveda pa se - kakor pravi nemški pregovor - , da je z vodo odplaknil tudi de- te. Najbrž se strinjamo, da tudi v Cerkvi ni vse urejeno in je po besedah Drugega vatikanskega cerkvenega zbora Cerkve potrebna stalne prenovе. Zaradi kristjanov, ki ne živijo in delajo skladno z vero in jim manjka pravičnosti in poštenosti in pripravljenosti za sodelovanje, ni treba zavreči odrešenjskih sporočil o ljubezni do Boga in bližnjega. Zaradi cerkvenih predstavnikov, ki niso živeli in danes ne živijo tako, kakor oznanjajo, ne moremo zanikati pridobitev, ki jih je krščanstvo dalo temu svetu. In seveda:

Še danes potrebujemo ta sporočila o ljubezni, miru, prijateljstvu in sodelovanju, sicer ne vem, iz česa bomo živeli in kakšna bo naša prihodnost.

Res je sicer, da je danes marsikaj tega, kar je nekoč vsaj v teh krajih učilo le krščanstvo, mogoče najti tudi v drugih kulturnih in religioznih izročilih. Brez odprtosti zanje si danes težko predstavljamo sožitje in sodelovanje kultur in ver. Od tega pa je odvisno, ali bo globalizacija res zblížala in povežala ljudi med seboj ali pa jih bosta ekonomski globalizem in tekmovalnost za prevlado še bolj sprla in tako uničila dosedanje pridobitve človeštva.

Kakor je zapisal že indijski duhovni voditelj Gandi, je potrebno, da iščemo vsak v svoji veri globlje temelje in potem bomo na razlike med nami gledali iz globljih temeljev in jih bomo zato znali sprejeti in deliti. Zato je v ekumenskih odnosih med krščanskimi cerkvami in v medreligijskem dialogu posebno med krščanstvom, judovstvom in islamom pomembno iskati globlje korenine in skupna izročila, ki so nam jih posredovale te religije, da bi lahko gradili skupno človeško prihodnost. Danes glede tega nimamo izbire. Globalizacija nas sili k sprejemanju različnosti in k sodelovanju, če nočemo, da se bo sprevrgla v spopad za prevlado kultur in religij. Ker so v teh spopadih odločilni socialni in ne religiozni dejavniki, so vere pri tem le ločilno znamenje med različnimi socialnimi in nacionalnimi skupinami. Tako je bilo tudi v vojnah na Balkanu.

Če torej hočemo sodelovanje in človeško sožitje, potem moramo vsi težiti k religioznim temeljem in k izvorom. Zakaj bi torej gradili na malenkostih, ki razdvajajo in povzročajo bolečine, napetosti in zaplete?

/ stran 5
Janez Juhant

Pogovor

Profesor Samo Pahor je spregovoril o položaju naše manjšine, o zaščitnem zakonu in zajamčenem zastopstvu

3

Slovenska Cerkev

Ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran je postal predsednik Slovenske škofovske konference

5

Predstavitev

V muzeju Revoltella v Trstu so predstavili prevod knjige Jančarjevih zgodb L'allievo di Joyce

9

Strnimo vrste!

Enotnost in različnost

Prihodnost slovenskega enotnega zastopstva na političnem področju bo v dobri meri odvisna od načina, kako se bo zamisel in v končni fazi realizacija projekta, ki ga imenujejo Demokratska stranka, tudi razvila. Na vsedržavni ravni se prav v teh dneh veliko razpravlja, kakšna naj bo oziroma naj bi bila politična opredeljenost tega novega subjekta, ki naj bi nagovarjal predvsem sredinsko usmerjene volilce. Dejstvo, da sedanjo Prodijevo vlado podpira tudi radikalna levica, pa predpostavlja, da bi novi politični subjekt moral v prihodnje prav tako računati na podporo na skrajnem levem taboru, kar dolgoročno ni perspektivno za sredinsko stranko. Tovrstne dileme je mogoče razbrati tudi v političnem vsakdanu Slovencev v Italiji.

Predlog o zajamčenem oziroma olajšanem zastopstvu Slovencev v Italiji je našel velik odpor levih strank, v katerih se prepoznajo tudi Slovenci, in to zaradi dejstva, da naj bi le stranka Slovenske skupnosti imela od tega korist. Za zakon so v deželni svet glasovali tudi svetovalci sredinskih strank, ki se sicer prepoznajo v desni sredini. Vse večje zблиževanje sredinskih subjektov v vsedržavnem in krajevnem merilu pa za sedaj onemogoča volilni zakon, ki sili stranke v heterogene koalicije, kar pomeni, da je rezultat takšne koalicije vse prej kot stabilna vlada. To je razvidno zlasti v sedanji levsredinski koaliciji, ki odseva ne le demokratično pestrost, ampak celo antitetična stališča glede temeljnih vprašanj ita-

lijanske politične agende. Dejstvo, da je za stabilnost levsredinske vlade poskrbelo gibanje senatorja Follinija, ki se prepozna v izkušnjah in tradiciji sredinske Krščanske demokracije, ki je vse do 90. let krojila politiko v Italiji, pa je znak, da je za utrditev političnega scenarija v Italiji pomemben korak - ali bolje rečeno krepek zasuk - proti centru. Politična polarizacija v Italiji je dosegla v zadnjem času take razsežnosti, da je razdalja med pozicijami - in to tudi znotraj istega tabora - postala vse večja in težje obvladljiva.

Vsi se v Italiji sprašujejo, kakšno pot bodo ubrali bivši pristaši Krščanske demokracije, ki se še identificirajo v desnosredinskem zavezništvu. Tudi od tega bo namreč odvisno, kako bodo tudi na krajevnih ravni potekala pogajanja za naslednje volitve oziroma kakšni so možni scenariji za politično delo.

Znotraj slovenske manjšine v Italiji je opazno, da zlasti na skrajni levi zelo previdno ocenjujejo proces spajanja sredinskih - tako katoliško usmerjenih kot laičnih gibanj. Sicer pa bo tudi za slednjo potrebno veliko dela, ne nazadnje, ker se na prizorišču pojavlja vrsta novih izzivov, med katerimi ne gre za nemariti tudi vse bolj pogostih pozivov sv. očeta katoliškemu politikom, naj sledijo naravnim etičnim zakonom.

Zakaj je do tega prišlo prav v tem času, pa tudi ni naključno: med vprašanji, ki bi jih morali italijanski poslanci in senatorji v tem času rešiti, je namreč za Cerkev sporno vprašanje partnerskih zvez.

Koliko časa pa bosta trajala partnerstvo in akcijska enotnost med Slovenci v Italiji, pa je žal zopet odvisno od rimskih mlinov in od večjih zasukov na vsedržavni ravni. Trenutno stanje, da vsi deželni svetovalci slovenske narodnosti pripadajo različnim strankam, a isti koaliciji, je žal prej izjema kot pravilo.

Sedaj je čas, ko bi morali Slovenci, ki se kot taki prepoznava na političnem in družbenem področju, strniti vrste in se posvečati razumevanju pluralnosti naše skupnosti. Zgolj reagiranje na zunanje "dražljaje", in sicer kot predstavniki ene ali druge politične opcije, pa bi pomenilo ponovno kopanje novih ideoloških jarkov. Tega pa si po 50-letni hladni vojni v zamejstvu res ne moremo več privoščiti. Sicer pa presejanje tega stanja predpostavlja pravilno zastavljeno medkulturnost, ki ne pomeni akritičnega ali ideološko vezanega odpiranja (izključno) italijanskemu prostoru, temveč razumevanje in sodelovanje vseh segmentov zamejstva. V to nas sili ne nazadnje tudi razprava znotraj italijanske družbe v zvezi s skupnim (italijanskim) pojmovanjem in razumevanjem polpretekle zgodovine. Omenjeni razpravi se lahko kot Slovenci v Italiji pridružimo le, če imamo znotraj lastne skupnosti jasno vizijo preteklosti, sedanjosti in bodočnosti naše skupnosti. Brez iskanja skupnega imenovalca na narodno-kulturni podlagi pa bo kmalu ponovno spet v ospredju politična in ideološka razdrobljenost manjšine, od krazde leve tja do centra. Brez skupne narodno-kulturne podlage pa bomo namesto skupnosti ustvarjali le še slovensko govoreče posameznike...

Peter Rustja

Tiskovna izjava NSKS, SSO, EL in SSK Slovenci v Furlaniji in na Koroškem

V petek, 16. marca, so se v Celovcu na delovnem pogovoru srečali predstavniki slovenskih narodnih skupnosti v Italiji in na Koroškem. Delovno srečanje, na katerem so sodelovala vodstva Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), Sveta slovenskih organizacij (SSO),

Enotne liste (EL) in Slovenske skupnosti (SSK), edine slovenske stranke v Italiji, je bilo v znamenju solidarnega sodelovanja med Slovenci v Furlaniji in na Koroškem.

Tako SSK, EL, SSO in NSKS izrecno pozdravljajo, da je prišlo do reforme volilnega zakona za deželo Furlanijo, ki v pre-

cejšnji meri pomaga slovenski narodni skupnosti in omogoča neodvisni in samostojni slovenski stranki SSK mandat v deželni svet. Hkrati pozivajo koroško deželno vlado in koroški deželni zbor, naj končno sprejmeta model, ki zagotavlja slovenski narodni skupnosti neposredno izvoljeno in neodvisno zastopstvo v deželni svet.

Posebno pozornost so predstavniki slovenskih narodnih skupnosti v Furlaniji in Koroški namenili tudi vprašanju dvojezičnih napisov na Koroškem. Pozivajo zvezno vlado na Dunaju, naj čim prej usresniči razsodbe ustavnega sodišča in 7. člen Avstrijske državne pogodbe. Ostro so obsodili ravnanje koroškega deželnega glavarja, čigar boj proti dvojezičnim napisom je v posmeh evropski miselnosti in plodnemu sodelovanju v alpsko-jadranskem prostoru. Hkrati poudarjajo vodstva SSK, SSO, EL in NSKS, da je treba končno začeti tudi izvajanje zaščitnega zakona za Slovence v Italiji in tako zagotoviti slovenski narodni skupnosti pogoje za ploden razvoj in preživetje.

Predstavniki SSO, NSKS, SSK in EL skupno protestirajo tudi proti žaljivim izjavam nekaterih italijanskih političnih voditeljev, ki so na vrhu same italijanske države in žalijo čustva Slovencev v Italiji, ko jih imenujejo za etnično genociden narod, za ljudi polne maščevalne krvi in za barbarsko ljudstvo.

Ob obisku podministra za prevoze De Piccolija

Ali se bo v Trstu kaj spremenilo?

Pisati o razmerah v tržaškem gospodarstvu je nekoliko tvegano početje, še posebej pa to velja glede možnosti za njegovo dolgoročno izboljšanje. Pred kratkim (8. marca) se je mudil na obisku v Trstu podminister za prevoze Cesare De Piccoli, ki si je ogledal pristanišče, se sestel s predstavniki krajevnih uprav in trgovinske zbornice, s predsed-

je izhajalo, kakor da ni dovolj dobre volje za sodelovanje pri Luki Koper, medtem ko dejstva govori nasprotno. Vsem je namreč dobro znano, da je bilo sodelovanje pred leti prekinjeno na pritisk dobro znanih tržaških političnih krogov, ki nasprotujejo lojalnemu sodelovanju. Zato se nam zdi poziv podministra, naj slovenske oblasti pristanejo na so-

delovanje, zgolj prikrivanje stvarnih razmer in vzrokov za pomanjkanje sodelovanja. Vprašati se moramo, ali gre za nepoznavanje poteka zadevnih dogodkov ali za politično sprenevedanje. Podminister De Piccoli je tudi pojasnil, da rimska vlada naklonjenost ocenjuje pobudo krajevnih uprav, da bi se pretežni del področja Starega pristanišča namenil sodobnim trgovskim in drugim dejavnostim. V ta namen je potrebno pregledati obstoječi pravni status prostocarskega območja, ki ga je Italija sprejela s podpisom Pariške mirovne pogodbe iz leta 1947, ki je predvidevala ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja. Italijanska vlada je leta 1954 prevzela upravo nekdanje cone A s Trstom, a ni nikdar izdala ustreznih izvršnih določb o delovanju proste luke, zato se le-ta ni nikdar konkretno razvila. Edinole pristaniškim operaterjem, predvsem špediterjem in uvoznikom na splošno, je priznala ugodnost, da lahko plačajo davek na uvoz in na dodano vrednost v roku šestih mesecev po uvozu, in ne takoj kot v drugih

italijanskih pristaniščih, ki stalno izpodbijajo to prednost Trsta. Zato sprememba sedanje urbanistične namembnosti ni tako enostavna zadeva. Zato nekateri tržaški politični krogi predlagajo, da bi se območje "proste luke" premestilo kam drugam, recimo v Novo pristanišče ali na tovarno postajališče pri Fernetičih.

Za tržaške vodilne kroge je vsekakor značilno, da stalno predlagajo najrazličnejše rešitve za krajevno gospodarsko poživitev, ne uspe pa jim se osredotočiti na prednostne cilje. Velika ovira zlasti za razvoj pristaniškega prometa so zastarele in neprimerne železniške povezave. Tržaški sedmi pomol

pretovori danes 220 tisoč kontejnerjev, zmoget pa bi jih tudi 500 tisoč, a nima ustreznih prometnih infrastruktur za njihovo takojšnjo dostavo naročnikom v zaledju. Na tem področju bi bile zaželene tudi privatne pobude, a kaže, da se Trstu podjetniki izmikajo. Zato nadvse pozitivno odmeva odločitev slovenskega navtičnega podjetja Seaway (Morska pot) z Gorenjskega, da v industrijski coni pri našem Tržiču (nasproti šti-vanski papirnici) zgradi ladjedelnico za izdelovanje jadrnic in motornih jaht iz sodobnih materialov od 20 do 50 metrov dolžine. V ta namen je že odkupilo 42 tisoč kvadratnih metrov zemljišča, po načrtih pa naj bi zaposlovalo 150 ljudi, specializiranih za gradnjo tovrstnih plovil. Na predstavitveni konferenci so povedali, da gre za največjo slovensko investicijo v Italiji po osamosvojitvi. Naložba sama naj bi namreč znašala 15 milijonov evrov. To je končno nadvse vzpodbudna novica za naše kraje in, upajmo, tudi za naše zamejske ljudi.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Borzni pretresi odsevajo svetovno izenačevanje

Nedavni močni padec najpomembnejših borz je ponovno obudil razmišljanje o vprašanju, kateri je osrednji proces sedanega časa, proces, ki ima svetovne razsežnosti ter prizadeva prav vsakega posameznika, in to še posebno v našem razvitem svetu. Po mnenju izvedencev je osrednji proces v izenačevanju ekonomske moči, zaradi česar se klubu razvitih z zelo hitrimi koraki približujejo novi deli sveta in na ta način spreminjajo podobo človeštva - podobo človeštva spreminjajo korenito ter prelomno. Eden od pokazateljev tega dejstva je podatek, da je zadnjemu večjemu padcu vrednosti borz botrovala Azija in ne, kot je v navadi, Združene države Amerike, ki v največji meri dajejo ton ekonomskim dogajanjem. Pomemben je pred kratkim objavljen podatek o azijskem dohitevanju najbolj razvitih držav v luči rasti letnega dohodka na prebivalca. Slednji se je na Kitajskem med leti 1992 in 2001 podvojil, torej v desetih letih, medtem ko so za enako podvojitev Združene države Amerike potrebovale 47 let, Velika Britanija pa kar 58 let. Najrazvitejši so torej ustvarili sedanjo visoko raven ekonomskega prostora, v katerega danes dosti hitreje lahko vstopajo tudi drugi. In če sta med temi prišleki Kitajska in Indija z dobro tretjino celotnega svetovnega prebivalstva, potem je jasno ne samo, da se podoba človeštva spreminja, ampak da se spreminjajo - nikakor ne na bolje - življenjski pogoji v najbolj razvitih državah in s tem njihove razvojne možnosti.

Prevelike razlike različnih delov sveta se torej zmanjšujejo in to pomeni, da bodo območje razvitega sveta drugi vse bolj dohtevali, oziroma bodo napredovali hitreje. Tovrstno približevanje bo med drugim mogoče opazovati tudi na borznih trgih, kjer je ob predzadnjem velikem padcu pred slabim mesecem dni samo v Evropi slo v enem dnevu v nič skoraj 300 milijard evrov - podobno težnjo je mogoče pričakovati v prihodnosti. Tu so ocene izvedencev različne, saj nekateri menijo, da bo razviti svet še kar precej časa vzdrževal trenutno premoč, medtem ko so drugi prepričani, da bomo izgubljali hitreje, kot si mislimo. Pač pa so vsi izvedenci enotnega mnenja, da se bo Azija z razvitim svetom slej ko prej izravnala ter ga dohitela. Proces svetovnega izenačevanja je potemtakem dejstvo, vprašanje je le, kako nanj odgovorimo oziroma bomo odgovarjali.

Visoka politika razvitega sveta je vse navedeno očitno že zdavnaj prepoznala in se je odločila obdržati globalno prednost z zelo odločnimi potezami, ki naj njenim državljanom kar najdlje podaljšajo sedanjo visoko stopnjo življenjske ravni. Vojaški posegi v surovinski bogata območja zato niso slučaj, istočasno je vse manj pacifističnih protestov domačega javnega mnenja, ki se pričenejo zavedati, kako menda ne gre drugače, če hočemo obdržati, kar sedaj imamo. Kljub temu se bo svetovno izenačevanje nadaljevalo, nasilno zaustavljanje ga bo verjetno le pospešilo.

Janez Povše

Na dnu

POGOVOR Samo Pahor

Bog naj me ščiti pred prijatelji, sovražnikov se bom pazil sam!

Profesor Samo Pahor že desetletja v prvi osebi sledi dogajanju znotraj naše manjšine in ga zato ne gre veliko predstavljati. S svojim tankočutnim humorjem in bistrim dokazovanjem dejstev je v času postal eden osrednjih pričevalcev našega zamejskega življenja: okusil je marsikatero bridko izkušnjo, njegove poteze pa so se s sodnega vidika izkazale za pravilne.

Prof. Pahor, kot dolgoletni spremljevalec dogajanj slovenske manjšine v Italiji, ste dobobra spoznali dinamike, ki so manjšini krojile vsakdan. Ko bi morali podati splošno sliko naše narodne skupnosti v deželi FJK, kako bi jo orisali, kaj bi o njej dejali?

Za izčrpen oris naše narodne skupnosti, ki nujno obsega tudi razvoj te skupnosti skozi čas vse do današnjega dne, bi potreboval veliko prostora, vendar bom poizkusil strniti svoj pogled na razvoj položaja manjšine in na sedanje stanje na čim jedrnatiji način. Če bodo potrebne dodatne razčlenbe, bom rade volje dopolnil.

Izhodišče je izredno šovinistično-nacionalističen pogled italijanske države in naroda na vprašanje jezikovnih in narodnih manjšin, in še zlasti zadržito šovinistični pogled vzdolž vzhodne meje italijanske države.

Iz zapisnikov ustavodajne skupščine izhaja, da so bile izključene od varstva vse že "integrirane" manjšine, zaradi česar so bili izključeni tudi Benetški Slovenci, češ da so leta 1866 skoraj vsi glasovali za priključitev k Italiji, v prvi svetovni vojni pa med njimi ni bilo nobenega dezertarja. Enako so bili izključeni Furlani, med katerimi se je takrat razvilo krepko avtonomistično gibanje. Priznanih pa je bilo 9.000 Slovencev v goriški pokrajini, ker niso bili integrirani. Kasneje se je izkazalo, da so šteili za neintegrirane manjšine, ki so neposredno po vojni resno ogrožale celovitost države. Mislim, da lahko ocenimo kot grozljivo tako logiko, ki ne priznava spoštovanja človeškega dostojanstva in po naravi dane različnosti, pač pa postavlja kot pogoj za uživanje temeljnih pravic veleizdajniško dejavnost.

Toda kljub tej logiki in 10. prehodnemu določilu ustave, ki je predpisalo v naši deželi takojšnje spoštovanje 6. člena ustave, so Slovenci na Goriškem dolga desetletja imeli samo šole, ki so bile ustanovljene pred povratkom italijanske uprave.

Ko je Italija sprejela z mednarodnim dogovorom (5.10.1954) precej razčlenjene obveznosti glede varstva slovenske manjšine na Tržaškem, je potrdila svoj barbarski pogled na vprašanje varstva manjšin. Za prvi zakon o slovenskem šolstvu je bilo treba čakati skoraj sedem let (ki se nam po desetletjih čakanja na splošni zakon lahko zdijo zelo kratka doba), na drugi zakon o šolstvu pa celih devetnajst let. V statut avtonomne dežele, ki je v dveh deželah z ustavnim zakonom zajamčil poleg manjšinskega šolstva tudi rabo manjšinskega jezika v javnem

življenju in v toponomastiki, so leta 1963 vključili člen, ki je načelno jamčil vse, dejansko pa je desetletja služil za odrekanje vsega.

Na žalost slovensko vodstvo na Tržaškem ni doumelo pomembnosti vsakodnevnega stvarnega uveljavljanja rabe slovenskega jezika in počasi smo izgubili tudi že pridobljene pravice iz časa zavezniške vojaške uprave. Od ravni varstva, ki jo predvideva Posebni statut z dne 5. oktobra 1954, je bilo uresničeno izredno malo in tako imenovani "zaščitni zakon" "jamči" samo "že uživano raven", čeprav je Ustavno sodišče razsodilo (razsodba št. 15 iz leta 1996), da je raven varstva, ki jo predvideva Posebni statut, z ratifikacijo Osimske pogodbe brez dvoma postala del italijanskega pravnega reda.

Če upoštevamo, da je zakon izglasovala "demokratska" leva sredina, ga lahko proglasimo za civilizacijsko katastrofo in sramoto, od katerih je odvisno, da celotna manjšina hira v vedno večjem malodušju.

Naša vodstva so na svoj način ujetnik "demokratske" leve sredine, kateri naj bi bila manjšina hvaležna za nekaj zelo zapoznelih drobtin glede dejanskega varstva, ki je še zelo daleč od enakopravnosti, in seveda zaradi finančnih sredstev, ki se s tem, da ostajajo že dolgo v isti količini, po učinku manjšajo.

Minilo je celih šest let od odobritve zaščitnega zakona v rimskem parlamentu. V čem je po Vašem mnenju zakon nepopoln glede na dejanske potrebe, ki jih naša manjšina ima; zakaj pa je zaščitni zakon ostal zgolj na papirju, kje so bile in so še težave, da se ne more udejanjiti?

Da se "zaščitni zakon" po šestih letih še ne izvaja in niti po več mesecih levsredinske vlade, dokazuje, kaj vse je pograbilo vodstvo manjšine in kaj je zakrivila Republika Slovenija.

Duha in logiko italijanske demokracije smo lahko dodobra spoznali v pol stoletja po drugi svetovni vojni. Če iz tega nismo potegnili potrebnih naukov za naše ravnanje, je krivda slovenskih vodstev. Republika Slovenija, ki je v svojo ustavo zapisala dolžno skrb za avtohtone slovenske manjšine v sosednjih državah in je prevzela nasledstvo pri Osimski pogodbi, ni delovala kot država, ki spoštuje sprejete obveznosti, in zahteva, da jih spoštujejo tudi sopogodbениki. Da se ne smejo vtikati v italijanske notranje zadeve, so se izgovarjali. Potem so se zahvaljevali za zakon, ki ni v čast ne Italijanski republiki niti Republiki Sloveniji.

Na strani vodstev manjšine je drugačna, toda nič manjša, odgovornost. Ne samo, da v preteklih desetletjih niso niti organizirala niti podpirala drobna stvarna prizadevanja za uveljavitev jezikovnih pravic, tudi v samih prizadevanjih za zakon se niso v zadostni meri sklicevala niti na razsodbe Ustavnega sodišča niti na raven varstva, ki ga predvideva Posebni statut iz leta 1954.

Ustavno sodišče je v razsodbi št. 62 iz leta 1992 zapisalo: Sula base dei principi costituzio-

nali e di diritto internazionale ora descritti, non vi puo' esser dubbio che la tutela di una minoranza linguistica riconosciuta si realizza pienamente, sotto il profilo dell'uso della lingua materna da parte di ciascun appartenente a tale minoranza, quando si consenta a queste persone, nell'ambito del territorio di insediamento della minoranza cui appartengono, di non essere costrette ad adottare una lingua diversa da quella materna nei rapporti con le autorità pubbliche.

Vsakomur, ki je nekoliko pazljivo prebral "zaščitni zakon", je povsem jasna astronomska razdalja med ustavnim določilom in skrupulom levsredinskih strank, ki je po šestih letih še vedno v glavnem mrtva črka.

Vodstva so dopustila povsem nelogično rešitev, da je pravica do rabe slovenskega jezika v odnosih z oblastmi najbolj omejena prav v mestnih središčih, kjer imajo sedež skoraj vse oblasti. Če pomislimo, da so tudi v Južnoafriški republiki že pred letih odpravili "apartheid", je težko doumeti, zakaj naj bi v civilizirani Evropski zvezi obstajali "bantustani", v katerih naj bi manjšina uživala vse pravice, čeprav v njih nimajo sedeža oblasti, v stikih s katerimi naj bi manjšinci uživali te pravice. "Ta burka traja že tisoč let" ali nekaj podobnega je zapisal pred kakimi sto leti slovenski leposlovni pisec.

Vodstva se niso v zadostni meri zavzela za opredelitev naselelitvenega ozemlja slovenske manjšine na osnovi znanstvenih in uradne dokumentacije. Če pomislimo, da je notranje ministrstvo leta 1994 objavilo v knjigi "Primo rapporto sullo stato delle minoranze in Italia" zemljevid 34 (Štiriinidesetih) občin s slovenskim prebivalstvom, kjer so sicer dve občini izbrisali, je izigravanje s postopkom institucionalnega paritetnega odbora predvsem krivda slovenskih vodstev, ki niso uspešno nastopila. Če upoštevamo še to, da je državna uprava leta 1997 dostavila slovenske obrazce za davčno prijavo (740) večini teh občin, medtem ko je deželna uprava leta 1998 skoraj vsem navedenim občinam dostavila slovenske razglase izidov deželnih volitev, je katastrofalno ravnanje slovenskih vodstev na dlani.

Leta 1972 sem obrazložil glavnemu odboru SKGZ, leta 1974 pa v Dragi, kako je treba ravnati v tej državi, če hočemo doseči, kar pravimo, da želimo doseči. Bob v steno!

Po zborovanju na Travniku je zavladalo mrtvilo, pozneje (1992) pa je Boris Race priznal, bi bilo prav, ko bi kdaj upošte-

vali mnenje Sama Pahorja. Upam, da še ni prepozno.

Kaj pa vprašanje o demokratično izvoljenem predstavništvu Slovencev v Italiji: katera varianta je bolj primerena, ali tista stranke Slovenska skupnost, ki zagovarja predvsem etnično stranko slovenskih volilcev, ali je bolj dobrodošlo stališče slovenskih predstavnikov levičarskih strank, ki se zavzemajo predvsem za politično razvejanost slovenskega narodnega telesa v Italiji? Kako pa bi Vi razčlenili ta problem?

Foto DPD

Demokratično izvoljeno predstavništvo, ki ga predlaga družbeno politično društvo Edinost s petico št. 22 z dne 30. januarja 2006, ni nadomestek za politične stranke, temveč javnopraven organ celotne manjšine, ki naj bi omogočal izoblikovanje skupnih zahtev glede varstva slovenske manjšine. Decembra leta 2005 smo brali v časopisu naslov: Za premostitev sedanjih težav potrebuje manjšina strateško vodstvo. Naša petica je predlog za oblikovanje takšnega vodstva. Demokratičen način izvolitve naj bi organu dal avtoriteto in, ob pluralni sestavi, neodvisnost od strank in koalicij pri izbiri predlaganih rešitev. V petici še niso predvidene nekatere pomembne pristojnosti, ki bi jih to predstavništvo lahko pridobilo: možnost predlaganja osnutkov zakonov in možnost prizivanja na Ustavno sodišče.

V petici pa je že omenjena možnost, da bi volilci tega predstavništva izvolili tudi zamenjke zastopnika v deželnem svet. Ta bi ne bil v nasprotju s strankarskimi zastopniki, temveč bi jim bil v oporo, ker bi lahko samostojno predlagal rešitve, ki jih strankarski zastopniki ne morejo predlagati zaradi strankarske discipline. Strankarski zastopniki pa bi seveda znotraj strank lahko delovali za podporo rešitvam, ki bi ne bile ne leve ne desne,

temveč sredinske, kot je sredinska ustava, katere izvajanje bi te rešitve zasledovale. Stranke bi tako med seboj tekmovala, katera bo podpirala zagotovitev učinkovitejšega varstva in zvestejšega spoštovanja ustave ter s tem ustvarjala pogoje za doseg večjega števila glasov slovenskih volilcev. Posledica tega bi bila izvolitev kandidata iz vrst katerekoli stranke, ki bi užival zaupanje večine volilcev, ki bi bili vpisani v volilni seznam za demokratično izvoljeno zastopstvo. Aktivno in pasivno volilno pravico bi seveda imeli le Slo-

venke in Slovenci, ki bi uradno izbrali, v smislu 3. člena Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin, da želijo biti obravnavani kot pripadniki slovenske manjšine. Nekateri bi hoteli onemogočiti tako izbiro s krilatico "Ne smemo se pustiti prestežiti". Toda 27. februarja 2007 smo slišali, da so leta 1983 orožniki natančno prešteli vse pripadnike manjšine od Kanalske doline do Korošcev, kar pomeni, da je navedena krilatica z vsemi povezanimi razglabljanji le pesek v oči.

Naša manjšina je kot narodno telo podvržena tako notranjim kot zunanjim "dejavnikom" (npr. predvsem politični volji italijanskih oblasti). Katerih se je treba najbolj bati?

Slovenske politike pogojujejo bolj stranke in koalicije kot oblasti. Tako vladne kot opozicijske. Verjetno se slovenski politiki dobro zavedajo, kaj je v stranki ali v koaliciji, v kateri delujejo, dopustno ali nesprejemljivo. Zato se še sami omejujejo pri svojih predlogih in pobudah. In tisti, ki se jim porajajo tudi "heretične" misli, se verjetno zavedajo, da bi z njimi naleteli na nasprotovanje tudi pri slovenskih strankarskih sodrugih. Nevtralni javnopravni organ manjšine pa bi verjetno s strokovno izdelanimi predlogi tem bolj srboritim politikom slovenske narodnosti nudil oporo za dajanje tudi bolj "heretičnih" predlogov in pobud. O tem, katerih se je treba najbolj bati, se je izrekel modri italijanski narod: "Dagli amici mi guardi Iddio, che dai nemici mi guardo io!"

Kako ocenjujete nedavni politični škandal, ki je zajel Italijo in Hrvaško po izjavah predsednika Napolitana? Je morda imel hrvaški predsednik Mesić držo, ki bi jo moral slovenski politični kader posnemati?

Mislim, da so bile izjave predsednika Napolitana izredno koristne. Utvara, da je do Slo-

vencev hudobna desnica, medtem ko naj bi bila levica prijateljska, je dobila hud udarec. Med pripadniki miselno že hudo kolonizirane manjšine sem zaznal reakcije, ki jih nisem več pričakoval. Če upoštevamo, da hodijo "slovenski" župani še vedno spokorno k "Prazni jami" ali "Bršljanovci", za katero je že leta 2000 fobjolog Giorgio Rustia slovesno izjavil "la foiba di Monrupino e' un eccesso della nostra storiografia che ha voluto creare una foiba", so mogoče bile Napolitanove besede celo zdravilne.

Skoraj povsem enoumne izjave solidarnosti predsedniku republike so dokazale kulturno stopnjo italijanske elite. Po drugi strani ni težko oceniti Napolitanove besede in dejanja s svetopisemskimi besedami. Po eni strani gre za primer, ko človek vidi iver v očesu svojega brata, ne vidi pa bruna v lastnem očesu, po drugi strani gre za primer, ko človek še ni spoznal, da kdor seje veter, žanje vihar. In če mu je že svetopisemski nauk tako tuj, bi moral kot diplomiran pravnik poznati vsaj pravno pravilo Causa causae est causa causati.

Pri tem je zaradi objektivnosti treba povedati, da je njegov predhodnik pred več kot desetimi leti na obisku v Južni Ameriki dejal, da je neprimereno "far riemergere episodi accaduti alla fine della guerra, dato che siamo stati noi i primi ad aggredire i vicini ad oriente della nostra frontiera, riconoscendo umilmente i nostri torti".

Stjepan Mesić je samo spomnil na to sveto resnico, pa je bil na drugi strani še ožen v stehi. Republike Slovenije pa ni bilo sram zmolčati sveto resnico, celo po italijanski trditvi, da predsednikove besede se niso nanašale na Hrvaško, in je bila ost sovražnih izjav preusmerjena na Slovenijo. In to naj bila neodvisna, samostojna in suverena država?

Kaj Vam pojem sprave pomeni? Po kateri poti bi moral potekati pravno soočanje med Italijo, Slovenijo in Hrvaško?

Sprava naj bi bilo dejanje, s katerim se javno pokaže in prizna, da med dvema stranema ni več odprtih računov. Začetnik sodobnih državnih sprav je Willy Brandt, ki je v Varšavi priznal krivdo nemške države za pobjo Judov in se opravičil Poljakom za prizadejano trpljenje. Po tem zgledu bi moral biti pravno dejanje med Italijo in Slovenijo v Ljubljani in nikjer drugje.

Iz navedenega tudi izhaja, da ni možno pošteno, iskreno in dostojno pravno dejanje, dokler Italijanska republika ne poravnava temeljito svojega dolga do slovenske manjšine, ki izhaja tako iz italijanske ustave kot iz dvostranskih in večstranskih mednarodnih pogodb, pristane slovenskih državnikov na pravno dejanje pred poravnavo tega dolga pa bi bil veleizdaja, ker ima ustava Republike Slovenije v 5. členu zapisano skrb za avtohtone slovenske narodne manjšine v sosednjih državah.

Če je predsednik Italijanske republike 10. oktobra 2001 ponujal predsedniku Republike Hrvatske "evropski model sožitja", ki ga je Italija uvedla na Južnem Tirolskem, je seveda nepojmljivo, da bi v isti državi in seveda v isti Evropski zvezi slovenska jezikovna in narodna manjšina ne bila deležna, tako s spravo kot tudi brez nje, istega "evropskega modela sožitja".

Igor Gregori

Postsinodalno apostolsko pismo Sacramentum caritatis

“Evharistična doslednost” v politiki in vsakdanjem življenju vernikov

“K atoliški politiki in zakonodajalci, ki se zavdajo svoje zahtevne družbene odgovornosti, morajo biti posebno pozorni na svojo vest, pravično oblikovano, ko predlagajo in podpirajo zakone, ki jih navdihujejo vrednote, osnovane na človeški naravi.” To je stavek iz zadnjega papeževega dokumenta, *Sacramentum caritatis*, ki je - kje? v Italiji, seveda! - dvignil val vedno istih polemik, češ da se papež že spet vtikava v politiko in sploh zadeve, ki se ga ne tičejo itd. Spet smo tam. Postsinodalno apostolsko pismo, izdano 13. marca, je posvečeno “evharistiji, viru in višku življenja ter poslanstva Cerkve,” v intenciji sami pa je namenjeno “škofom, duhovščini, posvečenim osebam in zvestim laikom”. Vemo, da so laiki dejavni tudi v politiki; ali bi se morala Cerkve obračati na vse laike, razen na tiste, ki se ukvarjajo s politiko? Kakorkoli že, 131 strani dolgo papeževo pismo, ki v veliki meri sprejema priporočila z XI. redne škofovske sinode v Vatikanu leta 2005, daje velik poudarek “evharistični doslednosti”, saj pravi, da nas skrivnost evharistije naravnost sili k pogumnemu prizadevanju v

strukturah tega sveta. Doslednost je potrebna v vsakdanjem življenju in tudi v parlamentu, kjer se odloča o temeljnih vrednotah, kakršne so spoštovanje in obramba življenja ter družina, zakonska zveza in svoboda vzgoje. Vera torej ni nekaj, kar bi bilo potisnjeno v zasebnost in kar bi ne imelo posledic v vsakdanjih družbenih stikih. Potrebno je javno pričevanje lastne vere. K temu so klicani tudi katoliški politiki, ki jih sv. oče tokrat izrecno poziva. Nekaj manj kot dve leti od svoje izvolitve je Benedikt XVI. s tem dokumentom jasno izrazil, kakšen vzor Cerkve želi na pragu tretjega tisočletja, saj je v njem poudaril tudi glavne točke svojega dosedanjega papeževanja. Veliko govori o obrambi življenja in družine, ki temelji na zakonski zvezi

med moškim in žensko; vsak napad na družino, ki temelji na zakonski zvezi, je napad na človeško sožitje. “Preveč do brega pričakujeta Cerkve in vsa družba od zakona in družine, da bi si ne prizadevali do konca na tem področju pastoralne.” Sveti oče je podčrtal pomen nedelje, Gospodovega dne: “Delo je za človeka in ne človek za delo.” Papež je podčrtal tudi nekaj smernic, ki so izrazito konservativne narave in so verjetno marsikoga razočarale: spet je namreč potrdil prepoved ponovne cerkvene poroke ločenih katoliških parov, hkrati pa

ti, vendar ponavlja stališče Janeza Pavla II., ki ne dovoljuje ponovne cerkvene poroke. Prav tako je Ratzinger v dokumentu, ki sta ga predstavila beneški patriarh kard. Angelo Scola in generalni tajnik škofovske sinode msgr. Nikola Eterovic, izrazil svoje nasprotovanje prisotnosti ponovno poročenih katolikov in nekatoliških kristjanov pri maši in pozval duhovnike, naj ob njihovi prisotnosti ne vodijo maše. Hkrati je izrazil namen, da bi se v liturgiji - zlasti pri večjih slavnih in mednarodnih srečanjih - spet obudila latinska in gregorjanska petje. Kard. Scola je razložil, da škofje morajo spodbujati vse vernike, tudi verne politike, naj primerjajo svojo vest z resnico, kajti “z nekaterimi vrednotami ni mogoče tržiti”.

DD

Obisk v Vatikanu

Putin in Benedikt XVI. o odnosih med Cerkvama

R uski predsednik Vladimir Putin se je 13. marca v Vatikanu prvič sestal z Benediktom XVI. V 25-minutnem pogovoru sta se dotaknila predvsem odnosov med katoliško in rusko pravoslavno Cerkvijo, kar je ena papeževih prioritet, piše STA. Govorila sta tudi o mednarodnih temah, dotaknila sta se predvsem “problemov, povezanih z ekstreznostjo in nestrpnostjo, ki predstavljajo veliko grožnjo sobivanju narodov”. Srečanje naj bi pomagalo k izboljšanju odnosov med Cerkvama. Te še vedno zaznamujejo obtožbe ruske Cerkve, da poskuša katoliška Cerkve na tradicionalno pravoslavno območje spreobračati vernike. Zaradi tega spora se Benediktovemu predhodniku Janezu Pavlu II. ni nikoli izpolnila želja po obisku v Rusiji. Odnosi med Cerkvama so se v minulih letih nekoliko izboljšali, po mnenju

analitikov pa je otoplitev spodbudil Benedikt XVI. Po besedah predstavnikov Vatikana naj bi k nadaljnji otoplitvi medsebojnih odnosov pripomogel tudi sedanji obisk Vladimirja Putina. Kljub vsemu se zdi, da je prezgodaj govoriti o možnostih papeževega obiska v Rusiji in srečanja med Benediktom XVI. in ruskim patriarhom Aleksijem II. Predstavnik Vatikana v Moskvi Antonio Mennini je medtem poudaril, da je organizacija takšnega srečanja želja obeh strani, srečanje pa bi bilo po njegovih besedah vrhunec odkritega približevanja. Putin se je isti dan sestal tudi z italijanskim predsednikom Giorgiom Napolitanom in premierom Romanom Prodiem; s slednjim naj bi govorila predvsem o energetskih temah, saj je tudi Italija v veliki meri odvisna od uvoza ruske nafte in zemeljskega plina.

Poezija močnejša od politike? Kocbek politik in ideolog

D ve stališči sta zanimivi pri Edvardu Kocbeku. Prvo je njegovo stališče do politike in drugo do ideologije. Kadar se je pri njem porodila kriza in ga gledamo kot Kocbeka ideologa ali Kocbeka politika, tedaj je vedno spregovoril s poezijo. Z liričnim pesniškim izražanjem je presegel svoj neuspeh ali celo polom, ki ga je doživel v politiki. Prav tako je s poezijo presegal ideološke konflikte. To dvojje bralca pri njegovi poeziji opozori, da mora njegovo poezijo brati pazljivo. V njegovi poeziji se prepletata na eni strani mojstrovina pesniškega samogo-

vora, na drugi strani pa se jasno vidi njegov osebni zaslepljenost. “Pred vsako oviro je utapljaj oč v sanjsko slepilo, iz vsake zagate je znal izpesniti izhod, ki je bil tudi slepi tir, a tirnice so vztrajno naravnane v videnje odrešenja.” (J. Snoj Zbornik 1987) Dr. Anton Trstenjak je o Kocbeku zapisal, da je bil dober pesnik, a

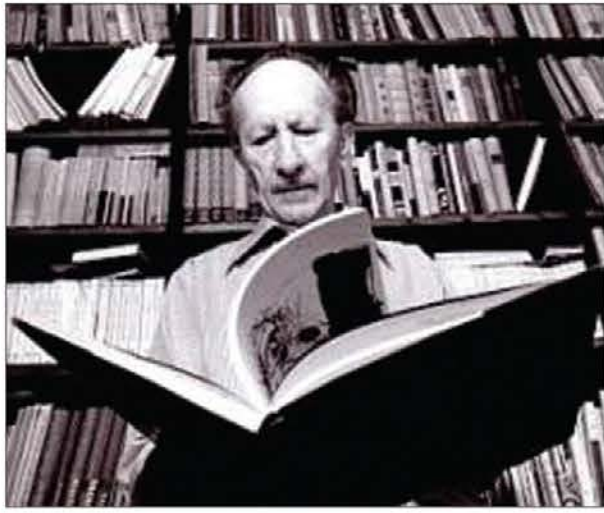
slab politik. Dr. Janko Kos pa je povedal naravnost: “K njegovi pesniški nadarjenosti sodi zraven tudi njegova narcisoidnost. Pesniki so sicer narcisoidni, a pri Kocbeku se je ta narcisoidnost stopnjevala v

neko načrtno gojenje, ko zavzeto konstruira lastno doživljanje in se z njim opaja. V njegovih dnevnih je zelo opazna paradoksalna razlika med sposobnostjo tega narcisoidnega ogledovanja samega sebe in pa dejanskim položajem, v katerega je bil postavljen.” (J. Kos, Pesnik v pogrezu zgodovine). Zanimiva je misel Jožeta Snoja: “Kocbek si je ob vsakem zapletanju nemudoma spesnil novo plezalno varijanto ... V bistrovidnem in daljnovidnem Kocbeku je namreč vse skozi tičal tudi Kocbek, ki je pred dejstvi dostikrat zavestno zamižal.

Bil je zadovoljen, da je bil spet zrazen na kakšnem pomembnem sestanku, pa je vse slabo pozabil ... Spomladi 1943 je bil politično zlomljen in jeseni odstranjen s političnega prizorišča. A duševno, človeško nikdar ni bil str. Bil bi, če bi bil samo politik in ideolog. Bil pa je predvsem pesnik in zdaj se je otrese v pesmih jalovega političnega taktiziranja in apriornega ideološkega strateštva in se ugreznil v poravnano z usodo, zbuja je vtis otroško srečnega človeka ... Kocbek je naš največji mojster pesniških samoprev. Pred vsako oviro je utapljaj oč v sanjsko slepilo, iz vsake zagate je znal izpesniti izhod, ki je bil tudi slepi tir, a tirnice so vztrajno naravnane v videnje odrešenja. Najusodnejša prevara je bila vera v spreminjanje sveta ... Kljub temu je sejal in vel ...” (J. Smej - K. zbornik 1978). Ob vsem tem pa ga v času, ki ga je ži-

vel, ne smemo opredeliti za opozicijskega misleca. To dokazujejo tudi njegovi dnevniki, ki kažejo na Kocbekovo politično razdvojenost, saj na eni strani ostaja celo politično lojalna, ko so njegovi članki takoj po drugi svetovni vojni napisani celo tako, kot se je tedaj pisalo. Ko pa je ugotovil, da je odpisan, je postal kritičen in celo zbadljiv. Njegove osebne ideje so bile trdne in močne, zato ga tedanje razmere niso zlomile. Prepričan je bil v humani socializem, v simbiozo krščanstva in marksizma in ostal zvest etničnemu in političnemu jedru slovenskega človeka. V tem človeku je v vsej osebni globini dojel slovensko in hkrati tudi svetovno stvarnost v tedanjem zelo zmedenem času. Prav zato ostaja svojstven velikan v naši zapleteni slovenski narodni zgodovini.

Ambrož Kodolja

5. POSTNA NEDELJA - TIHA

Iz 43,16-21; Ps 126; Flp 3,8-14; Jn 8,1-11

Tej nedelji pravimo tudi TIHA. Do nedavnega smo na tiho nedeljo zakrivali svete podobe in razpela po cerkvah. Ostale so zakrite do velikega petka oziroma do velike sobote. Cerkve namreč pobliže žaluje z našim trpečim Gospodom. Je obenem podoba naše grešnosti, ki vnaša senco, temo in smrt v naša srca in v svet. Zato ponižno pričakujemo zmago nad grehom in nad smrtjo, saj Bog pripravlja človeka skozi vse življenje tudi na vstajenje teles.

V današnjem berilu pri Izaiji pripravljamo novo življenje. Izaijeva poezija zajema namreč vse, ne samo človeka, pač pa tudi živali in vso mrtvo naravo. Spelje pot in reko skozi puščavo. Vse ga bo zato slavilo. Zlasti človek naj ne pozabi, kako ga je Bog vodil v puščavi. Skrbel je zanj za vodo, mano in prepelice. Rožnata napoved novega življenja se zdi v protislovju z

zakritimi podobami po cerkvah, ki bolj negativno vplivajo na dušo, čeprav v resnici hranijo naboj veselja, rešitve, vstajenja. Apostol Pavel piše takole: “Mislim namreč, da se trpljenje sedanje časa ne da primerjati s slavo, ki se bo razodela v nas. Kajti stvarstvo nestrpno hrepeni po razodetju Božjih sinov. Stvarstvo je bilo namreč podvrženo ničevosti, in sicer ne po svoji volji, ampak zaradi njega, ki ga je podvrženo, v upanju, da se bo tudi stvarstvo iz suženjstva razpadljivosti rešilo v svobodo slave Božjih otrok. Saj vemo, da celotno stvarstvo vse do zdaj skupno dihuje in trpi porodno bolečino. Pa ne samo ono: tudi mi, ki imamo prvine Duha, tudi mi zdihujemo sami v sebi, ko željno pričakujemo posinovljenje, odrešenje svojega telesa. Odrešeni smo bili namreč v upanju. Če pa upamo to, česar ne vidimo, pričakujemo to s potrpežljivostjo” (Rim 8,18-25).

Psalm poje o vrnitvi jetnikov iz babilonskega suženjstva. Pozabljeno je vse trpljenje, ki se zdi kakor grde sanje. Usta so zdaj polna vriskanja. Tudi tuji narodi vidijo, kako Bog skrbi za svoje ljudstvo, za Izraelce. Tisti, nadaljuje

psalm, ki sejejo v solzah, žanjejo z vriskanjem. Odhajajo, odhajajo z jokom, ko nosijo seme za setev. Prihajajo, prihajajo z vriskanjem, ko nosijo svoje snope (Ps 126,1-6). Pismo vernikom v Filipih, kjer je Pavel zbral Cerkve, odraža vso predanost apostola Kristusu. Kristus je Gospod, vse drugo so smeti. Edino vredno življenje je samo skupaj s Kristusom. Do tega pa se ne moremo dokopati z lastno močjo, niti z Mojzesovo postavo, pač pa samo po veri v Jezusa Kristusa. Od tod vidimo, kako je pomembno, da gojimo vero in po njej tudi živimo. Vera nam namreč daje Jezusa. Po veri prosimo, da bi imeli delež pri Jezusovem trpljenju. Tudi se ne smemo čuditi, da postajamo podobni njegovi smrti, da bi kako mogli priti do vstajenja od mrtvih. Za dosego tega se moramo truditi, da bi nas osvojil Kristus Jezus. Bog daj tudi nam tako vero, kot jo je dal Pavlu, da bi tekli proti cilju po nagrado, h kateri nas od zgoraj kliče Bog v Jezusu Kristusu. Pravičnost je iz Boga in sloni na veri. Sv. Pavel piše: “Tako bi spoznal njega in moč njegove-

ga vstajenja ter svoj delež pri njegovem trpljenju” (Flp 3,8-14). Naj bogato zaživi molitev za vero med zakonci, po družinah. Bodimo usmiljeni, kakor je Jezus usmiljen. Ko mu pripeljejo grešno ženo, bi ga tožitelji kaj radi ujeli v besedi in dejanju. Če bi namreč ženo obsodil, bi govorili na vsa usta, da je krut, če bi jo pa oprostil, bi ga tožili, da je proti postavi, proti Bogu. Toda Jezus piše v pesek, verjetno imena pritlehnih tožiteljev. Z molkom daje razumeti, da smo vsi grešniki in da nima nihče pravice obsoditi sočloveka. Tedaj odslavi ženo, tožitelji so odnesli pete že prej. Ženo pa opomni, naj ne greši več, ker postavlja v nevarnost svoje življenje, a tudi in predvsem zato, da bi poudaril lepoto in toplino zakonskega in družinskega življenja. Za to pa je treba ponižno prositi. Praznik Gospodovega oznanjenja Mariji, ki se mora umakniti zaradi posta od 25. na 26. marec, nam govori o veliki skrivnosti učlovečenja Boga. Učlovečenje Boga je zakrito našemu razumu; sloni na veri. Razodelo se nam bo, če ga bomo vredni, šele v večnosti, ko bo odvzeto zagrinjalo časa in prostora.

GORICA Skupnost družin Sončnica: predavanje psih. Bogdana Žorža

Vzgoja za odgovornost

Zadnje predavanje za leto 2007 v organizaciji Skupnosti družin Sončnica je bilo zaupano psihoterapevtu Bogdanu Žoržu, ki je spregovoril o pomenu odgovornosti in o tem, kako jo privzgojimo. Najprej je ugotavljal, da je beseda (odgovornost) večkrat prisotna v vsakdanji govorici, npr. v politiki, gospodarstvu, da je skratka zlorabljena beseda. Nato je razložil etimologijo izraza, in sicer, da izvira iz besede govor: ko smo odgovorni, dajemo komu odgovor za nekaj, drugače povedano, nekomu smo nekaj odgovorni dati. Danes izraz kot tak lebdi v nekakšni praznini zaradi relativizma, liberalizma in anarhične miselnosti današnje družbe. Nato je predavatelj ločil med nezmožnostjo dati nekomu odgovor oziroma biti odgovoren za kako dejanje (neprištevnost) in zmožnostjo, sposobnostjo za odgovornost, ki pa ni nujno še priučena, kajti odgovornosti se moramo (na)učiti. Za človeka, ki je odgovoren, je samo po sebi umevno, da je za to sposoben, mora biti voljan, pripravljen to storiti, vzgojen za to in biti pripravljen sprejeti posledice svojega dejanja. O polni odgovornosti govorimo, ko so prisotni vsi štirje pojmi.

Bogdan Žorž je nato poudaril, da odgovornost večkrat zamenjujemo z dolžnostjo, poslušnostjo in ubogljivostjo, kar pa ni isto. Odgovornost je namreč vrednota, se pravi, je svobodna izbira, ne obstaja brez zavedanja okoliščin, terja (do osebe, kateri sem odgovoren) enakovreden odnos, samozaveš, to je - pozitivna samopodoba, zaupanje v samega sebe. Ta samopodoba (skupek posamez-

nih vrednot in lastne vrednosti) danes peša: če ima nekdo slabo samopodobo, ima tudi slab občutek za odgovornost. Poslušnost (ubogljivost) pa temelji na zapovedih in prepovedih, predpostavlja odvisnost - ubogati na zastavljeni ukaz, zavedanja je bolj malo, saj gre predvsem za izvrševanje, podrejenost ukazom, tu sta še občutek manjvrednosti in iz tega občutek ogroženosti. Nato je predavatelj Žorž postavil tezo, da je otroka potrebno prepričati o nujnosti prevzema odgovornosti, da pa brez ustrezne vzgoje v tem smislu ne gre. Pri otroku se najprej oblikuje občutek za dolžnost, to je od zunaj postavljeno zahtevo, saj življenje brez dolžnosti ni mogoče. Dolžnost vsekakor lahko postane prvina odgovornosti, je del nje same. Dolžno-

iz odgovornosti (zavedanje, da je vožnja po mestu nevarna in da je omejena hitrost garancija za večjo varnost). Spoštovanje predpisa je sicer naša svobodna izbira, vendar je odgovornost višja stopnja odnosa, ko dolžnost ponotranjimo. V drugem delu predavanja je Bogdan Žorž razložil, kako je z razvojem odgovornosti pri otroku. V prvem triletnem se otrok privaja na red, pravila in postavljanje mej: to je že temelj za bodoče oblikovanje odgovornosti (brez poslušnosti in ubogljivosti ne more biti niti odgovornosti). Sledi obdobje sporazumevanja, ko otroci pridobijo sposobnost govora in z njim sposobnost sporazumevanja, kar jim omogoča sporočanje svojih idej po eni strani, po drugi pa tudi mi učimo otroka pravil, poslušanja, ubo-

vednost. Če je pri spraševanju zavrnjen, si izoblikuje držo, da ni prav, če sprašuje, zato ustavi, zavre svoj raziskovalni čut, pa tudi svoj razvoj k odgovornosti. Vendar tudi pri tistih primerih, ko starši veliko odgovarjajo in razlagajo svojim otrokom, opazimo zastoj pri razvoju za odgovornost. To zaradi načina odgovarjanja, prehitro damo namreč otroku občutek, da že vse ve, z drugimi besedami povedano, otroku moramo dati toliko odgovora, kolikor ga je zmožen sprejeti. To je umetnost dajanja nedokončnih odgovorov: otroka trenutno zadovoljijo, potem pa začne znova spraševati. Včasih s(m)o razlagali otrokom rojstvo dojenčka z angelci, štorčljami, to so bili trenutni odgovori, do pravega spoznanja se je vsak dokopal, ko je bil že zrel. Danes se spočetje razlaga na atlasu anatomije, kar pa otrok sprejema na otroški način in z izkrivljeno predstavo o tem; od kod danes toliko neodgovornega odnosa do spolnosti? Po Žorževem mnenju je krivda v prezgodnjem informiranju o temi, ki je otrok še ni sposoben razumeti. V obdobju od devetega do desetega leta starosti se otrok tudi sreča z novimi dolžnostmi in izzivi, začne se sposobnost za abstraktno razmišljanje. V obdobju od desetega do petnajstega leta se oblikujejo vrednote: odgovornost, svoboda, enakost. Tudi odnos do šolskega dela naj ne bi temeljil na dolžnosti, temveč na odgovornosti: nekateri starši začnejo že zgodaj prenašati odgovornost na otroke s tem, da dolžnost prekvalificirajo v odgovornost. Po petnajstem letu starosti se

zanjejo sadovi prejšnjega dela, popravljati napake kasneje pa je zelo težko. S temi besedami je Bogdan Žorž sklenil predavanje, vendar je moral takoj zatem odgovorjati na številna vprašanja radovednih poslušalcev.

Adrijan Pahor

Foto ML

st postane odgovornost, ko jo odraščajoči ponotranjijo, ko jo prevzame za svojo. Odgovornost pomeni zavestno prevzeti dolžnosti, imeti zanjo neki notranji odnos. Žorž je dal primer cestne vožnje in razložil, kaj pomeni voziti 50 na uro iz dolžnosti (strah pred policijo) ali pa

ganja. Glede poslušanja je predavatelj menil, da otroci danes ne znajo poslušati kot včasih, govoriti pa znajo bolje, torej ravno obratno. Sporočanje, poslušanje in sprejemanje so predpogoji za razvoj odgovornosti. Okoli tretjega leta starosti se pojavi tudi otrokova rado-

GORICA Praznovanje mestnih zavetnikov

Sergio Tavano prejel nagrado sv. Hilarija in Tacijana

Na praznik goriških zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana, 16. marca zvečer, je bila v deželni Avditoriji lepo pripravljena slovesnost ob priložnosti podelitve istoimenske nagrade, ki jo že nekaj let podeljuje poseben odbor. Sestavljajo ga predstavniki goriške kulturne stvarnosti, predseduje pa mu goriški župan. Letos je to nagrado prejel priznani kulturni delavec prof. Sergio

Tavano, ki je dolga leta predaval na univerzah v Trstu in Vidmu. Tavano je avtor velikega števila publikacij, knjig in razprav s področja umetnostne zgodovine v krajnem in širšem pogledu. Zanima ga še posebej krščanska arheologija, kar kaže zlasti njegovo preučevanje oglejske zgodovine in umetnosti. Nagradenec že vse od ustanovitve aktivno sodeluje

pri znanih goriških inštitutih, kot sta zlasti Inštitut za srednjeevropsko kulturna srečanja in Inštitut za družbeno in versko zgodovino. Znan je tudi kot predavatelj in publicist. Večer v Avditoriji je bil posebno slovesen. V natrpani dvorani - med prisotnimi so bili prefekt Roberto De Lorenzo, predstavniki civilnih in vojaških oblasti in številni kulturniki - je publika pozorno sledila programu. Oblikoval ga je goriški pihalni

orkester, ki je večer popestril z vrsto bolj ali manj posrečeno izbranih skladb. Ob podelitvi nagrade sta bila na odru nadškof msgr. Dino De Antoni in župan Vittorio Brancati. Slednji je prebral motivacijo nagrade s seznamom glavnih Tavanovih del. Med drugim je omenil njegovo članstvo v raznih znanstvenih ustanovah, kot npr. v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, katere dopisni član je že nekaj let. Med raznimi odlikovanji je župan omenil Red sv. Silvestra, ki ga je Tavanu podelil Sv. sedež. Slavljence sam je v kratkem zahvalnem nagovoru poudaril nekaj lepih misli o razvoju Gorice in njene kulture.

Predstavniki Cerkve in novogoriške občine pri županu Mirku Brulcu

Soglasje o škodljivih posledicah igralništva

V Novi Gorici je bilo pred časom tradicionalno oz. redno srečanje župana mestne občine Mirka Brulca in duhovnikov na območju krajeve skupnosti. Župan je gostom predstavil stanje na raznih področjih, projekte, ki jih izvajajo in bodo kmalu uresničeni, in tudi težave, ki nastajajo pri delovanju občinske uprave. Predstavniki Cerkve, ki jih je vodil pristojni dekan Aleš Rupnik,

sicer župnik v Šempasu, so županu izrekli nekaj želja in pričakovanj. Tako naj bi na območju mesta ali na drugi bližnji lokaciji zagotovili prostore za območno človekoljubno organizacijo Karitas. Morda bi lahko za to služili opuščeni prostori nekdanje prodajalne pohištva v Solkanu, katerih lastnik je gospodarska družba Primorje. Duhovniki so opozorili na problem brezdomcev, ki vča-

sih pri njih iščejo prenočevanje. Župan je povedal, da bodo za klošarje poskrbeli v novem dnevnem centru blizu policijske uprave v Novi Gorici. Mestna občina bo tudi v novem proračunu zagotovila sredstva za obnovo cerkva, kapelic in drugih sakralnih objektov, ki sodijo v sklop kulturne dediščine. Miroslava Križnič, svetovalka za stike z javnostmi pri mestni občini Nova Gorica, je v svojem poročilu o omenjenem sestanku tudi zapisala, "da je dekan Aleš

Rupnik županu Mirku Brulcu omenil tudi že znano odklonilno stališče cerkve do igralništva. Župniki so se pozitivno izrekli do županovega stališča, da bo v primeru uresničitve velikega projekta za razširitev igralništva potrebno dobro preveriti in odpravljati tudi vse škodljive posledice, ki bi nastale, od izjemno povečane števila ljudi v Novi Gorici, do morebitnega prihoda delavcev iz drugih držav, pa mešanja kultur. Župan mestne občine Mirko Brulc je zagotovil, da bo lokalna skupnost vztrajala pri preverjanju vseh škodljivih posledic in seveda sprejela tudi preventivne ukrepe."

M.

Kratke

Škof Jamnik pri sv. Ivanu v Gorici

Slovenska duhovnija sv. Ivana v Gorici vabi na postno duhovno obnovo, ki jo bo v petek in soboto, 23. in 24. marca, vodil ljubljanski pomožni škof in generalni vikar msgr. dr. Anton Jamnik. V petek, 23. t.m., bo v cerkvi sv. Ivana ob 19.30 maša z nagovorom. Ob 20.30 bo v bližnjem Močnikovem domu srečanje s starši, starimi starši, vzgojitelji in kateheti na temo: Krščanska vzgoja za odgovornost. V soboto, 24. t.m., bo msgr. Jamnik od 8.30 do 12. obiskal starejše v Zavodu sv. Družine, v bolnišnici sv. Justa in po domovih. Ob 15.15 se bo srečal z osnovnošolci, med katerimi bodo prvoobhajanci, pripravniki na spoved in volčiči. Ob 16. uri je na sporedu srečanje z nižje in višješolci (birmanci in izvidniki), ob 18.30 srečanje z mladimi, ob 19.30 maša in nagovor, ob 20. uri pa družabnost. Vabljeni!

Teden družine 2007 na Slovenskem

Med 19. in 25. marcem bo v Cerkvah na Slovenskem potekal tradicionalni teden družine. Geslo, ki se glasi Bog meni-jaz drugim, vabi k poglobljanju zavesti, da se nam Bog razodeva in da prihaja k nam. Božja beseda je zakladnica in izvir milosti, je odgovor na mnoga zakonska vprašanja ter tolažba in sprijemalka na poteh ljubezni. Teden družine želi slovenske starše, može in žene spodbuditi, naj Božji besedi dobro prisluhnejo in naj ji bolj zaupajo kot človeškemu govorjenju. Življenje po Božji besedi družino notranje utrjuje, vanjo prinaša srečo, veselje in vitalnost ter jo opogumlja za podarjanje novega življenja. Verniki smo povabljeni, da se združimo v molitvi in dobrih delih za družine, zakonce, bodoče zakonce in za vse, ki na poti zakonskega življenja potrebujejo duhovno pomoč.

Msgr. Uran novi predsednik Slovenske škofovske konference

Dne 16. marca je v prostorih škofijskega ordinariata v Kopru potekala 34. redna seja Slovenske škofovske konference. Po petih letih so škofje v skladu s statutom ponovno volili novo vodstvo SŠK. Za novega predsednika, naslednika nadškofa Krambergerja, je bil izvoljen ljubljanski nadškof in metropolit, msgr. Alojz Uran, za podpredsednika pa celjski škof, msgr. dr. Anton Stres. Msgr. Uran je ob izvolitvi izjavil, da si bo prizadeval za edinost, povezanost in tesnejše sodelovanje ne samo med škofi na Slovenskem, ampak tudi s Svetim sedežem ter škofovskimi konferencami v Evropi. Med drugim je dodal, da si bo prizadeval za "tenkočutno prepoznavanje znamenj časa v slovenski družbi in v globaliziranem svetu".

Stres prosi vernike za pomoč pri nakupu škofijskih prostorov

Celjski škof Anton Stres je ob skorajšnji prvi obletnici ustanovitve Škofije Celje, ki jo je ustanovil papež Benedikt XVI. 7. aprila lani, pozval vernike, da po svoji močeh prispevajo za nakup škofijskih prostorov. Za ta nakup bo potrebno zbrati najmanj milijon evrov. Stres je za STA povedal, da sicer materialne zadeve niso bile v ospredju njihovih skrbi v prvem letu delovanja, čeprav škofija posluje v najetih prostorih v stavbi Mohorjeve družbe v Celju, najemnina za prostore ordinariata pa je kar velika. Kot je povedal, se je ta lokacija v stavbi Mohorjeve družbe izkazala za zelo primerno, zato nameravajo tukaj tudi ostati in se že pogovarjajo z Mohorjevo družbo, da bi prostore odkupili. Z namenom nakupa škofijskih prostorov je Stres naročil posebno nabirko, ki bo po vsej škofiji potekala 25. marca. Stres razmišlja tudi o najemu kredita in opozarja, da je poročanje javnih glasil, kako je cerkev bogata, zlonamerno zavajanje. Poudaril je tudi, da so v prvem letu delovanja ustanovili vse potrebne svete, odbore in komisije, ki običajno obstajajo po škofijah. "Največ časa in energije posvečamo temu, da bi okrepili pastoralo na treh prednostnih področjih: mladi, družina in dobrotelost. Za ta področja pripravljamo bolj podroben načrt delovanja za prihodnje obdobje," je dejal Stres.

S 1. strani

Iz studencev...

Sodobni človek gradi na posamezniku in na različnosti, a je obenem občutljiv za svoj intimni svet in želi, da ga drugi spoštujejo, čeprav sam ni vedno pripravljen in usposobljen za spoštovanje. To je pomembno sporočilo cerkvam in religioznim skupnostim, da pustijo večji poudarek osebni poti do Boga. V prizadevanju za globljo vero, ne v poudarjanju zunanjih ukrepov, bo rasla tudi kvaliteta vere naših verskih skupnosti. Kar zadeva našo katoliško Cerkev, ki je v preteklosti delovala predvsem z vrha navzdol, se bo morala skladno z drugim Vatikanskim cerkvenim zborom bolj utrjevati v zbornosti, v sodelovanju, v skupnem iskanju ter pričevanju in predanosti Kristusu. Pretirano poudarjanje zunanosti, kot so bogoslužni in disciplinarni pred-

pisi, predvsem pa njihovo vsiljevanje kljub različnosti zgodovinskih in kulturnih izročil, vodi bolj k poznananju kakor k poglobitvi vere in predanosti Kristusu. Ali bo duhovnik oblečen tako ali drugače, ali se bo sedel ali stalo pri maši, ali bomo peli psalme ali pesmi, ne bo imelo zelenega učinka, če ne bo povsod iskrene volje, da živimo iz vere in smo pripravljeni služiti človeku, še posebej zatiranemu in stiskanemu. V tem smislu preseka tudi obsodba teologa Jona Sobrina iz Brazilije, ki jo je izrekli Kongregacija za nauk vere, saj si ta vse življenje prizadeva za zapostavljenost in izkoriščane. Predstavniki jezuitskega reda, katerega član je Sobrino, so obsodbo zavrnili kot neutemeljeno. Postni čas nas ravno vabi k večji odprtosti za Boga in za bližnjega in tako k solidarnosti z vsemi ljudmi. Če ne bomo solidarni v krščanskih skupnostih, kaj bomo potem še oznanjali svetu?

Natečaj Bogomir Špacapan

Veliko povpraševanje za nastop na natečaju cerkvenega zborovskega petja

Zaradi velikega povpraševanja za letošnji že tretji natečaj cerkvenega zborovskega petja "Bogomir Špacapan" sta se organizatorja odločila, da namesto šestih, kot predvideva pravilnik, sprejmeta na tekmovanje devet zborov, in sicer: MePZ Brezovica iz Brezovice pri Ljubljani, MePZ F. B. Sedej iz Števerjana pri Gorici, MePZ dr. Frančišek Lampe iz Črnege Vrha nad Idrijo, Župnijski MePZ Kapela Nova Gorica, MePZ Mačkolje iz občine Dolina, Župnijski MePZ Šempeter iz Šempetra pri Novi Gorici, MePZ Jarja iz Šentvida pri Planini, MePZ Zavratac pri Rovtahu in Župnijski PeZ Želimlje iz Želimlja pri Škofljici.

Tekmovanje se bo odvijalo v Podgori pri Gorici (Italija) v nedeljo, 1. aprila 2007, s pričetkom ob 16. uri. Že prej, in sicer ob dveh popoldne, bo maša zadušnica za pokojnim Bogomirom Špacapanom, organistom in dirigentom cerkvenih zborov na Goriškem na obeh straneh meje.

Organizatorja, Prosvetno društvo Podgora in Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica, vabita vse ljubitelje petja na ta veliki praznik slovenske cerkvene zborovske glasbe.

Kratke

Čudna večina proti interesom Štandreža

V goriškem občinskem svetu je bil v torek, 13. marca, na dnevnem redu načrt, ki ga je predstavilo prevozno podjetje Gianesini za gradnjo hale v štandreški obrtni coni. Pri načrtu pa je prišlo do izbisa kmečke ceste, ki povezuje obdelovalne površine s cesto Gregorčič. Po tem načrtu ostaja dostop do parcel samo po ulici Natisone. Rajonski svet je na to opozoril že pred časom. Kljub temu je odbornik Crocetti predstavil načrt, ki očitno krši pravice nekaterih prebivalcev Štandreža. V svojem posegu je svetovalec Tabaj opozoril na vrsto posegov v teritorij tega okraja ter na posledice regulacijskega načrta, ki je pred leti prestavil obrtniško cono iz Ločnika v Štandrež. Svetovalci Slovenske skupnosti Černic, Tabaj, Primožič in Špacapan so zato sklenili, da bodo glasovali proti predlogu. Pri tem se jim je pridružila svetovalka Nataša Paulin.

Za predlog pa je glasoval večji del svetovalcev večine, med njimi tudi svetovalec Komunistične prenove Marjan Sosol. Zanimivo je seveda dejstvo, da je za ta predlog, ki je škodljiv za štandreško skupnost, glasoval tudi večji del svetovalcev Forza Italia ter svetovalci skrajne desnice, medtem ko se je svetovalec Waltritsch vzdržal. Načrt je bil tako sprejet z neobičajno večino, ki pa ni nikogar posebno motila, ker je šlo po mnenju večine "za načrt, ki predstavlja bodočnost za mesto". Očitno v tej bodočnosti večkrat ni pravega posluha za težave slovenske narodne skupnosti. / Za Slovensko skupnost svetovalec Bernard Špacapan

SSO za podporo Vittoriju Brancatiju

Predsednik goriškega SSO Janez Povše nam je posredoval naslednjo izjavo: "Prepričani smo, da je Vittorio Brancati v času svojega prvega mandata napravil ogromno ne samo za slovensko narodno skupnost, ampak za Gorico v celoti. Njegovo odprto sodelovanje z novogoriškim in širšim obmejnimi prostorom je najboljši primer udejanjanja nove Evrope v naših krajih. Nerazumljivi so zato ugovori, ki jih na njegovo ponovno kandidaturu naslavlja nekateri predstavniki levosredinske politične opcije. Vsekakor je nastopil čas, da vse sile, ki sestavljajo sedanjo goriško občino, presežejo nepotrebna nesoglasja in podprejo Vittorija Brancatija v pripravi na bližnje volitve."

Vera Mauri v Kulturnem domu

V Kulturnem domu v Gorici je na ogled razstava goriške umetnice Vere (Elvire) Mauri, ki se je rodila v Gorici leta 1951. Izšolala se je na upravnem področju in se nato zaposlila v zunanji trgovini. Za slikarstvo in kiparstvo se je začela zanimati že zelo zgodaj. Sprva je bila samouk, šele kasneje je svoje znanje poglobila z obiskovanjem številnih tečajev. Sodelovala je na raznih domačih in mednarodnih razstavah in prejela več priznanj. Živi in dela v Gorici.

Razstava je zelo lepa, saj se umetnica predstavlja s svojimi slikami v tehniki olja in s keramičnimi skulpturami. Umetnico je predstavil kritik Joško Vetrh, ki je med drugim o njej dejal, da se umetnica "v prizadevnem in doslednem zasledovanju lastne likovne smeri izkaže kot zelo pozorna na vsebino svojih del, ki jih je zaznamovala sicer kratka, toda izjemno polna likovna pot. Poleg občutkov, izhajajočih iz krajinske in človeške stvarnosti, v kateri živi in dela (kot v slikah, namenjenih Krasu, pa onih s cvetjem ali knjigami), njena dela vidno ponazarjajo razmišljanje o intimnih, osebnih izkušnjah in o dogodkih, ki zadevajo človeško bit."

Vera Mauri preseneča z drznimi barvami in umirjeno likovno kompozicijo, ki gledalca osvoji po kratkem postanku pred njenim delom, vsa njena dela pa zaznamuje sodoben likovni izraz, ki odraža veliko likovno znanje.

Razstava je na ogled od ponedeljka do petka: od 9.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 ure ter v večernih urah med kulturnimi prireditvami.

SREČANJA Z GLASBO

Solisti Filarmonici Italiani in harfistka Jasna Merlak

Očarljivi zvoki godal in žlahtne harfe

Foto DPD

Zadnji koncert iz niza Srečanj z glasbo z naslovom *Zvok strun*, ki so ga priredili Kulturni center Lojze Bratuž, Združenje cerkvenih pevskih zborov in Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, je naravnost očaral - žal maloštevilne - poslušalce. Nastopili so I Solisti Filarmonici Italiani, eden izmed najbolj cenjenih komornih orkestrrov v Italiji in tujini, ki je nastal leta 1999. Pod umetniškim vodstvom Giovannija Guglielma združuje odlične pretežno "zrele" glasbenike, zmagovalce na različnih natečajih, ki

imajo za sabo redno solistično, orkestrsko in komorno koncertno dejavnost. Zbirajo se in vadijo v Benetkah, doslej so že imeli več turnej po Japonski, v državah Daljnega vzhoda in ZDA, v kratkem bodo nastopili v Španiji, Kitajski, Japonski, Severni Ameriki, v načrtih pa imajo tudi snemanje dveh zgoščenk. Poleg odličnih glasbenikov, ki so s svojim kakovostnim igranjem ponudili pravi estetski užitek, pa je bila "zvezda" večera harfistka Jasna Merlak, po rodu Tržačanka, ki je leta 1985 diplomirala iz harfe na tržaškem konservatoriju Tartini; že zelo

mlada se je uveljavila na državnih in tujih odrih ter se izpopolnjevala tudi v ZDA. Doslej je velikokrat nastopala in snemala po vsem svetu.

Goriški koncert se je začel s tremi Mozartovimi briljantnimi, pretežno lahkotnimi Divertimenti, ki so jih Solisti izvedli kristalno čisto; šest violin, dve violi, dva čela in kontrabas so "dihali", kot bi bili en sam mož. Nato so izvedli tri stavke igrive in sveže Rossinijeve Sonate a quattro v G duru št. 1, ki jo je italijanski skladatelj napisal

leta 1804 komaj dvanajstleten. Sonata zahteva veliko tehnično natančnost izvajalcev, s posebno milino in tenkočutnostjo pa je občinstvo presenetil kontrabasist. V naslednjih treh skladbah je Merlakova zablistela s svojo harfo: v popolni simbiozi z žlahtnim glasbilo je znala iz njega privabiti intimno mehke, pa tudi odločno rezke zvoke. Najprej je s kvartetom godal, flavto in klarinetom izvedla Ravelova Introdutione in Allegro, nato pa Debussyjevi Danse Sacree, Danse Profane in, kot dodatek, znano Arabesque.

DD

CTA Predstavitev gledališke sezone 2007

Novi premieri v plodovitem delovanju

V ponedeljek, 26. februarja, sta v prostorih pokrajinskih muzejev na goriškem gradu voditelja Deželnega središča za animirano gledališče, CTA, s sedežem v Gorici, Roberto Piaggio in Antonella Caruzzi, ob podpredsednici goriške pokrajine, Roberti Demartin, predstavila bogato in razvejene dejavnosti te lutkovne ustanove, ki se v zadnjih letih, kot prireditelj mednarodnega lutkovnega festivala in oblikovalec lastnih produkcij, zmeraj bolj uveljavlja ne samo v italijanskem, pač pa tudi evropskem merilu. Lansko leto so se njegovi gledalci podvojili, in kar je zelo razveseljivo, je lutkovne predstave spremljalo veliko odrasle publike. To pa je bil od vsega začetka eden izmed ciljev organizatorjev. Tudi letošnji, šestnajsti PuppetteFestival bo ponudil vrsto dobrih lutkovnih predstav italijanskih in tujih skupin in se bo začel, po ustaljeni navadi, v Gradežu (od 20. do 25. avgusta), sočasno pa tudi v Goriških Brdih, kjer bodo predstave tudi v kletah kot prijetna turistična vaba od 20. avgusta do 2. septembra. Od 27. avgusta do 2. septembra bo lutkovna ponudba dosegla višek v Gorici, v najbolj sugestivnih kotičkih našega mesta in v obeh slovenskih hramih. Potekal bo tudi dvoletni natečaj (2007-08) pod naslovom Tendence, ki bo tokrat izzval lutkovne ustvarjal-

ce, željne novih izražanj, najprej sodobno glasbeno govorico z lutkovnim gledališkim izražanjem. Organizatorji obljubljajo, da se bo letos spet skala pretrgana čezmejna nit in da se bo PuppetteFestival s sodelovanjem SNG Nova Gorica predstavil tudi novogoriškim gledalcem. Zaradi nepotrjene finančne podpore pa je še pod vprašajem prihodnja izvedba lutkovnih predstav v Nadiških dolinah, ki bi se, po načrtih organizatorjev, lahko selile tudi v čezmejne kraje Soške doline, na Kobarško in Tolminsko. V letošnjem aprilu bo izšla publikacija CTA z eseji zborovanja, ki je bilo oktobra 2006 o Beckettu in lutkah.

V teh dneh so se pri CTA pripravljali na kar dve premieri uprizoritvi. Prva je bila v Kulturnem centru Lojze Bratuž v soboto, 10. marca, kot zadnja predstava 8. izvedbe otroške ponudbe Pomeriggi d'innerno, ki je tudi letos zabeležila množico zadovoljne publike; prvič so ponudili abonma za sedem predstav in našli kar 135

abonentov. Gledalci, med katerimi je bilo tudi nekaj slovenskih otrok, niso bili le Goričani, pač pa so prihajali tudi iz bližnjih in bolj oddaljenih krajev. Prejšnjo soboto je na odru KCLB v polnozasedeni dvorani zaživela izvirna igrara Antonella Caruzzi La bottega del Sonno. Predstava, namenjena otrokom od 3. do 8. leta, z malce predolgim tekstem in izbranim, morda mestoma pretežkim besediščem, pripoveduje o lepi, tihi deželi, kjer med pozibajočim se rdečim makom in žuborečim potočkom, v katerem teče voda pozabe, prebiva Sen. On venomer spi; včasih odpre eno oko, le poredkoma obe. Ljubiti popoln mir.

Ima dva malce nerodna pomagala - Oblisio in Sonno - , ki v mehkih copatkah neslišno stopata po njegovi trgovini in pripravljata vse, kar je potrebno, da se v ljudi in živali prikraje blagodejni spanec. Trgovina je polna poličk s prečudnimi predmeti, tudi s pahljačo, ki odzame vsakršn šum. V

njej je omara s predali, v katerih sanje čakajo, da ob pravem času zlezajo v oblekice, si nataknejo perutnice in odletijo, da bi ljudem in živalim olepšale spanje. Po zamisli scenografije Belinde De Vito tri velike pahljače pisanih barv prekrivajo čudno domovanje Šna. Ko jih edina iz-

Kulturni dom

Nova gledališka predstava društva MOST

Kot je znano, društvo MOST združuje člane slovenske, italijanske in furlanske narodnosti ter je pobudnik raznolikih prireditev, od gledaliških predstav pa do romanj k znanim božjepotnim svetiščem tostran in onstran meje. Po prvi uspešni gledališki izkušnji iz l. 2004, ko je zaživela trijezična predstava Korenine pod mrežo - Radici sotto la rete - Radici sot la ret, ki jo je napisala Lidija Jarc, zrežiral pa Radoš Bolčina, se je društvo odločilo postaviti na oder novo izvirno dramsko delo izpod istega literarnega peresa in pod istim režijskim vodstvom. Igralci različnih narodnosti, ki delujejo v društvu MOST, so v sredo, 21. marca, v goriškem Kulturnem domu občinstvu premierno prikazali lepljenko Wochein. Zamisel za svojevrstno predstav se je porodila ob praznovanji stoletnice Bohinjske proge. Avtorica je po zgodovinskih podatkih napisala literarno predlogo, ki jo je dramaturško obdelal režiser Bolčina. Odrski prikaz popelje gledalca skozi stoletno zgodovino naših krajev in se zaustavlja ob orisih velikih mož, ki so se rodili v Gorici in ostali navezani nanjo, čeprav jih je življenjska pot popeljala daleč od rodnega kraja. Medtem ko so Korenine pod mrežo obravnavale tragedije malih ljudi, ki jim je meja po drugi svetovni vojni prekrizala življenjske načrte in globoko zarezala v njihovo zavest, igra Wochein zeli ovrednotiti pomembno vlogo, ki jo je Gorica imela v preteklosti kot soustvarjalka kulture in zgodovine v tem srednjeevropskem prostoru.

vajalka odstrani in jih obrne, zadobijo vlogo polja z makom in biserne struge potočka. Vpogled v skrivnostno omaro gledalcem odstre igralka Paola Compostella iz Verone, ki v režiji Serene Di Blasio s pripovedovanjem, animacijo obeh duhovito izdelanih lutk, karikatur okornih pomočnikov, in z mehkiimi gibi razkrija skrivnostni svet Šna. Slednji ima dragocene stekleničke mavričnih barv, ki prinašajo lepe sanje, hrani pa tudi pesmice, uspanke, pač vse pripomočke za sladko spanje.

Kljub nihajočemu ritmu, ki je za beležil rastoče in padajoče trenutke dramskega izraza, je večina gledalcev dobro sprejela predstavo in z dolgotrajnim ploskanjem nagradila igralko, ki gotovo ni imela lahke vloge, saj je morala sama poskrbeti, da je razgibala sicer bolj statične prizore in da je obdržala malo iskreno publiko v obstoj: to pa je kar težko. Predpremiere igre je bila v torek, 6. marca, v Bologni na mednarodnem festivalu za otroke. Druga produkcijska predstava CTA, D'un tratto nel bosco avtorja Amosa Oza, pa je bila v dramaturški priredbi Antonelle Caruzzi in režiji Roberta Piaggia premierno izvedena v začetku tega tedna v Pordenonu, v sodelovanju s Thesis Pordenone in Controluce Teatro d'ombre. CTA se res lahko pohvali zaradi svoje produkcijske plodovitosti, saj v tem času kroži po italijanskih odrih še pet drugih njegovih predstav. Prav zaradi tega bi si pri CTA pričakovali malce več finančnega posluha od raznih deželnih ustanov.

JK

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ Ob 160-letnici rojstva Valentina Staniča

V spomin na gornika, vzgojitelja in humanista evropskega formata

“Valentin Stanič je bil izreden mož: karkoli si je vtepel v glavo, je dosegel, in to v dobro drugim!” To ključno misel je 15. marca, na večeru v Kulturnem centru Lojze Bratuž, posvečenem Valentinu Staniču ob 160-letnici njegove smrti, večkrat poudarila predavateljica dr. Tanja Peterlin Neumaier, odlična poznavalka duhovnika, prosvetitelja, humanista, botanika, šolnika, predhodnika evropskega alpinizma in filantropa, ki se je rodil leta 1774 v Bodrežu pri Kanalu ob Soči, umrl pa je v Gorici aprila 1847.

Srečanje, ki so ga priredili KC Bratuž, Svetovni slovenski kongres, Planinsko društvo Gorica in Planinsko društvo Valentin Stanič iz Kanala, je privabilo kar lepo število ljudi, ki so z velikim zanimanjem prisluhnili dvema posegoma z diapozitivi o liku velikega človeka, ki ga pri nas verjetno premalo poznamo. O Staniču kot očetu gorništvu in dobrotniku je najprej spregovorila Tanja Peterlin Neumaier, za njo pa je o poteh Valentina Staniča iz Goriške na Bavarsko in nazaj govoril Jože Medvešek. Z več zornih kotov sta prikazala bogato poliedrično osebnost velikega humanista, čigar delo presegalo meje goriške in sploh slovenske zemlje. Stanič je zahajal v hribe že kot otrok, ko je s starši romal na Sv. Goro, Višarje in dru-

gam. V izvrstnega plezalca in držnega osvajačca prej nedosegljivih gorskih vrhov pa se je razvil v času študija filozofije in bogoslovja v Salzburgu. Iz lastnega nagiba in v službi znanosti - svojemu profesorju Ulrichu Schieggju (1752-1810) je pomagal pri topografskih in geodetskih meritvah - se je povzpел na večino bližnjih hribov. Na Untersberg in na druge vrhove je znesel in postavil hlo-de, da so služili kot triangulacijske točke pri pripravi novih, bolj točnih zemljevidov. Leta 1800 je bilo njegovo najbolj uspešno gorniško leto: bil je na vrhu Großglocknerja (3.798 m) in kot prvopristopnik na vrhu Watzmanna (2.713 m) in Hoher Gölla (2.522 m). Vsem trem je z barometrom izmeril višino. Po vrnitvi v domovino se je leta 1808 povzpел tudi na vrh očaka Triglava. Na domačem Goriškem je od 1802 do smrti služboval kot duhovnik najprej na Banjšicah, nato v Ročinju in od 1819 dalje kot kanonik v Gorici. Skrbel ni le za dušni blagor svojih faranov, temveč si je v duhu razsvetljenstva prizadeval

Dr. Tanja Peterlin Neumaier (foto DPD)

za izboljšanje in napredek na vseh področjih njihovega življenja. Bil je učitelj, pesnik, prevajalec, tiskar, založnik, višji šolski nadzornik vseh nižjih in srednjih šol v goriški nadškofiji, buditelj slovenske narodne zavesti, umni kmetovalec in svetovalec, rokodelce, arhitekt, zavetnik živine, dobrotnik neboljnim otrokom ter celo zdravnik. Vse svoje naloge je opravljal z veliko vnemo. Z zgledom in lastnimi

rokami je pomagal izboljšati sadjarstvo, uvesti nove krmne rastline in smotno obdelovanje zemlje. Skrbel je tudi za zdravo prehrano - bil je torej tudi nekaj “dietetik” - in s tem za boljše zdravje ljudi. Otroci ni le izobraževal, ampak je skrbel tudi za njihovo telesno kulturo, zato jih je učil telovaditi, plavati in plezati. Prijatelj je s Slomškom, s katerim sta l. 1836 prehodila pot iz Gorice v Oglej. Leta 1840 je Stanič ustanovil gluhošolnico v Gorici (prvo gluhošolnico v Ljubljani so ustanovili komaj leta 1900), ki je delovala do leta 1986 in imela sedež v ul. Seminario; nedaleč stran leži parkirišče, ki nosi njegovo ime. Samo leto pred smrtjo (1846)

pa je ustanovil prvo društvo proti mučenju živali v takratni avstrijski monarhiji. Medveškovo pripovedovanje je bilo še toliko bolj živo, ker sta ob predvajanju diapozitivov dve dekleti iz Kanala ob Soči brali odlomke iz Staničevih življenjepisov Frana Levca, Štefana Kocijančiča, Jože Lovrenčiča, A.M. Slomška, Tatjane Peterlin Neumaier in Celsa Marcorja.

DD

Tekmovanje TeMSiG v Ljubljani Izreden uspeh mladih primorskih glasbenikov

Letošnje 36. tekmovanje mladih slovenskih glasbenikov TeMSiG, ki je potekalo od 13. do 18. marca v Ljubljani in okolici, je za nami. Nanj se je prijavilo kar 470 kandidatov v različnih disciplinah: klavir, flauta, oboa, klarinet, fagot, saksofon in komorne skupine s trobili. Učenci in študentje prihajajo iz glasbenih šol v Sloveniji in v zamejstvu, nekateri pa študirajo na raznih visokih šolah po Evropi. Visok nivo tekmovanja potrjuje dejstvo, da je večina udeležencev morala uspešno prestati prvo fazo tekmovanja na področnih regijskih tekmovanjih in da je tako Ljubljana sprejela le najboljše izbrane. Tudi visoko kvalificirana žirija, v kateri so bili tudi neslovenski glasbeniki, daje tekmovanju vse večji ugled. Že res, da se uspešnost v glasbi ne da meriti kot v športnih panogah, vendar so statistični podatki dovolj zgovorni o usmeritvah in uspešnosti posameznih slovenskih regij in disciplin. Tako lahko brez dvomov zatrdimo, da se Goriška z okolico lahko ponaša z izredno uspešnimi pianisti - kar štirje na sedem so se namreč povzpeli na najvišjo stopničko, saj so dosegli 100 točk oz. zlato priznanje in prvo nagrado v svoji kategoriji. Visoka raven pianizma je gotovo zasluga sposobnih in izkušenih pedagogov, ki so zaznamovali in še zaznamujejo naš prostor. Ti “zastavonoše” so profesorji

Sijavuš Gadžijev, Helena Plesničar in Ingrid Silič. Ob njih pa še vrsta mlajših pedagogov, ki so se častno uvrstili v tej zahtevni “tekmi”. Med uspešnimi pianisti, ki so si prislužili stotico in absolutno prvo nagrado, so: Gloria Stefanović (kat. 1.a, GŠ Nova Gorica, prof. I. Silič), Alexander Gadžijev (kat. 1.b, SCGV Komel Gorica, prof. S. Gadžijev), Armin Čoralic (2.a, GŠ Idrija, prof. H. Plesničar), Danijel Breclj (3.a; po študiju s prof. Gadžijevom se izpopolnjuje pri prof. Rogerju Muraru na državnem konservatoriju v Parizu). Zlato priznanje in tretjo nagrado v kat. 1.a je s 97 točkami prejel Nik Vuga (GŠ Nova Gorica, prof. I. Silič), v kat. 2.b s 96,20 točkami pa je zlato priznanje prejel Anže Vrabec (SGBŠ Ljubljana, prof. S. Gadžijev). Poleg pianistov se je dobro izkazala vrsta uspešnih klarinetistov, flavtistov, oboistov in saksofonistov z glasbenih šol v Novi Gorici, Tolminu, Ajdovščini in Idriji. Aljaž Kalin Kante (kat. 1.c, GŠ Ajdovščina) je prejel zlato priznanje in prvo nagrado, trije so prejeli srebrno priznanje, devet pa jih je prejelo bronasto. Poleg priznanja so osrednje kulturne ustanove dodelile najboljšim tekmovalcem še posebne nagrade v obliki samostojnih koncertov in štipendij. Mladim glasbenikom in njihovim mentorjem iskreno čestitamo!

Inštitut za družbeno in versko zgodovino Viri za odkrivanje “drugačne” zgodovine

Z leve: Luigi Tavano, France Dolinar, Liliana Ferrari (foto DPD)

Zadnje dni oktobra 2005 je goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino priredil mednarodni zgodovinski simpozij o virih in problemih v zvezi z odporštvom na Goriškem. Pred nekaj tedni pa je izšel zbornik s predavanji, ki ga je uredila Liliana Ferrari, založila pa Edizioni della Laguna; predstavili so ga 15. marca v dvorani pokrajinskega sveta. Delo nima namena ne proslavljati ne postavljati novih političnih pogledov, potrjuje izdajatelj, prinaša pa vrsto zanimivih, manj znanih in dostopnih dokumentarnih virov, ki so bili doslej v glavnem še neobjavljeni. Med temi so dnevnik msgr. Rudolfa Klinca, arhiv brigade Osoppo, zasebni arhiv prvega predsednika goriške pokrajine v poveljih letih Angela Culota, pa še kroniki svetogorskega in kostanjeviškega svetišča. Vsa besedila mečejo novo luč na dosedanje vedenje o zapletenem položaju, ki se je ustvaril med Slovenijo in Goriško v času osvobodilnega boja. Po pozdravu odbornika Salo-

monija je predsednik Inštituta Luigi Tavano poudaril, da so novi viri prinesli s sabo nova vprašanja o osvobodilni vojni, ki si jih pred nekaj desetletji ni nihče postavljala. Prof. France Dolinar je povedal, da gre za zapletene probleme, ki jih ni mogoče izčrpati v eni sami knjigi. Zgovorno je že dejstvo, da je v letih 1993-2000 delovala mešana italijansko-slovenska komisija zgodovinarjev, poročila katere italijanska vlada ni uradno objavila oz. priznala; to pomeni, je dodal, da “ni pripravljena priznati odgovornosti fašistične vlade proti Slovincem... Več kot 60 let po vojni se neko očitno še boji zgodovinske resnice.” Prof. Dolinar je nato v nekaj obrisih nakazal razvoj dogodkov med drugo svetovno vojno v matični domovini in ponazoril, kako je komunistična partija v Sloveniji izkoristila okupacijo za revolucijo pod krinko osvobodilnega boja. Prof. Paolo Malni je dodal, da novi viri postavljajo na glavo marsikateri stereotip in prikazujejo stvarnost, ki ni črnobela, ampak bolj kompleksna in bogatejša.

Obvestila

Praznovanje goriških zavetnikov se bo končalo v četrtek, 22. marca, s predavanjem v avditoriju furlanske kulture: ob 20.30 bo na temo Kristjani in laična družba govoril p. Enzo Bianchi, prior skupnosti Bose.

V torek, 27. marca 2007, bo ob 20.30 na sedežu Mladinskega doma - ulica Don Bosco 60, Gorica - potekal 4. redni občni zbor članov za odobritev računov in programa.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško in Kulturno društvo Sovodnje vabita člane in prijatelje na predstavitev knjige Veronike Tomsčič-Butkovič Življenje z odmevi vojne v srcu, ki bo v Kulturnem domu v Sovodnjah 29. marca ob 20.30.

V Gnidovčevem domu na Mirenem Gradu je do Velike noči na ogled razstava ilustracij Paole Bertolini Grudina in Walterja Grudine. Priporočamo, obiščite jo!

Romanje v Medjugorje od 4. do 7. maja letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline. Ob soudeležbi pri verskih pobožnostih je predviden tudi obisk skupnosti Oaza miru in Cenacolo ter vzpon na hrib Križevac in na hrib prikazovanj. Cena romanja, vključno z nočitvijo in polnim penzionom, je 95,00 evrov. Celotni znesek je treba poravnati ob vpisu. Prijave sprejemajo: Darko, tel. 0481 882395 ali 0481 32121 (trgovina); gospa Anica, tel. 003865 3022503, in župnik Jože Markuža, tel. 040 229166. Pohitite z vpisom, ker je prijavljenih že precej romarjev.

Čestitke

Zelo se veselimo rojstva malega Maura, obenem iskreno čestitamo zborovodkinji mladinskega cerkvenega zbora

in sedaj mami Magdi ter očku Fabiju. Naj bo novo življenje v vajini družini vedno izvir božjega blagoslova in ljubezni. Župnija Sv. Martina škofa - Sovodnje ob Soči.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: družina Č.-T. 5,00 evrov.

Sožalje

Ob smrti dragega očeta in dedka Antona izreka iskreno sožalje Marji, Luciji in ostalim sorodnikom PD Vrh sv. Mihaela.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 23.03. do 29.03.2007)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97,5, 91,9 Mhz; za Furlanijo 103,7, 103,9 Mhz; za Kanalsko dolino 95,7, 99,5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98,2 Mhz; za Karnijo 97,4, 91, 103,6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 23. marca (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Domače viže - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti in obvestila - Vic tedna.

Ponedeljek, 26. marca (v studiu Andrej Baucon): Sodobni “sound” - Živemu se vse zgodi - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 27. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 28. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: 1797 - Napoleon v Gorici. - Izbor melodij.

Četrtek, 29. marca (v studiu Niko Klanjšček): Oddaja odpade zaradi neposrednega prenosa košarkarske tekme.

in SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE

vabita na srečanje in pričevanje, na katerem nam bo zaporniški duhovnik

ROBERT FRIŠKOVEC

spregovoril o svojem življenju in delu

Pogovor bosta vodila g. Marijan Markežič in časnikar Danijel Devetak

Kulturni center Lojze Bratuž

četrtek, 29. marca 2007, ob 20.30

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
v sodelovanju z ZVEZO KULTURNIH DRUŠTEV - NOVA GORICA

Vrata odprl sem svojega srca nocoj

PROSLAVA OB 40-LETNICI SMRTI
PESNIKA ALOJZA GRADNIKA

Slavnostni govor: ERIKA JAZBAR

Recitacije: člani dramskega odseka PD Štandrež
VANJA BASTIANI, MARKO BRAJNIK, SARA MIKLUS, BOŽIDAR TABAJ

PATRICK QUAGGIATO
Kantata za solo, zbor in orkester na besedila Alojza Gradnika

ROSANA PERŠOLJA, sopran

Mešani pevski zbor MI - Nova Gorica
zborovodja MATEJ PETEJAN

Komorni orkester Glasbenega društva NOVA - Nova Gorica
dirigent JURIJ KRIŽNIČ

Dirigent MATEJ PETEJAN

Režiser EMIL ABERŠEK

Strokovni sodelavec JANEZ STARINA

GORICA, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
Petek, 30. marca 2007, ob 20.30

Prejeli smo Pismo iz Teherana

Ja za božjo voljo, kaj pa delaš v Teheranu !!!, mi je na moj pozdrav po elektronski pošti odgovorila znanka iz Slovenije. Najbrž se ji je v trenutku, ko je zagledala ime kraja, iz katerega sem se ji oglašila, pred očmi zavrtel film, v katerem je glavno vlogo igral predsednik Akhmadinežad, sceno predstavljali jedrski objekti v Natancu, statiste pa črne žene, ki so plahutale nekeje v ozadju. Kako ne, saj je njena predstava (kot tudi predstave večine zahodnjakov) o Iranu odvisna od revij in časopisov in od tega, kakšno resnico servirajo skoraj pri vsakem televizijskem dnevniku. Njena zgroženost je v meni samo utrdila prepričanje, da sem storila prav, ko sem se, kljub negotovi situaciji, sklenila pridružiti soprogu, ki je lani poleti prevzel vodenje našega veleposlaništva v Teheranu. Prepričala se bom vsaj na lastne oči, kako je z deželo, ki me že dolgo zanima, in bom svoja spoznanja lahko posredovala tudi drugim.

Danes se mediji hraniijo z ekscentričnimi novicami (naj mi resni novinarji oprostijo), zato ljudje dobivajo o državah, ki so se znašle v žarišču njihove pozornosti, ne le okrnjeno, ampak večkrat tudi popačeno sliko. Dovolj mi je zdaj, ko vem, kakšne so videti teheranske ulice, odpreti samo zadnjo številko Newsweeka in jo primerjati z revijo Time, pa mi je jasno, s kakšnimi barvami so imeli reporterji nalogo naslikati Iran. Zabayno (in grenko) je primerjati poročila na CNN in iranski televiziji ... Na slovenski pa ob vsakem poročanju itak vrtijo en in isti posnetek jedrskih naprav v Natancu. (Mimogrede, pred Božičem je v diplomatskih krogih zakrožila novica, da so začeli Iranci tržiti svoje razvpite laboratorije kot turistično atrakcijo in da je med prvimi, ki so ugriznili v to čudno ponudbo, bila deseterica angleških turistov).

V deželi, ki so jo z neverjetno vehemenco uvrstili na os zla, so stvari od blizu videti drugačne, kot si vsi skupaj lahko vnaprej predstavljamo. V njej poleg ozke skupine skrajnežev (s primernim številom lakajev - ta vrsta ljudi se itak prilega vsakemu režimu) obstajajo še milijoni in milijoni ljudi, ki si zase in za svoje družine ne želijo drugega kot mir in spodobno življenje. Mnogi med njimi zahtevajo strogega režima izpolnjujejo približno tako "pobožno", kot smo mi svoj čas jemali zares smernice naše SZDL! Iran, katerega so verski voditelji oklicali za Islamsko republiko, je zaradi zadnjih sedemindvajsetih let vse prevečkrat izenačen zgolj z islamizmom. V resnici pa je to država, ki je še v časa Mohameda Reza Pahlavija leta 1971 praznovala svojo 2500-letnico obstoja! Prav srh me spreleta

va, ko v muzeju stojim pred vitrino, v kateri so predmeti, stari pet, sedem in več tisoč let, kar vse priča o tem, da je bilo to področje poseljeno že od davna - Alah ve, koliko sledov nekdanjih civilizacij se bo še enkrat pokazalo na površju ob kakem potresu oziroma jih bodo - tako kot Perzepolis v 30. letih prejšnjega stoletja - izkopali iz peska ...

Iz pogovora z izobraženimi Iranci velikokrat dobiš občutek, da so še vedno hudi na muslimanske osvajalce, ki so v 7. stoletju nasilno vdrl v Perzijo in uničili precejšen del njene kulture. Znana slikarka in univerzitetna profesorica mi je pripovedovala, da je pred revolucijo lahko svoje študente poučevala o tem, kako so muslimani požigali stare perzijske knjige, ki so bile bogato okrašene z zlatom, da je zlahtna kovina v curkih tekla po tleh! Iranci, zlasti tisti iz višjih krogov, ki so zelo izobraženi, so ponosni zlasti na svojo predislamsko preteklost in veličino, je pa res, da je tudi islamska umetnost v Perziji nekaj posebnega in je v veliki meri zrasla na osnovi elementov stare arhitekture, slikarstva, poezije ... Popotnik je prevzel ob spoznanju, kako so ljudje, ki so poselili to

suho, vroče, puščavsko področje, znali pripeljati vodo do naselij in do hiš, uloviti veter v dimnikom podobne stolpe, da jim je hladil bivališča, zasaditi oranževce, granatovce in vrtnice na svojih vrtovih in za visokimi zidovi ustvariti raj na zemlji. Perzijske umetnosti si ni mogoče zamisliti brez čarobnih povezav med vodo in zelenjem, brez modrih in zelenkastih keramičnih stenskih oblog, pa brez slikarstva, ki je, v nasprotju s siceršnjimi islamskimi zapovedmi, ohranilo figuraliko itd. Prvo, na kar zahodnjaki pomislijo, ko omeniš Iran, (poleg jedrskega problema in prepovedi alkohola - za mnoge tudi slednje sodi med katastrofe) je zapoved v oblačenju. "Saj vem, na Zahodu si nas predstavljajo vse zagnjene v čador," mi je zadnjič pri večerji rekla čedna, po zadnji modi urejena gospa

(pri vstopu v belgijsko rezidenco je snela ruto), ki menda skupaj s sinom tekmuje v rallyju. Žal ji z avstrijskim veleposlanikom nisva mogla ne vem kako navdušeno oporekati, vedoč, da najbolj izobraženi na Zahodu vedo kvečjemu to, da ji na ulici vsaj obraza ni treba zakrivati. Zgodovina kovanja politike na račun ženskega telesa je v Iranu stara skoraj 100 let - prvi šah Pahlavi, ki je bil prosvetljeni monarh, je (v duhu turškega Kemal paše) v sklopu svojih reform prepovedal tudi hedžab (žensko ruto). Po zmagi islamske revolucije in prihodom ajatole Homeinija na oblast se je zakrivanje vrnilo v drastični obliki. Čador (črno ogrinjalo, segajoče od glave do pete), hedžab (ruta), ru-puš (plašč) ... Moralna policija je na cestah ustavljala in vodila v zapor tiste ženske, ki so se pregrešile in so uporabljale ličila! Danes je vsaj v Teheranu moč zaznati rahljanje strogosti - resda je še veliko žensk v čadorjih, toda mlajšim veselo gledajo kavbojke izpod ogrinjala, plašči so se skrčili na minimum, tako da večkrat že bolj poudarjajo kot zakrivajo, rute pa so postale majhne in prosojne in čepijo mladim, nališpanim deklicam na zatilju in samo čakajo toplejšega vetra, da jih končno pomete v zgodovino. Če ...

Če mi je po dobrega pol leta v Iranu sploh kaj jasno, potem je to, da tukajšnji ženski nikakor ne gre podcenjevati, saj so presenetljive na vsej črti. Lani so celo slovenski časopisi objavili fotografijo lepote iranskega rodu, živeče v ZDA, ki se je kot turistka podala v vesolje, pri tem pa je treba pripomniti, da njene vrstnice v Teheranu ne izkazujejo nič manj poguma, ko se spuščajo v kaos mestnega prometa - za volanom so namreč videti prave amazonke! Lepe so kot figure s starih perzijskih miniaturn in se tega tudi zavedajo.

Po šeriatskem pravu je žensko življenje pol toliko vredno kot moško, kljub temu pa ženske niso povsem brezpravne. Za naše pojme je docela nenavadno, da je izbira zakonskega partnerja v tradicionalni iranski družbi še vedno domena širše družine, vendar institucija zakona v tej deželi vsebuje tudi točke, ki (vsaj teoretično) ženski zagotavljajo določeno socialno varnost. Zelo pomembna stopnja predzakonskih dogovarjanj je tako določitev višine mahriyeh, vrednosti, ki jo mora ženin izplačati nevesti na njeno zahtevo, in to takoj po podpisu poročne pogodbe ali pa kdaj kasneje (na primer ob ločitvi). Ženske v Iranu imajo volilno pravico in so voljene - v parlamentu (majlis) jih je trenutno 12. Največ samozavesti pa Iranam zagotovo vlija njihov odstop do šolanja. V zadnjih dese-

tletjih so to krepko izkoristile in jih je med študentsko populacijo že več kot 60%! Veliko manj jih je potem na odgovornih položajih (med univerzitetnimi profesorji jih je po zadnjih podatkih menda 18 %), vendar, kakor so nam zadnjič zatrdili na seminarju o ženskem vprašanju na Fakulteti za socialno delo in rehabilitacijo, se bo sčasoma tudi to spremenilo (Prisotni profesorji so vsi v en glas zagotavljali, da so nadvse ponosni, da je na njihovi fakulteti zaposlenih toliko žensk). Čeprav je v iranski družbi skrb za družinski proračun domena moških, medtem ko naj bi ženske po poroki ostajale doma, je med slednjimi vedno več takih, ki si po končanem šolanju tudi poiščejo službo ...

Iranke se vedno bolj zavedajo, da morajo tudi same nekaj storiti za svoje pravice (od časa do časa organizirajo mirne demonstracije, ki pa jih oblasti grobo razženejo in aktiviste spravijo za zapahe), zato ne preseneča, da je leta 2003 Nobelovo nagrado za mir prejela iranska bojovnica za človekove pravice, pravničnica Shirin Ebadi.

Etika Ebadijeve je neizprosna in je seveda v prvi vrsti usmerjena proti domačemu političnemu vrhu, zna pa biti neprijetna tudi zahodnemu ušesu, saj razkrinkava dvo-ličnost zahodnjaškega humanizma. V svoji knjigi z naslovom Iran se prebujajo, ki jo je izdala lani v ZDA, se Shirin Ebadi v epilogu zavezema za politični dialog med Zahodom in iransko oblastjo in izraža svoje trdno prepričanje, da mora Iran na miren način preiti v demokracijo:

"Kar se Zahoda tiče, ima ta možnost, da z diplomatskimi sredstvi prisili Iran k spremenjenemu obnašanju, tako glede spoštovanja človekovih pravic kot glede narave jedrskega programa. Grožnja, da bi režim spremenili z vojaškim posredovanjem, kar nekateri na Zahodu imajo za rezervno opcijo, spravlja v nevarnost skoraj vse, za kar so si demokratično misleči Iranci prizadevali v zadnjih letih. Nevarnost vojaškega posega je sistemu izgovor za to, da zatira legitimno opozicijo in spodkopava porajajočo se civilno družbo. Povzroča pa tudi, da Iranci pozabijo na siceršnje zamere do režima in se iz domoljubnih nagibov postavijo za nepopularne voditelje. Ne morem si zamisliti bolj skrb zbujajočega scenarija, nobenega notranjega premika bolj nevarnega od tistega, ki bi ga povzročil Zahod s svojo predstavo o tem, da lahko v Iranu uveljavi demokracijo bodisi z vojaškimi sredstvi bodisi s spodbujanjem nasilnega upora.

Najbolj pomembno je, da Zahod še naprej usmerja svojo pozornost na nespoštovanje človekovih pravic v Iranu, saj se je islamski sistem izkazal za občutljivega za tovrstne kritike. Islamska republika lahko vztraja pri svoji pravici do atomske energije, čeprav bi ji to prineslo sankcije mednarodne skupnosti. Toda njeni razumnejši politiki gledajo na negativna poročila o človekovih pravicah kot na rane,

ki si jih sama zadaja in s tem slabi svoj pogajalski položaj. Če bodo vodilni kleriki na obzorju namesto pogajalske rešitve zaznali vojaško silo, ne bodo imeli razloga za to, da bi se ukvarjali s pravicami svojih državljanov. Pritisk od zunaj imam za koristen, vendar mora biti prave vrste, smisel in pravilno usmerjen. Konec koncev je iranska revolucija ustvarila svojo lastno opozicijo, ne nazadnje tudi populacijo izobraženih, ozaveše-

nih žensk, ki si prizadevajo za svoje pravice. Dati jim je treba prilžnost, da dokončajo svoj boj in svojo deželo spremenijo brez tuje-ga vmešavanja." Kljub temnim oblakom, ki nenehno visijo nad obzorjem, bi tukajšnji ljudje ob njenih zavzetih besedah vzklili Inshallah, kar pomeni Bog daj! Vsi, ki želimo mir in dobro, ne bi - vsak v svojem jeziku - rekli prav nič drugače ...

Veselka Šorti Puc

Kratke

Zanimiva in v marsičem edinstvena razstava v Pilonovi galeriji v Ajdovščini

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini je na ogled razstava slik in drugih likovnih stvaritev sedmih slovenskih slikark, ki so ustvarjale med leti 1918-1945. To so Henrika Šantel, Avgusta Šantel ml., Helena Vurnik, Anica Zupanec Sodnik, Elda Piščanec, Mira Pregeļ in Bara Remec. Gre sicer za znana imena iz slovenske likovne preteklosti, vendar pa so nekatere izmed omenjenih likovnih umetnic vsaj v delu strokovne

in splošne javnosti skoraj pozabljene. Razstavo so prenesli iz Galerije Mihe Maleša v Kamniku.

Ob razstavi so predstavili katalog z naslovom Sedem slovenskih slikark v času med leti 1918-1945. Izdala in založila sta ga Medobčinski muzej v Kamniku in Galerija Miha Maleš, uvodno besedilo pa je prispevala Barbara Savenc. Življenjepis in izbor del za razstavo so prispevale

mag. Milena Koren-Božiček, dr. Irene Mislej, Barbara Savenc in dr. Nadja Zgonik. Avtorica spremnega besedila Barbara Savenc je zapisala, "da sta razstava in spremni katalog le reprezentančna stran daljšega študijskega poglobljanja v zanimiv košček likovne dediščine, ki je neopaženo vpet v slovensko likovno umetnostno zgodovino. Prvi rezultat je del projekta avtoric dr. Irene Mislej, dr. Nadje Zgonik, mag. Milene Koren-Božiček in Barbare Savenc, da obnovijo razmišljanje in v muzejih ter galerijah postopoma odgrmejo opno, razpeto čez t.i. žensko umetnost". V katalogu so objavljeni tudi življenjepis slikark, katerih dela so predstavljena na razstavi v Pilonovi galeriji. Vsaka slikarka je udeležena s sedmimi slikami. Razstava bo odprta do konca marca.

Izšla knjižica s pesmimi Frana Žgurja iz Podrage

V domu krajevne skupnosti v Podragi v Zgornji Vipavski dolini so počastili pesnika iz te vasi Frana Žgurja (1866-1939), ki je poimenovan kot "vipavski slavček". Predstavili so njegovo osebnost in slovstveno ustvarjanje, knjižico Žgurjevih izbranih pesmi in besedil o njem, razstavo izbranega gradiva o pesnikovem življenju in ustvarjanju, vmes pa so njegove pesmi izvajale različne pevске skupine, spet drugi pa so prebirali odlomke in zapise o "vipavskem slavčku".

Knjižico izbranih pesmi Frana Žgurja je izdala župnija Podraga. Besedila, slikovne priloge in jezikovni pregled pa so pripravili Jurij Rosa, Bojana Pižent-Kompara in Lilijana Vidrih-Lavrenčič. O "vipavskem slavčku" so pisali tudi France Bevk in drugi znani posamezniki. Med njimi sta bila pesnik in general Rudolf Maister ter narodni delavec in šolnik iz Gorice Rado Bednarik. Razstavo del o pesniku Franu Žgurju bodo morda predstavili tudi v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici.

Duhovna dediščina svetovljana Izšel je vodnik o Fabianijevem delu

Ustanova Maks Fabiani, ki skrbi za duhovno dediščino tega svetovljanskega arhitekta, je izdala publikacijo Maks Fabiani - vodnik po arhitekturi v Sloveniji in Italiji. Kot je na predstavitvi dejal urednik knjige Janez Koželj, knjižica laičnemu bralcu približa Fabianija kot ljudskega arhitekta, ki je "stopil s svetovnih odrov" ter se približal izročilu svojih krajev - tudi Štanje-la. Po njegovem mnenju je Fabiani v mnogem prezrt, vedno je

bil v Plečnikovi senci. Predstavitelj knjige je pred kratkim potekala v prostorih ministrstva za zunanje zadeve, ki domuje v Mladiki, nekdanjem dekliškem liceju, le eni od znamenitih Fabianijevih javnih stavb. Knjiga prinaša fotografije in opise Fabianijevih del na Goriškem, na Krasu, v Ljubljani in v Trstu. Publikacija vodi bralca po arhitekto-vih reprezentančnih stavbah, palačah in cerkvah, zgriženih v mestnih središčih kot tudi po številnih

manjših krajih in vaseh, kjer je Fabiani z občutkom in ravnotežjem med izročilom in napredkom oblikoval stavbe in prostore za

vsakdanje življenje. Njegovo delo je pomembno za slovensko, italijansko in avstrijsko kulturo. Tina

Jazbec, ob Ani Čeligo avtorica besedil v vodniku, je povedala, da knjiga prinaša le izbor Fabianijevih del, s sodelavci pa se je predvsem trudila, da bi bila vsebina kar se da blizu povprečnemu bralcu ali turistu, ki bo obiskal kraške in goriške kraje, določene z arhitektovo mi-

slijo. Pri tem je pomembno vlogo odigral tudi fotograf Matej Mljač. Maks Fabiani je bil mislec in izu-

mitelj, doktor tehničnih ved in profesor na dunajski Politehniki, arhitekt in urbanist mednarodne veljave. Svoje velike arhitekturne in urbanistične zamisli je uresničil na Dunaju, v Ljubljani, Trstu, Gorici in drugih evropskih mestih. Z mogočnimi stavbami in širokopoteznimi zasnovami mest se je opredelil do

duha tedanjega časa in dal svoj prispevek k razvoju evropske arhitekture. Leta 1917, proti koncu prve svetovne vojne, je na višku svoje akademske kariere zapustil svetovljanski Dunaj in se vrnil domov, v Gorico in na Kras. Tukaj se je posvetil perečim problemom povojne obnove dežele, izdeloval je regulacijske načrte za rekonstrukcijo krajev in vasi na Goriškem in na Krasu, projektiral prenovo v vojni porušeni stavb. V letih od 1935 do 1945, ko je bil župan Štanje-la, si je prizadeval povrniti kraju nekdanji pomen. Avtorji so vodnik posvetili nedavno umrlemu profesorju Marku Pozzettu iz Trsta, ki je večji del svojega življenja posvetil raziskovanju Fabianijevih življenja in dela.

Trst / V avditoriju muzeja Revoltella predstavili prevod zbirke Jančarjevih zgodb L' allievo di Joyce

“Moj človek je človek, ki opazuje od roba, je odmaknjen, ironičen, sicer nikoli posmehljiv”

Zuglajenim in prijaznim naglasom, s katerim rad spregovori, kdor je okusil grenko izkušnjo odvzema prostosti in je zato še bolj temeljito dojel opredelitev pojma svobode, je slovenski pisatelj Drago Jančar na predstavitvi prevoda svoje zbirke kratkih zgodb L' allievo di Joyce z nekaj besedami označil lastnost svojih junakov. “Moj človek je človek, ki opazuje od roba, je odmaknjen, ironičen, sicer nikoli posmehljiv.”

Avditorij muzeja Revoltella je bil v četrtek, 15. marca, natančno, saj je bila predstavitve prevoda Jančarjevih zgodb res odmeven dogodek v Trstu. Med občinstvom je namreč sedelo veliko ljudi, pretežno predstavnikov zamejskega kulturnega kroga, ki so med drugim prisluhnili odlomkom knjige, ki jih je prebrala igralka Nikla Petruška Panizon. Prisoten je bil tudi Generalni konzul Republike Slovenije Jože Šušmelj. V imenu pokrajinskega predsednice je v dvojezičnem posegu spregovorila odbornica Marina Guglielmi. Kljub napovedani prisotnosti je bil deželni odbornik za kulturo Roberto Antonaz zadržan drugje. Italijanski sosedov pa je bilo malo. S pisnim sporočilom se je vendar odzval Jančarjev kolega in prijatelj Claudio Magris, urednik kulturnih strani tržaškega Il Piccolo Alessandro Mezzena Lona pa je kot eden izmed predavateljev izrazil globoko naklonjenost, s katero spremlja prevod Jančarjevih

zgodb, hkrati pa je poudaril svoje zanimanje za ostala pisateljeva dela, sicer tista, ki so bila že prevedena v italijanščino. “Želel sem po-

“Marguerite Duras je nekoč dejala, da mora prevajalec knjigo prevajati in izdati, sicer mora to počenjati z ljubeznijo in Brecljeva

goma razkriva na podlagi lepote razmišljanja, ki se zrcali v dovršeno prikazani vsebini, v lepoti izbrane besede in v zvoku, ki

Jančar je ob sklepu večera zato izrazil upanje, da bi poleg Magrisa in Mezzena Lone še ostali italijanski bralci dojemali sporočilnost njegovih zgodb. Preteklo stoletje je bilo za človeka travmatična doba; politične in družbene razmere so se namreč vrtočlovo spreminjale in vse to je človek težko spremljal. “Ti premiki na človeški ravni najdejo pot v literaturo, v mojo literaturo.” Dejstvo, da je določen avtor navzoč v drugem jeziku je čudovit občutek, “ker tvoje pisanje omogoča vzpostavitev nove komunikacije med ljudmi različnih kultur”, je še povedal avtor, ki si šteje v veliko čast, da “bo zdaj tudi moja knjiga navzoča v jeziku Sveva, Tomizze, Tabucchi in Magrisa”.

Za predavalno mizo so sedeli še Antonietta Risolo, lastnica za-

ložniške hiše Ibiskos iz Empolija, Ace Mermolja, direktor Založništva tržaškega tiska, in Miran Košuta, ki pri založbi Ibiskos ureja zbirko Est Libris. Jančarjeva knjiga, ki je izšla konec prejšnjega leta in ki jo je opremil Aleš Plesničar, sodi namreč v skupni izdajateljski projekt ZIT in založbe Ibiskos. Antonietta Risolo je obrazložila, da se je njena založba namreč pred časom odločila izdati prevode knjig najpomembnejših pisateljev pisane palete vzhodne književnosti, ki nimajo lahkega dostopa do italijanskega tržišča; Mermolja pa je dejal, da se je z Veroniko Breclj odločil za sodelovanje z italijanskim partnerjem, ker bi na tak način knjiga globlje segla do italijanskih bralcev. Miran Košuta je natančneje spregovoril o zbirki Est Libris, ki bo v prihodnje veljala za dragocen založniški most med italijansko kulturo in književnostjo Vzhodne Evrope. “Načrtujemo prevode del še drugih slovenskih sodobnih avtorjev, pa tudi hrvaških, bolgarskih in čeških pisateljev,” se pravi predstavnikov take literature, do katerih je bila Italija doslej gluha. Košuta je še dodal, da je Drago Jančar avtor, ki ga svetovna kritika zelo ceni, založbi prinesel veliko srečo, saj bo v kratkem slovenski veleposlanik v Rimu Andrej Capuder izročil predstavnikom založbe pomembno nagrado.

Večer v muzeju Revoltella je omogočilo sodelovanje Generalnega konzulata RS v Trstu, SKGZ, Skupine 85 in tržaške pokrajine.

Igor Gregori

Foto Kroma

dreti jezikovno oviro in prodreti v Jančarjev pripovedni svet”, je dejal Mezzena Lona. Na podlagi že prebranih romanov je častnik pred časom ugotovil Jančarjevo spretost pri snovanju svojega leposlovnega izražanja na več nivojih. Zdi se tako, da je posamezne zgodbe zbirke L' allievo di Joyce napisala drugačna roka. Knjiga lahko zato služi kot nazoren drobnogled, s katerim zreti v pisateljevo ustvarjalnost. Ironično lastnost Jančarjevih likov je po mnenju novinarja dobro razumela prevajalka knjige Veronika Breclj.

je te zgodbe ljubila”. Ravno prevajalka je v svojem posegu poudarila, kako je že pred leti želela, da bi njeni univerzitetni sošolci spoznali tedanjo Jančarjevo uspešnico Severni sij. “Žal mi je bilo, da Italijani te knjige niso mogli spoznati, čeprav je bil Jančar v druge jezike že preveden.” Veronika Breclj, ki se je med drugim že preizkusila kot prevajalka Magrisovega Il conde, je v svojem nadaljevanju pobje zrla v Jančarjev pripovedni svet, ki ga je med prevajanjem dodobra spoznala. “Smisel Jančarjevih zgodb se pola-

se kaže v ritmu in harmoniji: zadnjo lastnost najbolje dojamemo, če tekst na glas preberemo”; sklepi posameznih zgodb so bliskoviti, avtor pa, čigar pripovedovanje zaznamuje izrazita izobražena drža z nežno ironijo, ki je sicer nikoli ne prepušča obupu, ocenjuje osebe in preteklost. Literatura namreč posredno obravnava “velika vprašanja”, drugače kot filozofija, ki se vanje zatopi. V tem se tako kaže Jančarjev človek, ki “opazuje od roba”.

Foto Kroma

Kratke

Objavljen je razpis za letošnjo izvedbo likovnega natečaja Okno v svet

Finančna delniška družba KB1909 že tretje leto zapored objavlja razpis za nagradni natečaj Okno v svet, namenjen praviloma mladim slovenskim primorskim likovnikom in kiparjem. Likovni natečaj Okno v svet bo tokrat tretjič odkrival obetavne umetnike do 35. leta starosti, ki bodo imeli priložnost svobodno izraziti svojo kreativnost in se tako predstaviti širši javnosti. Rok oddaje izdelkov in hkrati prijave na natečaj je 23. marec 2007. Vsa prejeta dela bodo razstavljena v Kulturnem domu v Gorici, v galeriji Artes v Novi Gorici in nato v Mestni Galeriji v Ljubljani. Nagrajena dela, prvi trije slikarski izdelki in prvo kiparsko delo, bodo postala last umetniške zbirke KB1909.

Natečaj Okno v svet je leta 2005 in 2006 nagradil skupno kar 7 umetnikov. Njihova dela danes bogatijo umetniško zbirko KB1909, v kateri so tudi dela uveljavljenih umetnikov kot so Spacal, Grom, Černigoj, Cesare, Mušič, Palčić, Kregar, Kralj, Kogoj, Saksida, Kosič. Razpis natečaja je objavljen na spletni strani družbe KB1909 www.kb1909.it

Kot pravna naslednica Kmečke banke, ki so jo v Gorici ustanovili goriški Slovenci pred skoraj sto leti, tudi Finančna delniška družba KB1909 še naprej uveljavlja ob gospodarskem poslanstvu svojo skrb in podporo za življenje in razvoj celotne skupnosti, predvsem na kulturnem področju. Že vrsto let namreč finančno podpira razna športna in kulturna društva, raznovrstne organizacije, šole, krožke in prireja vrsto pobud, med katere spada tudi likovni natečaj Okno v svet. Družba KB1909 bo tudi v prihodnje združevala navidezno različna svetova gospodarstva in kulture na robu slovenskega prostora, saj tudi v podjetništvu je potrebna umetniška kreativnost. Več informacij: Jana Miličević - Finančna delniška družba KB1909; Tel: 0039 0481 539762, Fax: 0039 0481 31824; <http://www.kb1909.it/>

Razstava del šestih likovnih ustvarjalcev

V kulturnem domu v Bovcu se s svojimi stvaritvami predstavljajo šest obetavnih mladih likovnih ustvarjalcev, en umetnik, diplomirana slikarka, slikar in multimedijši tehnik. Prikazujejo najboljše dela, ki so jih ustvarili doslej. Njihova likovna spoznanja pomenijo nove kamenčke v mozaiku lepega, so zapisali v občini Bovec. Razstavljajo Jerneja Menzinger, Rok Mužič, Janja Oset, Kaja Trkman, Martina Berginc, Mojca Borko in Renata Grmovšek. Razstava skupine že uveljavljenih likovnih ustvarjalcev oz. nadarjenih začetnikov v kulturnem domu v Bovcu je bila odprta do konca meseca februarja.

Opravičilo in popravek

V prejšnji številki Novega glasa je prišlo do neljube napake v zapisu naše cenjene Jolke Milič. “Zatipkalo” se nam je ime Barbara Breclj, seveda pa gre za prof. Veroniko Breclj, ki je odlično prevedla Draga Jančarja v italijanščino. Obema in bralkam ter bralcem se za napako iskreno opravičujemo. Uredništvo

Žalostna vest

Nicu Di Stasiu v slovo

Tako tiho, kot je živel, tako tiho je tudi odšel.

Tokrat za vedno. Navadili smo se, da je včasih za nekaj časa izginil, tudi takrat, ko je šel v bolnišnico, tudi takrat, ko je preprosto izginil za neko obdobje. A se je preprosto spet pojavil, skorajda boječe te je pozdravil na cesti in vedel si, da je Nico spet tu.

Nico je bil pošten in dober mož, imeniten slikar. Vedno je bil tih, sredi nas je živel, a vedno ob robu in na robu. Ko si ga srečal, te je prijazno pozdravil, a vedno z melanholičnim nasmehom, prijazno, a tiho, nikdar ni bil vsiljiv in tako je živel sredi nas in ob naši družbi, v kateri se nikdar ni znašel, ker se preprosto, tak, kot je bil, ni mogel znajti.

Zanj bi lahko zares zapisali znane Montanellijsve besede, ki jih je veliki Toskanec namenil nekemu svojemu melanholičnemu prijatelju: “Išče družbo, da bi lahko bil še bolj sam.” Goriški slikar, gotovo eden najboljših sodobnih goriških slikarjev!, Nico Di Stasio je umrl v 53. letu starosti v noči s petka na soboto, pokopali so ga minuli torek.

Napisali smo, da je bil Nico Di Stasio izjemen slikar, a bil je

tudi izjemno plodovit slikar, ki je za seboj pustil velik opus slik, zvečine so v tehniki olja in akrila na platno. Bil je umetnik, ki si je akademsko znanje pridobil na akademiji Brera v Milanu, a iz Gorice ni mogel, tu je bil doma, tu je ustvarjal in živel ob robu, ker je videl v središče, živel je na robu, a bil v središču umetniškega dogajanja v mestu, vedno in povsod, stalno prisoten na skupinskih razstavah, zadnjič na veliki razstavi v Gradišču leta 2000, ko se je predstavil s Posego in

na skupinski razstavi na robu festivala pesnikov Nudo Cosmo. Da je bil Nico Di Stasio vrhunski umetnik, si vedel takoj, ko si se ustavil pred njegovim platnom, ker pred njim preprosto nisi mogel biti

ravnodušen: ali si ga vzljudil ali pa te je odbil, a odnos si moral zavzeti do platna. In do Nica seveda! O sebi je rad dejal, da je ekspresionist, abstraktni ekspresionist v najbolj žlahtnem pomenu te besede, bi dodal jaz, s tem, da moramo vedeti, da je vedno izhajal iz figurativnega sveta, vedno iz človeške podobe, iz narave, iz vidnega in danega. Nico ni znal živeti, ni se znal porivati v ospredje, a imeli smo ga radi, zares. Velikokrat sem ga sam nagovarjal, kot so to počeli tudi drugi o sebi!, da bi ga predstavili v slovenskih, naših razstavnih prostorih. Vedno je bil za, vedno je rekel, naj še malo počakamo, češ da še ni pripravljen, a na nas ga je vezalo zares iskreno prijateljstvo, kot vemo povedati vsi tisti, ki smo mu odkupili kako sliko, med njimi nas je veliko Slovencev. Našim ustanovam je Nico, sam, ne da bi ga kdo kaj vprašal, po skupinskih razstavah, pustil platno, dve.

Mrakičem, prepričljivo, vrhunsko. Lansko leto še zadnjič

“Povej gospe Franki, naj obdržijo mojo sliko v Centru Bratuž, ker so bili prijazni z menoj, in tudi zato, ker je prav, da ostane nekaj mojega v Centru!” se mi je nasmehnil po skupinski razstavi v Centru Bratuž. In je šel svojo pot, kot vedno. O sebi je rad dejal, da sam s sabljico, saj je ljubil širok zamah, masne namaze, drzne barve, širna polja in prepričljivo uravnoveščenost likovne kompozicije, ki ni nikdar prisegala na drobnjarkarstvo. Širokega srca, umetnik do konca, ni znal živeti in je tudi zato živel na robu. Prav zato ga bomo še kako pogrešali vsi tisti, ki smo ga imeli radi in smo se z njim iskreno veselili vseh njegovih razstav in novih slik. Pogrešali pa ga bodo tudi tisti, ki ga niso razumeli, ne nazadnje tudi tisti, ki so ga izkoriščali, in teh ni bilo malo.

Pogrešalo ga bo mesto, kajti umetnik, kot je bil Nico Di Stasio, je tista sol življenja, ki da smisel in “okus” mestu, je tista sol, ki naredi neko naselje zares mesto in je zato mesto manj mesto, ko tak umetnik umre. Ko se ga spominjamo ob odhodu, imamo pred očmi njegov melanholični nasmeh in ob spominu nanj takoj pomislimo, da je sedaj naš Nico dosegel tisti večni mir, ki ga je vedno iskal v svojem slikarstvu, a malokrat našel in nam je tudi zato njegovo slikarstvo tako všeč. Čas bo gotovo pokazal, da je bil Nico Di Stasio zelo velik slikar, o čemer bodo sedaj nemo in nevsiljivo govorila njegova umetniška dela, ki nam govorijo tudi o Nicovem in našem tistem iskanju neminljivosti in večnega!

Jurij Paljk

Kratke

Črkarska pravda se nadaljuje

Slovenska skupnost bo nadaljevala boj za doseg pravilnega pisanja na zdravstvenih izkaznicah, ki so bile izdane v naši deželi.

Tržaško tajništvo je sklenilo, da bo tajnik Močnik pisal vsem tistim, ki so zaupali svoje izkaznice stranki, da bi jih obvestil o storjenih korakih na deželi in o tem, da je deželni odbornik Pecol Cominotto neposredno obtožil za napake in za pomanjkanje slovenskih črk deželno Agencijo za prihodke, nad katero je ministrstvo za ekonomijo in finance, torej državna vlada.

Sama Agencija je obvestila, da je začela popravljati izkaznice, na katerih so slovenske in hrvaške občine označene, kot da bi bile v "Srbiji in Črni gori".

Samo pooblastilo deželni upravi pa bi rešilo problem izkaznic v dvojezični obliki, za kar država ni usposobljena.

Pismo več stotinam oseb, ki so zaupale slovenski stranki, bo priložen tudi obrazec, v katerem bodo osebe povedale, ali želijo, da se njihova izkaznica vrne Agenciji za prihodke, da jo popravi ali pa da bodo dokument spet dvignile za rabo v tujini ali iz drugih razlogov.

Slovenska skupnost bo v kratkem obiskala novega tržaškega prefekta, kateremu bo obrazložila nevzdržno stanje v zvezi z izvajanjem manjšinskih pravic; opozorila ga bo tudi na problem omenjenih izkaznic.

Tajništvo je z zadovoljstvom sprejelo v vednost pozitivna stališča, ki jih je zavzel županski kandidat Massimo Veronese o Sesijskem zalivu in o srenjah ter o pripravah stranke za volitve, o katerih je poročal sekcijski tajnik Edvin Forčič. Tajništvo je tudi obsodilo površnost Retove uprave pri sprejemanju načrtov za Sesijski zaliv in popolno neodzivanje nabrežinskega župana na odločbo deželne uprave, ki je izničila kmetijsko varianto, s katero se ponaša Retova uprava. Prav pri tej varianti se je izkazalo to, na kar je Slovenska skupnost večkrat opozarjala, in sicer, da je sedanja deželna uprava negativno zapečatila usodo manjšinskega teritorija s postavitvijo vprašljivo začrtanih t.i. evropskih zaščitnih območij brez vsakega pravilnika o njihovi uporabi. Edino, kar je znano, je to, da še 300 metrov od meje teh območij so zemljišča neuporabna za karkoli, kar pomeni, da so tudi vaška jedra v devinsko- nabrežinski občini nezazidljiva, pa niti popravila ali spremembe niso možni. Ret pa je tiho in skriva lastne neuspehe ter izničenje vseh urbanističnih načrtov, ki jih je odobril. / Peter Močnik

Tradicionalni praznik sv. Jožefa v Ricmanjah

Zelo dobro obiskano je bilo letošnje slovesno bogoslužje v čast

sv. Jožefu v Ricmanjah, ki ga je vodil župnik v Dolini in Mačkollah, g. Maks Suard. V nagovoru je predstavil poslanstvo svetega Jožefa, ki mu je bilo zaupano varstvo Svete Družine. Njegovo zvesto izpolnjevanje zaupanega poslanstva in neomajna skrb za nebeško Mater ter Božjega Sina predstavljata aktualen zgled očetom, zato se tudi danes v priprošnji radi zatekajo k njemu. Izpostavil je tudi vprašanja, ki zadevajo bodočo ureditev župnij oziroma pastoralnega okrožja Brega, ki jih v teh dneh obravnavajo s škofom msgr. Ravignanijem ob njegovi vizitaciji. Pri maši so sodelovali tudi bralci in domača organistka. Praznovanje je z občutenim petjem dopolnil Združeni zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta pod vodstvom Edija Raceta.

Na praznični dan svetega Jožefa so se romarji poleg popoldanskega bogoslužja lahko udeležili tudi dopoldanske svete maše ter popoldanskega bogoslužja v italijanskem jeziku. / Jana Barba

Finžgarjev dom / Openska dekanija

Srečanje župnijskih pastoralnih svetov s škofom Ravignanijem

"Nocojšnje srečanje je temeljilo na iskrenem in jasnem soočanju. Složno smo zrl v težave dekanijske skupnosti in razumeli, da je treba probleme skupno reševati z večjim medžupnijskim sodelovanjem. Našo vero moramo doživljati z veliko mero doslednosti, ne da bi pri tem obsojali osebe, ki se v našem načinu življenja ne prepoznajo."

Presojati je treba torej posamezne situacije, nikakor ne osebe. To sporočilo je tržaški škof Evgen Ravignani razvil med razpravo, ki jo je imel s predstavniki župnijskih pastoralnih svetov openske dekanije. Srečanje je potekalo v petek, 16. marca, v dvorani Finžgarjevega doma na Opčinah. Verniki openske dekanije so lahko izkoristili priložnost, da so škofu Ravignaniju, ki ravno v teh mesecih opravlja svoj pastoralni obisk po dekaniji, neposredno izrazili težave, ki otežujejo snovanje verskega življenja, in zaupali želje, da bi župnijsko delovanje potekalo

gladko in neobremenjeno.

Na dan je prišla zaskrbljenost, da se število vernikov manjša, kar je ob pripravah na posebne verske praznike še bolj občutiti. Manjka predvsem povezava med verniki, zlasti med mladimi. Škof je temu vprašanju posvetil veliko pozornosti. Dejal je, da je dandanes za

cem kot Italijanom -, da bi spoznala potrebe generacije, ki vedno bolj podlega nevarnosti današnje kulture. "Mladi večkrat iščejo duhovne izkušnje izven cerkve in to močno prizadene njihovo notranjo ravnovesje. Prepuščajo se 'trenutni kulturi' in mislijo, da svoboda sloni na načelu 'prepo-

občinstvo med razpravo tudi poudarilo -, da so mladi danes hudo podvrženi družbenim in zaposlitvenim dinamikom, ki ne dopuščajo neobremenjenega snovanja prihodnosti. "Težko občutimo namreč odsotnost politike, ki bi mlade podpirala," je povedal škof.

Škof Ravignani je poudaril tudi složnost, ki mora nastati pri upravljanju posameznih župnij med župnikom in pastoralnim svetom, hkrati pa opozoril tudi na pomembno vlogo gospodarskih svetov, ki nadzorujejo stroške župnije. Tako škof kot predstavniki pastoralnih svetov so soglašali z željo, da bi se župnijski sveti bolj pogosto srečevali in tako lažje udeleževali načrte medžupnijskega sodelovanja. Glavno pa je - je pripomnil škof -, da

imajo župljani v zavesti načelo prvih kristjanov, ki so stali ob strani drug drugemu. "Ponovno je treba najti način, da postanemo skupnost," je sklenil pastir tržaške Cerkve.

Igor Gregori

Foto IG

duhovnika res težko prodreti mladim v dušo. Ta problem je očiten tudi v italijanskih župnijah. K snovanju bolj učinkovite mladinske pastore bo gotovo pripomogla anketa, ki jo tržaška škofija napenja 800 mladim - tako Sloven-

vedano prepovedati". Mladim se je treba zato približati in prisluhniti njihovim potrebam ter skupno z njimi razmisliti pot v prihodnost. "Zaupati moramo sami sebi in tudi Gospodu," je dejal škof, ki pa se dobro zaveda - kot je

Radijski oder / Gledališki vrtljak
Konec sezone med
tradicijo in sodobnostjo

Najbolj klasična med klasičnimi pravljicami je v nedeljo, 11. marca, zaživela v Marijinem domu pri Sv. Ivanu. Igralci MiniTeatra so

Pavel Polak. Morda je prav zaradi sodobnega prijema pravljčni igri uspelo navdušiti mlade in manj mlade gledalce. Pod spretnim in izkušenim

Foto Kroma

se predstavili z moderno priredbo Rdeče kapice, ki jo je režiral znani lutkovni režiser

vodstvom češkega mojstra so animatorji lutk naštudirali dve vzporedni zgodbi, ki sta se stal-

no prepletali druga z drugo. Tako so se trije prijatelji (Asja Kahrmanović, Matej Puc in Andrej Murenc) čisto slučajno srečali pred staro in skrivnostno omaro z idilično poslikano sceno notranjostjo, v kateri je samevalo nekaj nežnih, skoraj poetičnih lutk. Deklica z rdečo kapico, njena bolna babica, lovec in požrešni volk so kar silili, da so se igralci prepustili domišljiji in uprizarili, kar jim je odkrita vsebina omare jasno namigovala: pravljico o Rdeči kapici. Humor sodobne vsebinske postavitev, ki se je oprl na zelo tradicionalne rekvizite, je morda ključ uspešne zamisli in realizacije Rdeče kapice v 21. stoletju. Posebnost igre je bila torej najprej v dogajanju samem, ki je bilo dinamično in duhovito tudi zato, ker so nastopajoči vabili k sodelovanju mlado občinstvo, ki je bilo s spontanimi posegi vso predstavo zelo angažirano. Druga izrednost je bila nedvomno v enostavnosti, funkcionalnosti, a hkrati prikupni sceni ter v efektnih lutkah. Tretja odlika pa gre seveda igralcem, ki so bili odlični, in glasbi, ki se je v

svoji preprostosti enkratno usklajevala z odrsko živahnostjo.

Velika večina nedeljskih obiskovalcev Gledališkega vrtljaka je zapuščala dvorano navdušena in veselo razpoložena. Edini, ki so potožili, da "to ni bila prava Rdeča kapica", so bili najmlajši, ki so si želeli bližnjega pripovedi in bodo prav gotovo prišli na svoj račun v prihodnji sezoni, ki bo jubilejna, saj bo že deseta. Z gostovanjem MiniTeatra se je namreč sklenil uradni del družinskega abonmaja 2006/2007, ki ga prireja Radijski oder v sodelovanju s Slovensko prosveto in SNG Nova Gorica in ki je od septembra do marca naštel sedem srečanj. Organizatorji vabijo vse mlade družine, naj se vrnejo v Marijin dom še v nedeljo, 1. aprila, ker jih čaka gledališko presenečenje. Predvsem pa opozarjajo, naj pridejo vsi tisti malčki, ki so skozi vse leto pridno upodabljali prizore iz letošnjih predstav, saj bodo ob koncu likovnega natečaja Moj najljubši gledališki junak, ki ga je podprla Zdravna krasna banka, nagrajeni čisto vsi mali ustvarjalci.

AL

Gostovanje Komornega dekliškega zbora Škofijske klasične gimnazije
Petje je obarvalo šolski dopoldan
dijakov liceja Prešeren

Komorni dekliški zbor Škofijske klasične gimnazije iz Šentvida pri Ljubljani se v svoji kratki zgodovini (ustanovljen je bil leta 1996, kmalu po obnovi škofijske klasične gimnazije) lahko ponaša z vrsto dosežkov. Na mednarodnem tekmovanju v Celju (1997) je osvojil bronasto plaketo, na državnem tekmovanju v Zagorju (1998) pa zlato plaketo in še priznanje za najboljšega debitanta na tekmovanju ter posebno priznanje za najboljšo izvedbo

gregorjanskega koral. Največji uspeh je zbor dosegel na mednarodnem tekmovanju v Celju leta 2001, saj je osvojil zlato plaketo, bil najboljši zbor v kategoriji dekliških zborov in najboljši zbor tekmovanja. Prejel je tudi nagrado za najboljšo izvedbo sodobne slovenske skladbe. Prof. Helena Fojkar Zupančič pa je bila nagrajena za najboljši dirigentski nastop. Leta 2004 je zbor prejel zlato plaketo, posebno nagrado za najboljšo izvedbo sodobne sk-

ladbe (G. Orban Sanctus) in priznanje za najboljši dekliški zbor tekmovanja. Trenutno je zbor na turneji v Milanu in Leccu, kjer se pevci predstavljajo vrstnikom na prijateljskih šolah. Svojo ustvarjalnost, pevsko znanje in izkušnje pa so dekleta ob posredovanju kulturnega delavca iz Rojana, Humberta Mamola, predstavila tudi dijakom znanstvenega liceja France Prešeren v Trstu. Dijaki so seveda z veseljem sprejeli ponudbo in goste navdušeno

sprejeli v torek, 13. marca. Pesi, ki so jih dekleta zapela, so bile večinoma duhovne, vsekakor pa je zbor s svojim bogatim repertoarjem, ki je vseboval kantate, ljudske, koralne ter še mnoge druge pesmi domačih in tujih izvajalcev, med dijaki ustvaril nadvse prijetno vzdušje. Da so bili poslušalci res zadovoljni s koncertom, je potrdil tudi topel aplavz, ki je močno odmeval po hodnikih liceja. Mislim, da je ta pobuda zelo pozitivno vplivala na dijake, saj je petje najbolj elementarna in hkrati najpomemb-

nejša glasbena dejavnost, zato je prav, da posvečamo pozornost vzgoji mladih pevcev. Tudi na liceju Franceta Prešerna redno potekajo vaje mešanega mladinskega pevskega zbora, ki je požel že ve-

liko uspehov z raznimi pevskimi projekti in gostovanji. Mladi bi se morali še bolj intenzivno posvečati glasbenemu svetu, saj tudi ta pripomore k razvijanju osebnosti.

Jure Kopusar

Foto Kroma

POMORSKA POSTAJA 37. Pesem mladih

Zbori so še vedno dragocena kovačnica sožitja

Ko je glasbenik in skladatelj Pavle Merku' kot častni gost stopil pred mikrofonom, je letošnja izvedba revije otroških in mladinskih pevskih zborov Pesem mladih že začela svoj spored. Merku', ki so ga organizatorji povabili ob njegovem življenjskem jubileju, je v priložnostnem nagovoru spregovoril o združevalnem pomenu, ki ga je petje pri nas vedno imelo. Nekoč je bilo petje predvsem družaben trenutek, v času pa, ko je ljudsko petje pri nas polgoma izginjalo, je zborovsko petje postalo pomembno zaradi 'družbenostnega' vidika: petje danes združuje ljudi na drugačen način kot včasih, je pa še vedno dobra kovačnica sožitja. Pevce se bo v družbi sopencev naučil discipline v odnosu do sebe in do drugih. Pevske manifestacije so hkrati zakladnice, v katerih je vez med sedanjostjo in preteklim izročilom zelo moč-

na. Ko je Merku' zapustil oder, je zopet sedel na svoj sedež in dalje prisluhnil programu, ki je v dolgem popoldnevu gladko stekel. Veliko zborov se je namreč letos odzvalo povabilu Zveze cerkvenih

ri slonijo na trdni pripravi in kateri so osnovani predvsem na spontanem navdušenju za petje. Pesem mladih je verjetno prav zato praznik vseh naših mladih pevcev, katerim so stali ob strani njihovi zborovodje in instru-

Foto IG

nih pevskih zborov iz Trsta. Na odru dvorane Vulcania Pomorske postaje je v nedeljo, 18. marca, nastopilo preko 400 pevcev v 22 pevskih sestavih, ki so izvajali vokalne skladbe domače in tuje glasbene tradicije. V tako široki paleti nastopajočih skupin je lahko tudi navaden poslušalec jasno razločil, kateri zbori so po kakovosti izvajanja stopničko nad drugimi oz. kate-

mentalni spremljevalci. Manifestacija je tudi tokrat pokazala, da ima naš prostor bogat podmladek pevcev, kar dobro obeta za prihodnost. Nastopili so pevci šolskih in društvenih ter župnijskih otroških in mladinskih zborov, ki so posejani po Tržaškem; prvič se je predstavil tudi zbor iz Sežane. Ob takem uspehu bi se gotovo veselil pokojni dr. Marko Udo-

vič, ki je radodarno podpiral pevsko srečanje; med občinstvom je sedela tudi njegova soproga, gospa Marija. Dobrodošla je bila za priredilce novica, da bo odbor Slovenske prosvetne matice nadaljeval prizadevanja dolgoletnega predsednika Udo- viča. Marko Tavčar se je zato v imenu ZCPZ zahvalil SPM za radodaren prispevek zborom in prirediteljem. Veliko je bilo občinstva, ki so ga sestavljali pretežno sorodniki -

starši in nomenklatura - malih pevcev. Deželni svetnik Mirko Špacapan je svojo odsotnost pisno opravičil organizatorjem. Ob začetku pevskega popoldneva sta povezovalca srečanja, Rosana Paliaga in Peter Raseni, opozorila gledalce, da bo deželni sedež

RAI v dveh večerih predvajal posnetke revije, in sicer v nedeljo, 8. aprila, in v ponedeljek, 9. aprila. Kot vsako leto je bila tudi tokrat prisotna slovenska glasbena pedagoginja Majda Hauptman, ki je ob sklepu večera nudila zborovodjem dragocene nasvete: ti bodo dirigentom služili za plodnejše delo s svojimi varovanci.

IG

Predstavitve v Trstu / Književne študije 2 Prof. Paternu v TK

Ob 80-letnici akademika prof. dr. Borisa Paternu, najbolj prodornega literarnega zgodovinarja in teoretika od druge polovice petdesetih let do danes, so lani pri založbi Intelgo s sodelovanjem SAZU izšle Književne študije 2. Tržaška predstavitev, ki je priklila veliko domačih slovenistov in literatov ter uglednih gostov, je bila v sredo, 7. marca, v pro-

storih Tržaške knjižarne. Ob avtorjevi prisotnosti je večer uvedel upravitelj knjižarne Igor Starc. Besedo je nato predal uredniku Tinetu Logarju, nekdanjemu Paternujevemu študentu, ki je poskrbel za jezikovni pregled dela. V Književnih študijah 2 je zbranih 18 člankov, esejev in razprav o slovenski književnosti in literarni zgodovini, ki so nastajali od leta 1999

do 2006 in so povečini posvečeni slovenski literaturi od Prešerna naprej. Sicer je pomembno mesto odmerjeno tudi zamejskim avtorjem z Vladimirjem Bartolom na čelu. Književne študije 2 odpira intervju prof. Paternu iz Književnih listov v ljubljanskem Delu. Sledijo avtorjevi pogledi na Prešerna in na odprta, "einsteinovska mesta" njegove lirike, ki dopuščajo različna, celo močno nasprotujoča si branja. Poglavlje o postromantiku Simonu Jenku in njegovih "diverzijah" Prešerna je Paternu objavil že v Kranjskem zborniku ob 170-letnici Jenkovega rojstva (2005). Ko smo leta 2004 obhajali 100. obletnico rojstva Srečka Kosovega in Edvarda Kocbeka, je med drugim napisal, da je Kosovel "eksplozija, pok v razvoju slovenske literature," leto kasneje pa je obžaloval, da

Kocbeka poeta prekriva Kocbek politik. Pri Bartolovem Alamutu je izpostavil, kako zelo različna usoda ga je doletela ob izidu (1938), ko je bil odrinjen na rob literarnega dogajanja, in s kakšnim navdušenjem so ga sprejeli Francozi in Španci v letih 1988 in 1989, ko se je uvrstil med najbolj prodane knjige in predstavlja "najsilovitejši prodor slovenske književnosti na svetovni literarni trg". Za nas, ki živimo na zahodnem koncu skupnega slovenskega kulturnega prostora, bo najbrž aktualno poglavje o jezikovnih travmah, ki jih povzročajo zunanje okoliščine (Florjan Lipuš in Janko Messner z avstrijske, Boris Pahor in Alojz Rebula z italijanske strani ter ne nazadnje Lojze Kovačič) ali zavestne izbire (Brina Sviti, predstavnica mlajše generacije, ki je zamenjala slovenščino za francoščino). Radovedni bralci, ki se radi napajajo ob jasni in sočni slovenščini in so občutljivi za slovensko literaturo in njeno zgodovino, naj sežejo po Književnih študijah 2, v katerih bodo našli še veliko zanimivega v vedenje in razmislek.

AL

Foto Kroma

DSI Ponedeljkovo predavanje

Prof. Tatjana Rejec spregovorila o tigrovcih

Društvo slovenskih izobražencev je v sodelovanju s Knjižnico Dušana Černeteta imelo v gosteh v ponedeljek, 12. marca, prof. Tatjano Srebot Rejec, sicer občinstvu Peterlinove dvorane že poznano predavateljico, ki je pred leti v Trstu predstavila svojo knjigo *Pričevanja o TIGRU*. Tokrat je predavateljica spregovorila o svojem zadnjem knjižnem trudu, o študiji z naslovom *Partija in Tigrovc*. Prof. Rejčeva je upokojena profesorica na peda-

goški fakulteti ljubljanske univerze. Ob tej dejavnosti je gojila še prevajalsko in publicistično zanimanje, v slovenskem prostoru pa je poznana predvsem zaradi svojega raziskovalnega delovanja, posvečenega organizaciji TIGR. Več let je bila zaposlena na Inštitutu za narodnostna vprašanja, izdala je tudi knjigo o tigrovcih Justu Godničju. Gostja je poudarila, da v Trstu rada predava, v kolikor ni kraja v Sloveniji, kjer bi bila zavest o TIGRU tako močno zasidrana kot

pri nas. Da prof. Rejčevi TIGR veliko pomeni, ni težko doumeti, saj je bila njena življenjska usoda tesno povezana z usodo Alberta Rejca, ki je bila ena od vodilnih osebnosti organizacije: prof. Rejčeva je bila namreč Albertova soproga. Gostja je občinstvu predstavila vsebino svoje najnovejše knjige, ki v prvi vrsti preučuje usode vodilnih tigrovcev v partizanih in odnos komunistov do njih med vojno in po njej. Prof. Rejčeva je med predavanjem večkrat poudarila, da TIGR kot organizacije med vojno ni bilo več, med partizani pa so bili prisotni posamezni člani, kar je partijo precej skrbelo. Avtorica namreč poudari širok spekter dogajanja partizanskega oziroma narodnoosvobodilnega

gibanja na Primorskem v letih 1941-1948. Prof. Rejčeva izčrpno in nazorno prikazuje politične in vojaške razmere na Primorskem v navedenih letih; te so bile precej drugačne kakor v osrednji Sloveniji, v takratni Ljubljanski pokrajini. Opisuje razne nazorske struje, njihove voditelje in programe ter medsebojne odnose. Posebno pozornost je avtorica posvetila usodi nekaterih voditeljev TIGRA, Maksa Rejca, Ferda Kravanja in Toneta Majnika, ki so bili usmrčeni. Nanašajoč se na objavljeno literaturo arhiva Republike Slovenije, je prof. Rejčeva natančno opisala tudi zasliševanja, ki so jih partiji namenili tigrovci v zvezi z njihovim dotedanjim delovanjem.

IG

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica prireja Otroške urice v NŠK. Pravljična bo na sporedu v torek, 27. marca 2007, ob 16.30 v otroškem kotičku knjižnice. Pravljično Zajček Pablo išče jajčka bo pripovedovala Martina Humar.

Skupno tržaško romanje v Slovenj Gradec bo dne 25. aprila letos. Šolske sestre de Notre Dame vabijo, da se romanja udeležite. Program, informacije in vpis na telefonski številki: 040 220693.

Romanje v Medjugorje od 4. do 7. maja letos. Odhod iz Nove Gorice in Rožne Doline. Ob soudeležbi pri verskih pobožnostih je predviden tudi obisk skupnosti Oaza miru in Cenaco-

lo ter vzpon na hrib Križevac in na hrib prikazovanj. Cena romanja, vključno z nočitvijo in polnim penzionom, je 95,00 evrov. Celotni znesek je treba poravnati ob vpisu. Prijave sprejemajo: Darko, tel. 0481 882395 ali 0481 32121 (trgovina); gospa Anica, tel. 003865 3022503 in župnik Jože Markuža, tel. 040 229166. Pohitite z vpisom, ker je prijavljenih že precej ro-marjev.

Darovi

Za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu darujejo: NN 300,00 evrov; v spomin na Kati Kurinčič: člani odbora 150,00 evrov; namesto cvetja na grob prijateljice Lojzka Sosič 50,00 evrov; nekdanje kolegice 90,00 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV, CERKVENI ZBOR KOLONKOVEC - SV. ANA, ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE, ZVEZA SLOVENSKE KULTURNIH DRUŠTEV TRST-GORICA-VIDEM, ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE, JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

vabijo na revijo

PRIMORSKA POJE 2007

sobota, 24. marca, ob 20.30
cerkev pri Sv. Ani v Trstu

NASTOPILO BODO:

Farni zbor Šempolaj, MePZ Šmihel pri Pivki, Župnijski PZ Sv. Lucija - Lucija pri Portorožu, Združeni zbor ZCPZ - Trst, Lovski PZ Dekani, MePZ Rado Simoniti - Dobrovo, MoPZ Vasilij Mirk - Prosek-Kontovel

Na Opčinah predaval dr. Janez Bogataj

"Moje življenje s Finžgarjem"

Finžgarjev dom na Opčinah praznuje letos okroglih 40 let. Med pobude, ki jih za to posebno priložnost prireja društvo Finžgarjev dom, se uvršča tudi predavanje Moja srečanja s Finžgarjem etnologa in antropologa dr. Janeza Bogataja. Predavanje je bilo minuli četrtek, 15. marca, v prostorih društva v istoimenski dvorani. Dr. Bogataj je študiral etnologijo in zgodovino umetnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani, sedaj pa poučuje na univerzi v Ljubljani in na Visoki šoli za turizem v Portorožu. "Zanimanju za etnološko stroko je botroval prav Finžgar s svojo bogato knjižnico," nam je na začetku zaupal. Dr. Bogataj je namreč dobro poznal znanega slovenskega pisatelja Frana Saleškega Finžgarja, saj je preživel z njim večji del svojih otroških let. Kot dvestolet deček se je namreč z družino preselil v

moderatorica večera in predsednica društva Finžgarjev dom Lučka Susič, je večer potekal s poudarkom na pisateljevem osebnem življenju, ne pa na njegovem ustvarjanju. Predavanje dr. Bogataja je pripomoglo k spoznavanju pisateljevega življenja z nekoliko drugega zornega kota. Profesor Bogataj je med pripovedjo namreč postregel s številnimi duhovitimi anekdotami in pripetljaji iz skupnega življenja s Finžgarjem, ki so izredno navdušili prisotne in jih spodbudili, da so predavatelju postavili številna vprašanja. "Temeljno znanje mora prihajati iz domačega gnezda," je dodal dr. Janez Bogataj. "Tega sem se s starim stricem Finžgarjem zelo dobro naučil". Zelo uspel in dobro obiskan večer je bil drugi - po Prazniku slovenske pesmi in besede -, posvečen 40-letnici društva Finž-

pisateljevo hišo ob Gradašici in se zelo navezal na svojega starega strica. Veliko ur je preživel v njegovi knjižnici, ki je bila za tiste čase izredno bogata; velikokrat se je z njim sprehajal ali se pogovarjal. Pisatelja se dr. Bogataj spominja kot izredno močno osebnost, ki je ljubila naravo, živali in življenje nasploh. 'Stric Jur', kot ga je dr. Bogataj že od malih nog klical, je imel tudi rad kartanje in pogovore z znanci in prijatelji, ki so pogosto obiskovali hišo ob Gradašici. Tako je mladi Janez Bogataj spoznal pomembne slovenske osebnosti, kot so na primer Izidor Cankar, pisatelj Janez Jalen, znani slovenski arhitekt Jože Plečnik, slikar Božidar Jakac. Z navdušenjem je doživljal njihove obiske. Pisatelj je umrl v domačem kraju leta 1961, ko je bil Janez Bogataj star 14 let. Kot je že na začetku napovedala

Foto Kroma

garjev dom. To nedeljo, 25. marca, bo na vrsti že tretji. Ob 18. uri bodo otroci oblikovali Družinski dan s petjem OPZ Vesela pomlad, z nastopom malega pianista Roka Dolenca ter recitacijami in zabavno igrico Torta za mamo v izvedbi domačih gledališke skupine Tamara Petarova.

Patrizia Jurincic

Zborovska revija na Trbižu

Koroška in Primorska sta zapeli

Trbiž je zadnje tedne v ospredju pozornosti zaradi raznih športnih manifestacij. V nedeljo, 18. marca, pa se je pozornost osredotočila na Kulturni center, kjer so se srečali pevci iz Primorske in Koroške. Teden prej je bila v Celovcu odmevna zborovska revija Koroška poje, na Primorskem pa že ves mesec marec in april poteka Primorska poje z več kot 30 koncerti. Posebnost in pomembnost revije na Trbižu je združevanje našega prostora in skupna ponudba bogate zborovske tradicije domači

slovenski in italijanski publik. Soorganizatorju te revije, slovenskemu kulturnemu središču Planike iz Kanalske doline in njenemu predsedniku Rudiju Bartalothu gre priznanje, da vztraja pri tej pobudi in da zvestim poslušalcem nudi lepo slovensko pesem. Na nedeljskem koncertu so se predstavili trije koroški in trije primorski zbori. Koroško so zastopali dekliska pevka skupina Vogrška dekleta (vodita Katarina in Mateja Kerbitz), vokalna skupina Nomos iz Škocjana (dirigent Engelbert Logar) in mešani pevski zbor

Slovenskega prosvetnega društva Radiše, ki ga vodi Nužej Lampichler. Iz Primorske pa so prišli pevci none-ta France Bevk iz Otaleža (vodi Pavel Magajna), ženski pevski zbor Prem iz Pivke (vodi Irena Rep) in oktet Godovič, ki nastopa pod taktirko Martine Peljhan. Srečanja v občinskem kulturnem središču so se udeležili predsednik in tajnik Kršćanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer in Andrej Lampichler, deželni svetovalec dr. Mirko Špacapan, predsednik SSO dr. Drago Štoka, predsednik Zveze pevskih zborov Primorske Rudi Šimac in Tomaž Pavšič za Svetovni slovenski kongres. V imenu organizatorjev Primorske poje je na reviji spregovoril Damjan Paulin.

Mešani pevski zbor Radiše (foto DP)

SNG Nova Gorica / Linhartovo srečanje severne Primorske 2007

Priznanji prejeli tudi igralki dramskega odseka PD Štandrež

Nedeljo, 18. marca, je bila v Slovenskem narodnem gledališču krajša slovesnost ob podelitvi priznanj Srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin severne Primorske, nekakšne preselekcije za vseslovensko Linhartovo srečanje, ki poteka letos že 46. leto. Na njem so sodelovali Beneško gledališče (Poletje gre h koncu, režiser Marjan Bevk), dramski odsek PD Štandrež (Balkanski špijon, Jože Hrovat), KPD Franc Zgonik Branik (Kadar se ženski jezik ne suče, Stane Leban), Amatersko gledališko društvo Kontrada Kanal (Jeppe s hriba, Stane Leban), Gledališka skupina Vrtojba (Sej smo vsi ena žlahta, Doris Jarc) KD Triglav Trenta Gledališka skupina Trenta (Županova Micka, Mija Kravanja, Milena Muhič). Selektor, režiser Marjan Bevk, je od teh predstav odbral dve najboljši, in sicer Balkanskega špijona in Županovo Micko, ter ju predlagal za nadaljnjo pot na Linhartovo srečanje, ki bo septembra v Postojni. Predstavi, Kovačevićeva Balkanskega špijona v Vipavi, 16. marca, Linhartovo Županovo Micko v SNG Nova Gorica, 18. marca, si je ogledal Marko Bratuž, državni selektor, ki bo s komisijsko pripravo program letošnjega Linhartovega srečanja. Pred nedeljskim gledališkim užitkom je Maja Bratec-Jerman ob prisotnosti Daniela Štekarja, predsednika sveta Območne izpostave Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti Nova Gorica razglasila dobitnike priznanj, ki jih je izbral Marjan

Bevk kot strokovni spremljevalec srečanja. Med njimi sta dve ljubiteljski igralki iz naših logov. Priznanje za najboljšo glavno žensko vlogo je prejela Marta Bizjak za vlogo žene v predstavi Balkanski špijon, med drugim tudi zato, ker je "v svoji igri tako razgrnila široko paleto čustvenega odzivanja v danih situacijskih oblikah, a pri tem ostala na nivoju kontroliranega in premišljenega odzivanja." Priznanje za najboljšo stransko žensko vlogo pa si je prislužila Federica Bello za vlogo hčere v isti predstavi tudi zato, ker "pri igralki Bellovi je vsekakor pohvale vredno obvladovanje slovenske govorjene besede, ki jo posvoji v taki meri, da postane njena in z njo suvereno obvladuje dialoge s partnerji." Članicama štandreškega dramskega odseka, še posebno Bizjakovi, ki je prvič odigrala pomembno vlogo na svoji kratki odski poti, čestitamo za lep uspeh in jima želimo še veliko vztrajanja in zadoščenja na odskih deskah.

Ostala priznanja so prejeli: za naj-

boljšo glavno moško vlogo Slavko Jereb za vlogo naslovnega junaka v predstavi Jeppe s hriba v izvedbi gledališkega društva Kontrada Kanal. Priznanje za najboljšo stransko vlogo si delita Marko Pretner za vlogo Anžeta v predstavi Županova Micka v izvedbi dramske skupine Trenta in Dani Komac za vlogo krčmarja v predstavi Mizica pogrni se v izvedbi gledališke skupine "Vrtinec" Bovec v režiji Erne Wojčicki. Posebno priznanje selektorja pa je šlo Marini Cernetič za dramaturško-jezikovno predelavo gledališkega scenarija Poletje gre h koncu avtorja Marka Martiniča v izvedbi Beneškega gledališča. Zelo lepo in prav je, da je Cernetičeva dobila priznanje za dragoceno in požrtvovalno delo, ki ga že vrsto let neutrudno opravlja v Beneškem gledališču. Slednje je žlahten kulturni biser, ki veliko pripomore k ohranjanju in utrjevanju narodnih korenin v Benečiji. Letos je prvič sodelovalo na tem srečanju in upati je, da se bo na njem še pojavljalo.

Iva Koršič

VIDA VALENTIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Življenje brez garancij

Življenje je pač takšno, da se vsak dan ukvarjamo z bolj ali manj ustaljenimi, mogoče banalnimi, vsekakor enostavnimi, tudi zrutiniranimi opravili in vprašanji. Jutranja kava, vedno prehitro tiktakanje časa pred nosom, čakanje na petek, na soboto, na nedeljo z željo po nečem več. Mogoče daljše minute pri družinskem zajtrku, mogoče sprehod po gozdu, čas za zračenje sob, nežnejše umivanje las in temeljitejšo pranje rjuh. In tako gre dalje, iz meseca v mesec, 24 ur dnevno, ki jih skušamo tako ali drugače napolniti z vsem tem, kar smo, in če nam je sreča naklonjena in smo dovolj pogumni, tudi s kančkom tega, kar bi želeli biti. In potem se neke neke zataknje. Tistih 24 ur se ti zdi votlih, vsakdan se ti pojavi v vsej svoji nesmiselnosti, takoj zatem pa uvidiš, da pravzaprav sploh ni nesmiseln. Pravzaprav je življenjski smisel ravno v njem, v teh ti-sočernih pripravah jutranjega zajtrka in leganja k počitku ob večeru. Peljem se k osebi, ki je sprejela, da spregovori o lastni izkušnji. Moža je spremljala do smrti. Sledila mu je, ko so mu diagnosticirali raka, med terapijo in dalje do konca, ko se mu je obraz izmaličil in ni premogel nobene moči več. Peljem se k njej in se sprašujem, kako naj osebo, ki je nekaj takega doživela, sploh vprašam o vsem tem. Katera so vprašanja? Kako lahko človeku, ki tega ni doživel, sploh uspe vstopiti v ta svet? Je sploh prav, da sprašujem po nečem, kar je osebo tako pretreslo in spremenilo? Ko jo srečam, spoznam, da je res ravno obratno: ona, tako kot ogromno število drugih, si obupno želi spregovoriti o svoji kalvariji in drugačnem vračanju v svet. O tem, kako je

doživela vse klasične faze, ki jih literatura tudi navaja. Od nesprijemanja, do jeze, obupa, oprijemanja se nekih fiktivnih gotovosti, do končnega sprejetja tudi te sence, ki ji jo je življenje namenilo, in bližine, ki jo je bila zmožna dati možu do konca. Razlaga mi o spoznanju, da se vse to lahko dogodi čisto vsakemu, garancij ni. Preračunamo si vsak življenjski korak, študij, iskanje zaposlitve in življenjskega partnerja, načrtujemo rojstvo otroka, kot bi bili naši rojstni dnevi, na koncu pa spoznamo, da so zakoni, ki urejujejo naše življenje korenito različni. Garancij ni, gotovost je utopija, ki si je želimo, da bi utišali ves potok skrbi, ki stalno žubori v nas.

V pogovorih in knjigah sem spoznala, kako se otepamo česarkoli, kar bi v sebi samo omenjalo besedo "rak", ne govorimo z obolelimi ne govorimo s svojci. "Čutim se nemočnega, ne vem, kaj bi rekel" in se tako izogibamo osebam, ki bi nam imele kaj povedati. Rak je navsezadnje bolezen, ki te bolj kot katerakoli druga postavi pred življenjsko ogledalo in te butne ob smrtnost. Nedvomno je meni lahko tako pisati, navsezadnje nisem obolela za rakom, niti nisem doživela moževega zadnjega izdih. Dilema, katera so sploh vprašanja, ki so smiselna, še vedno obstaja, tako kot vprašanje, ali lahko sploh razumemo nekaj neizkušenega. Mogoče ravno zato čutim potrebo po tem, da bi doživetja, besede, ki so obtičale v grlu svojcev obolelih, lahko našle svoj prostor poleg vsega zbanaliziranega, zaradi česar se vsakodnevno ženemo. Navsezadnje so naša končna življenjska vprašanja vse nekaj drugega, kot večina malenkosti, ki se nam vsak dan zde tako bistvene.

Koncert iz naših krajev že celih 40 let Radio Slovenija snemal oddajo v Števerjanu

"Tu v Števerjanu sem rojen, tu sem doma, jutro prebujam drobne čebele, travnik zlati diši, moj dom je blizu, vse bližje tebi, sreča iz mladih dni.

To je del besedila iz ene najbolj prepoznavnih melodij Števerjanskih festivalov, iz valčka Zarja Števerjana, ki ga je izvedel ansambel Štajerskih sedem. Prijazen pozdrav vam v dvorani in poslušalkam in poslušalcem 1. prog. RA SLO. V okviru praznovanja 40-letnice oddaj smo se tokrat ustavili med Slovenci v Italiji, v Števerjanu, v kraju ki ga predvsem ljubitelji domače glasbe in mnogi ansambli iz Slovenije dobro poznajo. Do letošnjega 37. Festivala nas loči še nekaj mesecev, v naši oddaji pa bomo tokrat spoznali življenje in delo Števerjan in Števerjancev in na sploh Slovencev v Italiji. Tako je uvodoma začel voditelj oddaje Janez Dolinar, urednik KINK-a.

V teh pomladnih mesecih praznovanja 40-letnice KINK so se v Razvedrilnem programu Radia Slovenija namreč odločili, da bodo po eno oddajo pripravili pri Slovencih v Avstriji, na Madžarskem, na Hrvaškem in v Italiji. Tako jih je pot, 11. marca 2007, pripeljala v prijazni Števerjan, med vladne Brike in Brice. Srečanje se je začelo ob 16. uri v župnijski dvorani F.B. Sedej. Oddajo bodo predvajali v soboto, 30. marca 2007, od 20. ure do 21.30 na 1. prog. RA SLO. V aprilu bodo snemali v Monostru na Madžarskem in v maju na Reki na Hrvaškem, 15. junija pa bo veliko jubilejno praznovanje v Poletnem gledališču na Studencu pri Domžalah, oddajo bosta posnela TV in RA SLO.

Oddaja Koncert iz naših krajev je ena najstarejših javnih oddaj na Radiu Slovenija. Namenjena je narodno-zabavni glasbi, ljudski

pesmi in humorju, v njej pa voditelj z gosti predstavi kraj, kjer gostujejo, in življenje v njem. V programu sodelujejo priznani ansambli domače glasbe, v kraju pa poiščemo zore, ljudske pevce, glasbenike in humoriste. Voditelj oddaje je pred mikrofonom povabil župana občine Števerjan Hadrijana Corsija, ki je na kratko predstavil občino Števerjan. Spregovoril je o pomembnosti vloge, ki jo ima obstoj slovenske osnovne šole v vasi, o Števerjanskem festivalu, ki je ponesel ime kraja daleč v svet.

Ob prepletanju narodno-zabavnih viž, ki so jih zaigrali ansambli Braneta Klavžarja, Nagelj izpod Kamniških planin in Tapravi faloti, so poslušalci in gledalci lahko prisluhnili domačima zboroma, in sicer MePZ F.B. Sedej pod vodstvom Mirka Ferlana ter otroškega zboru F.B. Sedej pod vodstvom Emanuele Koren, ob klavirski spremljavi Martine Valentinčič. Predsednik SKPD F.B. Sedej Matej Pintar je orisal društvene korenine, nastanek društva, njegovo poslanstvo in pomembno vlogo,

ki jo v vasi odigrava v ohranjanju tradicij in slovenstva. Z voditeljem sta se spomnila minulih 36 festivalov narodno-zabavne glasbe, orisala sta delovanje dramske družine in mladinskega krožka. Martina Valentinčič je predstavila delovanje OPZ in MIPZ ter MePZ F.B. Sedej; Marjan Drufovka pa je povedal nekaj zanimivosti o lokalnem časopisu, Števerjanskem vestniku, ki je prvič izšel 19. januarja 1969 z namenom, da ne bi šli v pozabo dogodki kraja. Daniela Štekar je predstavila KD Briški grič, ki pripravlja veliko zanimivih kulturnih večerov. Društvo je uresničilo veliko pobud in raznovrstnih prireditev in manifestacij. Spregovorila je o dobro obiskanih prvomajskih praznikih, ki jih pripravljajo že štiri desetletja. Zadnja leta sodelujejo s pustnim vozom na raznih pustnih sprevodih. Ob koncu je Janez Dolinar povabil na oder Franko Padovan, predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Skupaj sta spregovorila o širšem kulturnem delovanju na Goriškem in na sploh Slovencev, ki živijo to stran meje.

Program se je sklenil z željo, naj bo tudi oddaja KINK spodbuda za vse poslušalke in poslušalce radijskih sprejemnikov, da se kdaj odločijo in pridejo na izlet v Brda med prijazen Brice.

MD

V muzeju novejšje zgodovine dopolnjujejo razstavo o Slovencih v 20. stoletju Začetek bolj odločne politike in odnosa do Hrvaške

V Sloveniji je bilo v preteklih dneh nekaj novih aktualnih dogodkov, še več novega pa je nemara v mednarodni politiki in usmeritvi države. V vladi, občinah in organizacijah tako imenovane civilne družbe obravnavajo zasnove regionalne členitve Slovenije, ki predvideva ustanovitev štirinajstih ali nekaj manj pokrajin, ki bi bile vmesna stopnja lokalne samouprave, torej predstavniki in upravni organi med državo in občinami. Pokrajine naj bi pričele delovati v začetku leta 2008. Največje zanimanje in različne odmeve pa vzbuja naraščanje podpore stranki Socialnih demokratov, ki jo vodi Borut Pahor, sicer tudi poslanec v evropskem parlamentu. V neki javnomnenjski raziskavi, izvedeni sredi tega meseca, je omenjena stranka prvič presegla podporo in število glasov, ki jo je ves

to stranko prihajajo poslanci in drugi odpadniki iz nekdanje največje politične stranke, LDS, ki razpada. Dr. Milan Zver, podpredsednik SDS ter minister za šolstvo in šport, je v pogovoru, objavljenem v novi številki tednika Demokracija, o tem menil naslednje: "Socialni demokrati ne napredujejo organsko. Niso ponudili nove dodane vrednosti, ampak izkoriščajo krizo LDS. Zato bo za rast stranke Socialnih demokratov potrebno še veliko več kot le pridobivanje nekaterih odsluženih politikov iz stranke v razpadanju. Poleg tega meni, da samo seštevanje ali priključevanje teh politikov ne bo pripomoglo k rasti Socialnih demokratov, ampak se lahko zgodi bumerang. Nekateri vabljeni politiki že sedaj na levi sredini niso predstavljali nobenega magneta za volilno telo. To socialnim demokratom ne bo

sednik hrvaške vlade Ivo Sanader in zunanja ministrica Kolarin Grabar-Kitarović v Bruslju ločevala za to, da bi evropski parlament ob bližnji obravnavi poročila o pripravi sosednje države za sprejem v povezavo sprejel mnenje, da naj slovensko-hrvaški spor o meji rešijo z arbitražo. Nastal je nesporazum o tem, kdo se je za arbitražo dejansko zavzemal. Predsednik evropskega parlamenta Hans-Gert Pöttering in poročevalec evropskega parlamenta za pogajanja s Hrvaško Hannes Swoboda sta poudarila, da sta arbitražo omenila le kot eno izmed možnosti. V Bruslju je odhitel slovenski minister za zunanje zadeve dr. Dimitrij Rupel, ki je poskušal odpraviti nesporazume in v pogovoru z omenjenima evropskima predstavnikoma opozoril, da je Slovenija pripravljena sprejeti vse mehanizme in načine za sporazum s Hrvaško. Zoper izjave v Bruslju je protestiral tudi premier Janez Janša, poslanec v evropskem parlamentu Alojz Peterle pa je zaplete komentiral z izjavo, da so v Bruslju govorili tako, kot da gre za sprejem Slovenije v EU, ne pa za pristopna pogajanja Hrvaške. Slovensko zunanje ministrstvo je medtem na svoji spletni strani objavilo seznam desetih točk o hrvaških komentarjih odnosov in napetosti med državama. Opozorilo je, "da nekateri hrvaški politiki in časniki ne temeljno in neresnično prikazujejo slovensko-hrvaške odnose, pri čemer grobo in nestrno, predvsem pa neupravičeno napadajo predstavnike slovenske države. Takšno ravnanje slovensko-hrvaških odnosov ne izboljšuje, ampak jih, nasprotno, zaostruje in poslabšuje. Na ministrstvu za zunanje zadeve nasprotujemo takšni politiki in predlagamo, naj hrvaška vlada, po možnosti pa tudi mediji,

spodbudijo drugačno, pozitivno ravnanje. To ne pomeni, da bi se kdorkoli odpovedal kritičnosti, izogibati pa bi se morali neresnicam in spodbujanju nestrpnosti."

Našega odgovornega urednika Jurija Paljka v očeh dela slovenske politike najbolj diskreditira sodelovanje s tednikom Družina
V muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani so začeli dopolnjevati razstavo Slovinci v XX. stoletju. Doslej so bile zbirke in predmeti bolj manifestacija propagandnih poudarkov komunizma in socializma kot pa izraz muzejske odslikave resničnosti. Prikrita je bila temna stran slovenske zgodovine po letu 1945. Slovenski katoliški tednik Družina je na celi strani objavil prispevek o zapletih pri imenovanju odgovornega urednika tednika Novi glas Jurija Paljka za člana programskega sveta RTV Slovenija. Zoper njega se je v parlamentu obregnila poslanka Majda Širca, češ "da je gospod Jurij Paljk redni pisec tednika Družina, pa tudi urednik katoliškega tednika Novi glas, katerega izdajatelj je goriška Mohorjeva družba." Našega kolego in urednika torej po mnenju "nepovezane" poslanke in prek nje dela slovenske politike najbolj določa in tako tudi najbolj diskreditira sodelovanje z Družino, kar naj bi očitno dokazovalo njegovo podrejenost sedanji slovenski oblasti, ki naj bi si v spregi s Cerkvijo avtoritativno prisvojila celoten javni prostor. Prispevek z naslovom Neodpustljivi greh zoper politično korektnost je napisal časnikiar Bogomir Štefanič ml. Ob koncu je napisal naslednje: "Bolj ko precejamo 'argumente' proti Paljku, jasneje se kaže njegov neodpustljivi greh prav ali celo zgolj - pisanje za katoliško Družino. Da bi ga le bilo čim več tudi v prihodnje. Res pa je, da ga lahko stane članstva v programskem svetu RTV Slovenija."

Marijan Drobež

Predsednik evropskega parlamenta Hans-Gert Pöttering

čas od parlamentarnih volitev v letu 2004 dosegala Slovenska demokratska stranka predsednika Janeza Janše. Prednost socialnih demokratov je sicer majhna, toda je očitno velikega političnega in psihološkega pomena. Borut Pahor in njegovi so si pridobili večji vpliv in podporo, ker v

prav nič koristilo, temveč jim bo prej škodovalo. Tu bi na Pahorjevem mestu močno premislil, ko ga bi vabil v svoje vrste." Kaže, da je v slovenski politiki prevladalo spoznanje, da sta potrebna bolj odločna politika in odnos do Hrvaške. V zadnjem času se je zgodilo, da sta pred-

Zaskrbljenost na občini sv Vipavi

Bojijo se zamud pri gradnji hitre ceste prek Rebrnic

Čeprav v Družbi za avtoceste v RS (Dars) zagotavljajo, da bo promet po celotni trasi slabih 16 kilometrov dolge hitre ceste med Vipavo in Razdrtim, ki so jo začeli graditi pred devetimi leti, vključuje pa tudi odsek prek Rebrnic, stekel predvidoma v letu 2008, se na vipavski občini bojijo za zamud. "Glede na zaplete pri vrtanju predorov in naganjanje znotraj gradbenih lobijev bo verjetno prišlo do kakšnega časovnega odmika," je za STA povedal župan občine Vipava Ivan Princes. Dars je z italijanskima družbama Vidoni in Oberlosler, ki sta bila kot najugodnejša ponudnika izbrana na mednarodnem javnem razpisu, že septembra podpisal pogodbo o gradnji okoli 300 metrov dolgega predora Barnica in še enkrat daljšega predora Tabor na trasi prek Rebrnic, a podjetji še nista začeli z vrtanjem predorskih cevi, je poudaril Princes. To so za STA potrdili tudi v Dars. Kot je pojasnil Princes, se Ita-

lijanom ni uspelo dogovoriti za uporabo že obstoječih betonarn na trasi, zato morajo postaviti novo. Vipavska občina je tako pred dnevi za dobo dveh let razširila gradbeno dovoljenje, ki omogoča postavitev betonarne na depozit odvečnih materialov pod Gradiščem. V zameno bosta družbi Vidoni in Oberlosler skupnosti Gradišče, pa tudi vipavski občini plačevali "primerno" rento, o višini katere Princes ni želel govoriti. Italijani bodo morali tudi popraviti ceste, ki jih bodo poškodovali njihovi tovornjaki, ter sanirati območje betonarne, je še dodal. Zaplet z uporabo betonarne ne bo vplival na rok za izgradnjo hitre ceste prek Rebrnic, so pričrili v Dars. Od dobrih devetih kilo-

metrov jih je skoraj dokončno urejenih pet, štirje pa so trenutno še v gradnji, so pojasnili. Gradnjo sicer že ves čas dodatno otežuje minimalno plazenja terena, kar pa uspešno rešujejo, so dodali. Celotni odsek hitre ceste med Vipavo in Razdrtim, ki bo povezala Vipavsko dolino

in osrednjo Slovenijo, bo stal 201,38 milijona evrov, cena pa bo v okviru investicijske vrednosti, zagotavljajo v Dars. Odsek hitre ceste prek Rebrnic, ki poteka po izjemno zahtevnem področju hribovitem in geološko-geomehan-sko neugodnem terenu, bo sicer eden izmed najdražjih na slovenskem avtocestnem križu. Kar štirje od devetih kilometrov ceste bodo namreč potekali po osmih viaduktih ter skozi po dva predora in pokrita vkopa.

STA

Kratke

Jeseni na Goriškem tudi študij multimedijjskih komunikacij

Številnim študijskim programom na Goriškem se bo jeseni pridružil še študij multimedijjskih komunikacij. Predstavniki novogoriške in šempetrsko-vrtojbenske občine, Visokošolskega in raziskovalnega središča Primorske (VIRS), Univerze v Ljubljani in družbe Hit so namreč v Novi Gorici podpisali sporazum o medsebojnem sodelovanju pri vzpostavitvi in izvajanju tega rednega in izrednega visokošolskega strokovnega študija, ki ga bo prvo leto obiskovalo 70 študentov. Študij multimedijjskih komunikacij bo Fakulteta za elektrotehniko ljubljanske univerze izvajala v prostorih Primorskega tehnološkega parka na mednarodnem mejnem prehodu v Vrtojbi. Glede na zanimanje bo jeseni zapolnjenih vseh 70 mest na rednem študiju, v prihodnjih letih pa bi lahko zaživel še izredni študij, je povedal direktor VIRS Uroš Saksida. Po njegovih besedah je to prvi tehniški študij po bolonjskem programu na

ljubljanski univerzi. Pripravljali so ga kar sedem let, še pred izvajanjem pa so ga morali prenoviti, tako da je v marsičem unikaten, je poudaril dekan Fakultete za elektrotehniko Tomaž Slivnik. Da gre za enega najboljših programov znotraj univerze, se je strinjala tudi rektorica Univerze v Ljubljani Andreja Kocijančič. Študij multimedijjskih komunikacij v marsičem izpolnjuje vladne cilje, saj omogoča decentralizacijo visokega šolstva, hkrati pa je to kakovosten bolonjski tehniški program, je izpostavil v.d. generalnega direktorja direktorata za znanost in visoko šolstvo na visokošolskem ministrstvu Primož Pristovšek. Izvajanje novega visokošolskega programa so podprli tako novogoriška in šempetrsko-vrtojbenska občina kot družba Hit. Predsednik uprave Hita Niko Trošt je ob tem opozoril, da pri razvoju univerzitetnega središča na Goriškem pogreša sodelovanje še drugega lokalnega gospodarstva. Nov študij, ki zapolnjuje izobrazbeno vrzel na področju razvoja in izvedbe multimedijjskih sistemov in storitev v Sloveniji, bo študentom ponudil celotno paleto znanj, potrebnih za visokotehnološke in zahtevne naloge na področju multimedijjskih komunikacij, so še poudarili podpisniki.

Pismo združenja borcev v Novi Gorici primorskim poslancem

Predsednik območnega združenja borcev in udeležencev narodnoosvobodilnega boja v Novi Gorici, Vladimir Krpan, je poslancem slovenskega parlamenta z območja Primorske poslal pismo glede pokrajin, ki bi jih oblikovali v Sloveniji. V njem izraža presenečenje, protest in ogorčenje zaradi opredelitve večine poslancev na sestanku njihovega območnega kluba, sprejete v Sežani dne 12. februarja 2007, naj bi celotna Primorska tvorila samo eno pokrajino kot drugo stopnjo lokalne samouprave. Krpan je v dokumentu opozoril, "da se je naša območna organizacija zveze borcev v preteklosti že večkrat izrekla za ustanovitev Goriške pokrajine, tako na svojih skupščinah kot tudi v javnosti. Poudariti moramo, da se naša organizacija ne vpleta v aktualne politične zadeve in spopade, ne pred volitvami ne po njih, razen kadar gre za bistvena vprašanja, ki zadevajo vse naše prebivalstvo. Torej se zavzemamo za uveljavitev ustavne pravice prebivalcev od Trente do Podnanosa, da si sami urejajo regionalne zadeve, ki se njih ali predvsem njih tičejo". V pismu je nadalje navedeno, "da borci in udeleženci narodnoosvobodilnega boja na območju Goriške podpirajo predlog o razdelitvi Slovenije na dvanajst pokrajin". Opozorili pa so tudi, "da v prihodnje ne bodo več dovolili, da o njihovih območnih (regionalnih) vprašanjih, med katerimi so tudi pokrajine, odločajo drugi in ne prebivalci Goriške pokrajine." Klub primorskih poslancev naj bi prihodnji sestanek imel v Novi Gorici, kjer bi lahko soočili različna stališča bodisi za ali pa proti ustanovitvi goriške pokrajine.

Zdravstvena ambulanta v Čepovanu obnovljena in razširjena

V Čepovanu na trnovsko-banjski planoti so slovesno odprli obnovljeno in razširjeno zdravstveno ambulanto. Stroški so znašali okoli 30.000 evrov, sredstva pa je prispeval matični javni zavod, to je Zdravstveni dom v Novi Gorici. Ambulanta ima okoli 450 prijavljenih pacientov, v njenem sklopu pa delata tudi dve patronažni sestri in samostojna zobozdravstvena ambulanta. Direktor zdravstvenega doma, osnovnega varstva v Novi Gorici, Marjan Pintar, je ob otvoritvi obnovljenega in razširjenega objekta povedal, da ambulanta v Čepovanu lahko uspešno in redno deluje tudi zaradi finančne pomoči matičnega javnega zavoda. Prispevek čepovanski ambulanti znaša okoli 10.000 evrov letno, v tem znesku pa je upoštevan tudi delež mestne občine Nova Gorica, o čemer je na slovesnosti govoril župan Mirko Brulc. Zdravstvena ambulanta v Čepovanu deluje dvakrat tedensko. Vodi jo dr. Tatjana Lukner, ki je sicer tudi redovnica reda manjših sester sv. Frančiška, ki deluje v Marijinem svetišču na Sveti Gori. Ona je edina zdravnica in redovnica v Sloveniji, ki se je doslej uspela zaposliti v javnem zdravstvu.

Gledališka predstava v Komnu

Gledališka skupina kulturnega društva Brce iz Gabrovice pri Komnu vabi v soboto, 24. marca 2007 ob 20. uri v Kulturni dom v Komen na predstavo gledališke skupine Kulturnega društva iz Dekanov. V režiji Aleksija Pregarca bodo uprizorili komedijo Borisa Picige "Zapeljivka oddaja stanovanje".

Projekt bratov Jakopin, izdelovalcev jadronic in jaht

Odprla bosta ladjedelnico ob italijanski obali v Tržiču

Brata Japec in Jernej Jakopin v svojem podjetju že okoli dvajset let izdelujeta jadrnice in

bo tam vsaj desetkrat cenejše kot v Izoli, italijanske banke ponujajo posojila le z enoodstotno obrestno mero, lokal-

predvideni objekt imenujeta, bo ob kanalu, ki vodi do morja. Za Tržič sta se odločila, ker sta tam na voljo znanje in najmodernejša tehnologija. "Najino podjetje Seaway bo imelo pri roki dovolj kvalificiranih kadrov, prava na malo maturo in na pridne roke slovenskih delavcev s Krasa in z Goriškega." Brata Japec in Jernej Jakopin bosta postopno, zagotavljata, v svoji ladjedelnici zaposlila kakih 150 ljudi. Njun projekt bo pomenil tudi doslej največji poseg, največjo naložbo slovenskega kapitala v Italijo.

M.

jahte, ki sedaj plujejo skoraj po vseh morjih. Poslovanje menita razširiti na izdelovanje večjih jadrnic, dolgih do 50 metrov. Takšna jahta stane okoli 20 milijonov evrov. Vendar svojega projekta v dosedanjih prostorih v Zgošči pri Radovljici ne moreta uresničiti. Po cesti je namreč jadrnice večjih mer težko pripeljati do morja. Zaradi tega sta se odločila za zgraditev primerne ladjedelnice ob italijanski obali pri Tržiču. V prvi fazi bi v objekt vložila 15 milijonov evrov. Japec Jakopin pojasnjuje, zakaj sta se brata odločila za Tržič in ne za Izolo. Zemljišče

na oblast v Tržiču pa je v dveh mesecih od prvih pogovorov pripravi vse za podpis pogodbe. Graditi bodo lahko začeli v kratkem. Brata Jakopin sta optimistična. Naročil imata že za deset milijonov evrov. Njuna ladjedelnica, kot

Nov udarec majhnim zasebnim trgovinam V Sloveniji 15 prodajalnih trgovske verige Lidl

V Sloveniji, kjer naj bi bilo že dovolj trgovin za sedanje in prihodnje potrebe prebivalstva oz. potrošnikov, tuja velepodjetja očitno še zmerom vidijo svojo priložnost. Diskontna trgovska veriga Lidl iz Nemčije bo na slovensko tržišče vstopila 29. marca. Tisti dne bo hkrati odprla petnajst prodajalnih pri nas. Le-te bodo v Kočevju, Ljutomeru, Murski Soboti, Slovenj Gradcu, na Ravnah na Koroškem, v Kranju, na Jesenicah, v Kopru, Mari-

boru, Gornji Radgoni, Celju, Domžalah, Lendavi in Šentjurju pri Celju. Delovni čas v novih trgovinah bo trajal od ponedeljka do sobo-

te, od 8. do 20. ure. Diskontna trgovska veriga je na svoji spletni strani zapisala, da bodo potrošnikom na voljo živilski in neživilski izdelki, pri čemer bo zagotovljena izbira med njihovimi in že uveljavljenimi tujimi blagovnimi znamkami. Zagotavljajo, "da prodajajo samo tisto, kar bi kupili tudi sami". Z odprtjem omenjenega števila novih trgovin bo nastala nova konkurenca velikima slovenskima veletrgovcem Mercator in Tuš, nove veletrgovine pa bodo zadale nov boleč udarec majhnim zasebnim trgovinam. Nekatere od teh trgovin, ki delujejo predvsem v odročnih vaseh in krajih, so spričo naraščajoče konkurence velikih trgovskih družb že začeli zapirati.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 20. marca, ob 14. uri.

Pogovor / Mauro Leban o štirih novih tečajih

Vedno širša paleta ponudb Mladinskega doma

V svoji tretji sezoni delovanja ponuja Mladinski dom na Goriškem poleg pošolskega pouka in inštrukcij tudi druge dejavnosti, kot so psihopedagoška služba, vzgojna predavanja za starše in vzgojitelje, prava na malo maturo in na vstop v srednjo šolo ter poletno središče. Odborniki pa so želeli narediti še korak dlje. In tako prihajajo v letošnji pomladi na dan še druge, sveže novosti, ne nujno namenjene samo šolski mladini. O tem smo se pogovorili z ravnateljem MD Maurom Lebanom: razkril nam je nekaj načrtov društva, ki zaradi svoje vloge in poslanstva znotraj naše skupnosti zadobiva vse večjo težo.

(ob sredah ali četrtek) v aprilu in maju. Vpisnina v višini 25 evrov je možna do 28. marca, ko bo ob 18. uri tudi uvodno srečanje. Igra se s 54 kartami, sicer pa obstaja več različic. Slovenska različica, ki bo predmet tečaja, je po zaslugi slovenskih izseljencev razširjena tudi v Ameriki. Med zamejci poznajo tarok predvsem starejši ljudje ali študentje, ki so imeli zaradi študija tesnejše stike z matično domovino. Tečaj, ki ga bo vodil Ivan Černic, priporočamo prav vsem: dijakom, študentom in odraslim. Zakaj? Najbolje je, da to ugotovite kar sami! Zagotavljamo vam samo nekaj: ne bo vam žal!

Marsikdo se bo rad odločil za osvežitveni tečaj angleškega jezika, ki ima posebno praktičen značaj...

Prav to je naš namen. Program je namreč namenjen mladostnikom in odraslim osebam, ki želijo obnoviti svoje verjetno malo zaprasto osnovno znanje angleščine in ki želijo potovati v tujino ter se spoznavati v vsakdanjih okoliščinah v angleškem jeziku. Na delavnici telefoniranja v angleščini se bodo udeleženci seznanili z besediščem in frazami, ki so v uporabi tako pri vsakdanjih telefonskih pogovorih kot tudi v bolj specifičnih situacijah, ki so pogoste pri delu. Predavateljica prof. Marianna Kosič bo nudila tudi nekaj nasvetov za nadaljnje samostojno učenje preko medmrežja. Omenjeni tečaj angleščine bo potekal v aprilu in maju, srečanj naj bi bilo šest, in sicer ob sredah. Vpišete se lahko do 4. aprila.

In druge redne pobude Mladinskega doma v tem zadnjem delu šolskega leta?

Poleg pošolskega pouka in strokovnega psihopedagoškega svetovanja, ki ga Mladinski dom nudi družinam enkrat mesečno, beležimo:

- dve srečanja s psihoterapevtom Bogdanom Žoržem. Prvo predavanje je na vrsti 15. maja, in sicer o vlogi starih staršev pri vzgoji otrok, drugo srečanje pa načrtujemo predvidoma v torek, 5. junija, in bo izrecno namenjeno staršem dijakov, ki bodo prihodnje šolsko leto prestopili prag srednje ali višje šole.

- Priprava na malo maturo je kot ponavadi namenjena tretješolcem in bo potekala v prvi polovici junija. Na programu so ponavljanje in utrjevanje šolske snovi, nasveti za učenje, navodila za nastop in vse to, kar je potrebno, da se dijaki kar se da uspešno odrežejo na mali maturi, ki predstavlja vsekakor eno prvih pomembnejših družbenih in sploh življenjskih preizkušenj. - Vpisovanje v poletno središče Izzivi 2007 bo potekalo mesečno aprila.

- Predvpiš gojencev v novo sezono 2007/08 pa bo možen do junija in bo prinesel vrsto prednosti družinam, ki bodo izkoristile priložnost predvpišanja.

A o vsem tem kaj več prihodnjič.

DD

Kaj nam lahko poveš o novih pobudah letošnje pomladi?

Mladinski dom pripravlja na sedežu v Gorici (ul. Don Bosco 60) vrsto tečajev, ki bodo potekali od marca do junija 2007, v slovenskem jeziku seveda. Srečanja bodo okvirno potekala enkrat tedensko v večernih urah, trajala pa bodo največ po dve uri. Vpisi so možni na sedežu MD (tel. 0481 546549) od 15. do 18. ure, informacije pa dobite tudi na tel. št. 0481 536455 ali 328 3155040. Tečaji bodo seveda možni ob zadostnem številu vpisov. Prispevek za vsak tečaj znaša od 15 do 35 evrov, za člane MD pa je predviden popust. Dokončni termini bodo določeni na uvodnem srečanju, tudi upoštevajoč želje obiskovalcev in razpoložljivost voditeljev.

Komu so ti tečaji namenjeni?

Pravzaprav vsem: mladostnikom, odraslim, starejšim, tako dijakom kot učnemu osebju, uradnikom, delavcem, kmetom, gospodinjam: vsak lahko najde v naših pomladanskih pobudah kaj zanimivega pa tudi koristnega...

Pa pojdimo k stvari! Na razpolago bo tudi tečaj računalništva, ki je vedno koristen...

Da. Načrtujemo šest srečanj (po vsej verjetnosti ob ponedeljkih ali petkih) meseca aprila in maja. Prvo srečanje bo 2. aprila ob 18. uri na našem sedežu. Vpis je možen do četrta, 29. marca. Udeleženci se bodo najprej na kratko seznanili s pomembnejšimi računalniškimi pojmi (v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku) ter s strojno (hardware) in programsko (software) opremo; nato bodo poglobljeno spoznali operacijski sistem in uporabo oken, reševanje pogostejših problemov, naprednejšo uporabo miške in tipkovnice ter razne trike, ki so vedno koristni. Osvojili bodo tudi osnove standardnega urejevalnika za besedila Word ter elektronske pošte, pri čemer bodo poleg osnovne uporabe spoznali tudi varnostna navodila, nastavitve in bonton. Seveda ne moremo mimo spleta in brskanja po njem, saj vsi vemo, kako pomembna so tudi v tem primeru varnostna navodila in naprednejše nastavitve. Tečaj bo vodil študent informatike Paolo Posillipo.

Prava novost bo tečaj sirarstva, ki bo - po izidu zanimive knjige Danila Čotarja pri GMD pred nekaj meseci - gotovo privabil kar nekaj radovednežev...

Da, vodil ga bo prav Danilo, ki je na tem področju uveljavljen strokovnjak, poleg tega pa nam je drag tudi zaradi svojega zlahtnega odnosa do jezika. Prvi del tečaja bo potekal meseca aprila; predvidena so tri srečanja. Vpisnina je možna do srede, 4. aprila. Uvodno srečanje bo v četrtek, 12. aprila, ob 18. uri. Udeleženci bodo najprej imeli predavanje o mleku, drobnoživkah, hlajenju in segrevanju, jedilnih vrstah mleka v prodaji, mikrobioloških cepivih itd. Poleg tega bodo preizkusili pravo kislih izdelkov, kot so kislilo mleko, kefir in jogurt; naslednjega dne bodo skupaj presodili kakovost in pokušno izdelkov. V drugem delu tečaja (štiri srečanja meseca maja) pa se bodo ukvarjali s postopkom in izdelavo trdih in mehkih sirov, skute, z dodatki začimb za sirne namaze, s soljenjem mehkega sira, s postopki in izdelavo mozzarelle. Prvi del tečaja je koristen v vsakem primeru; izdelave iz drugega dela tečaja pa so smiselne, le če razpolagamo s svežim mlekom, ki ga dobimo neposredno pri kmetih ali živinorejcih.

Javnost bo gotovo presenetilo, da ste se odločili za tečaj taroka. Ljudje verjetno premalo vedo, da ne gre za preprosto igro, saj ga v marsikateri državi poučujejo tudi na šolah. In razlogov za to je še in še...

Res. Tarok je najbolj razširjena družabna igra v Sloveniji in deželah, ki so nekdanj spadale pod Avstroogrsko. Ponekod - zlasti v vzhodnih državah - spadajo podobne igre v učno snov ali med izbirne predmete na šolah zaradi pozitivnih učinkov pri urjenju umskih sposobnosti. Igra vsebuje prvine trešeta, briškole in bridge-a ter upošteva kombinatoriko, zato je primerna za razvijanje prožnosti umskega razmišljanja. Igralci si morajo pri tej igri poiskati najboljše strategije za izpeljavo igre do kraja.

Kaj bo torej nudil tečaj taroka in kdo ga bo vodil?

Predvideli smo osem srečanj

Naši severni sosed

Živahen utrip slovenskega športa na Koroškem

Športna dejavnost je zelo razvita in razvejena tudi med našimi rojaki na Koroškem. Delovanje Slovencev v Avstriji gre, tudi kar se tiče gibalne dejavnosti, umestiti in dojemati v smislu tamkajšnjih razmer, ki so nedvomno (še) slabše kot okviri, v katerih delujejo naši športniki, o katerih teče praviloma beseda v tej rubriki. Aktivnost slovenskih športnih društev pri naših severnih sosedih vzorno usklajuje krovna organizacija Slovenska športna zveza, katere vodilna moža sta predsednik Marijan Velik in tajnik (ter obenem odličen šahist) Ivan Lukan. "Koroški ZSSDI" v Avstriji bije trdo bitko za priznavanje slovenskih klubov, poleg tega pa zelo tesno sodeluje s slovenskimi športniki iz Madžarske in predvsem Italije.

Na vsakoletni novinarski konferenci zamejskega športa v Ljubljani, kot tudi ob ostalih priložnostih srečanja zamejskih športnikov, Korošci poudarjajo, da je njihovo delo težavno, istočasno pa jih nikoli ne mine veliko navdušenje, s katerim opravljajo svoje plemenito poslanstvo. Na čezmejnih srečanjih športnikov iz posameznih slovenskih manjšin smo pri opravljanju časnikarskega dela včasih presenečeno opazili, da smo na primer v ekipi koroških Slovencev z izjemo trenerja težko našli koga, s katerim bi se lahko pogovarjali v slovenščini. Če dobro pomislimo, pa je tudi v ekipah v našem zamejstvu večkrat pogovorni jezik italijanski, tako da bi koroški kronist naletel na podobne težave... Pa vendar je položaj pri Slovencih

v Avstriji v splošnem za odtonek slabši. Slovenski Matej Černic na Koroškem je nedvomno Peter Wrolich, za prijatelje Paco; ta vzdevek mu ga je kot otroku dala nona. Poklicni kolesar iz Loč pri Baškem jezeru, zdaj že veteran potujočega cirkusa velikih etapnih dirk, se lahko ponaša z vidnimi uvrstitvami na francoskem

Touru in nastopi na svetovnih prvenstvih. Poleg tega je učinkovit sogovornik, zaveden in značajan Slovenec (tako brezhibnega jezika menda ne najdemo pri nobenem drugem slovenskem športniku, ne v matični domovini ne v zamejstvu),

Peter Wrolich

skratka, po končani karieri bi bil lahko uspešen tudi v športni krovni ali celo koroški politiki. Športni utrip med Celovcem in Gradcem je dokaj živahen tudi v moštvenih panogah. Slovenski atletski klub (nogomet), Športni klub Dob (odbojka), košarkarski klub Koš: to so katalizatorji, ki zbirajo slovensko mladino, začeni s tisto s celovške gimnazije. Članske ekipe teh društev že nekaj pomenijo v deželnem merilu in večkrat celo presegajo okvire regionalnih lig, saj uživajo določen ugled po zgodovini in kakovosti. V teh postavah je ob koroških Slovencih veliko nemških govorečih športnikov, pa tudi "legionarjev", tekmovalcev iz Slovenije, ki prihajajo nastopat k rojakom čez bližnjo državno mejo. Če se ob koncu povrnemo k

individualnim športnim panogam, ne smemo pozabiti na hokejiste na ledu (v avstrijski ligi nastopajo celo ekipe iz Slovenije), skakalce s smučmi, že omenjene šahiste in tiste, ki se ukvarjajo z atletiko.

HC

Praznovanje dneva slovenske kulture v Trziču Prešerno skupaj!

Slovensko kulturno rekreacijsko društvo Jadro, Slovensko kulturno rekreacijsko športno društvo Trzič in Združenje staršev šolskih

otrok iz Romjana so v soboto, 3. marca, v občinskem gledališču v Trziču prvič skupaj priredili tradicionalno Prešerno-vo proslavo. Prvi so nastopili

Mladi rumjanski muzikanti, sledil je zbor Starši ensemble pod vodstvom Silvie Pierotti Černic. Potem so otroci 4. letnika romjanske osnovne šole zaigrali igrice, ki jo je zanje priredila Mateja Černic. Prof. Rudica Požar iz Trziča je imela priložnostni govor o tem, kako

smo se Slovenci skozi zgodovino vedno borili za ohranitev našega jezika. Pozdrave v imenu trziške občinske uprave je prinesel Fabio del Bello, v imenu Zveze slovenskih kulturnih društev pa njen predsednik Marino Marsič, ki je obenem tudi predstavil projekt *Pesniki dveh manjšin*. Dokumentarni film o projektu, ki je predstavil 24 zamejskih pesnikov, Slovencev iz Italije in Italijanov iz Istre, je bil še isti večer na ogled; zrežirala ga je Martina Kofol. Nato so spet nastopili Mladi rumjanski muzikanti in zbor Starši ensemble. Večer je imenitno sklenila z igranjem na klavirju tržaška pevka Andrejka Možina, ki je zapela Zdravljico. Na večeru so bili prisotni razni gostje, med njimi podžupana iz Ronk in Doberdoba.

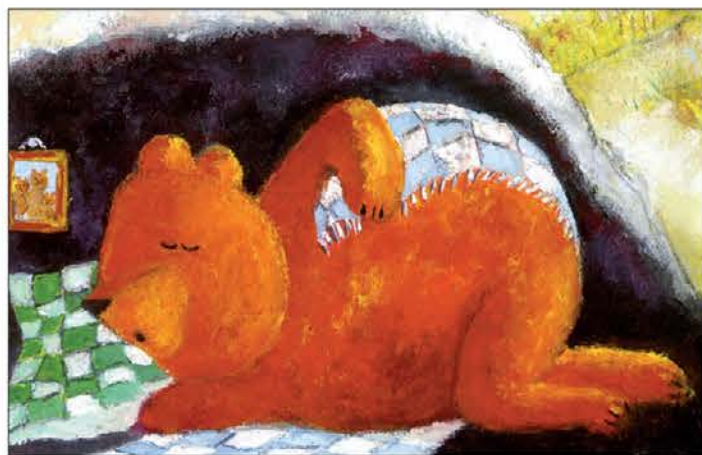

Sedma številka Galeba

Veliko branja za mlade radovedneže

Naslovnica marčne številke Galeba s pisanimi papirnatimi cvetkami, ki jih je izdelala skupina učencev OŠ P. Voranc iz Doline, in ljubke pesmice Rad te imam z izrazito ilustracijo Vesne Benedetič, Risba za mamo in Prošnja Zvezdane Majhen so prigrizna darila mamicam, ki bodo imele svoj praznik 25. marca in jih najbolj razveseli zdravje in pridnost njihovih otrok.

branja izvedeli iz zgodbe Klarise M. Jovanović, kako je bilo z užaljenim lončkom pa iz nadaljevanja pravljice za Gajo Tatjane Kokalj. Ta zgodba kot tudi nadaljevanje O Deklici za ogledalom Dima Zupana, Koliščarji Štefke Kac-Marn, Nagajivi polhek Darinke Kobal in Galebov kviz, ki povprašuje po našem velikem pesniku iz Vrbe, sodijo v letošnjo bralno značko. Zato pridni nabiralci točk, kar pohitite z branjem! V

Vonj po skorajšnji vrnitvi vedre pomladi veje iz pesmice Kje? Srečka Kosovela, ki jo je v preprosto glasbeno spremljavo ovila Dina Slama, ter iz hudomušnih stihov Žige Gombača Medvedova budnica ob prikupnih ilustracijah Štefana Turka. V njej je mali medo zapel sončno pesem vsem prebivalcem gozda, nato pa jo je zadovoljno mahnin v brlog... spat. Na rožicah bodo kmalu stikale za ušmi rdeče pikapolonice, ki jih v rubriki Skrivnostni svet živali predstavlja Damijana Ota. Kako pa se lahko prenese podoba - fotografija lepe rožnate ribice iz revije na risalni papir, natančno pojasnjuje Jasna Merku v Galebovi likovni delavnici. Kuhar Škrobek se v svoji kuhinji že veseli vabljenih rožic iz raznovrstne, vitaminov polne zelenjave. Ostanek pustnih maskarad bodo otroci našli v stripih Medved in miška. O čem razmišlja droben ptiček na cvetoči jablanovi veji, bodo ljubitelji

kot vselej zajetnem Galebu bodo otroci lahko prebrali še ljudski pravljici z modro mislijo, judovsko Jezik je car in italijansko s Sicilije O nabritem lenuhu. Obe je prevedla in priredila Klarisa M. Jovanović. Kaj je tokrat pripovedoval pravljčar, bodo otroci odkrili iz zgodbe Veseli trgovci Eveline Umek. Da neumljena ura ne mara otrok, bo Galebove bralce prepričala duhovita pesmica Ura Jane Kolarič. Na zadnjih straneh so razvedrilni koticiki z besedno in nenavadno barvno igrice, dopolnjenjanko, s križanko in z nerodnimi Hribci. O čem najraje pišejo njihovi vrstniki, pa bodo otroci izvedeli, ko bodo pokukali v prostorček, ki ga Galeb prepušča z domišljijo obdarjenim mladim pisarjem in risarjem. Staršem, šolnikom in sploh vzgojiteljem je psihologinja Suzana Pertot namenila zapis o otrocih, ki radi pobegnejo zaradi različnih vzrokov iz šole, od doma...

JK

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Njun globoki glas je očaral cele generacije deklet: tako odločen, tako močan in tako sexy. John Rambo in Rocky Balboa, ki ju je uprizorjal Sylvester Stallone, sta dalj časa predstavljala ideal moške lepote. Go-ra mišic in poguma, pa tako zapeljiv glas. Da so se najstnice začele topiti, ni bilo treba pogledati na pojav mišičastega Stalloneja, dovolj je bilo zaslišati tisti globoki glas, ki je v sedma nebesa spravil vsako predstavnicu nežnejšega spola. Pa ne samo Stallone, tudi De Niro je posebne vrste šarmer, ki zna očarati že s svojim glasom. Glas, ki v sebi skriva eleganco in gosposkost, po katerih se odlikuje Robert De Niro. Ja, glas je zelo pomemben dejavnik. Toda, ali ste opazili, da imata Stallone in De Niro v večini filmov na las podoben glas? Kaj sta morda obiskovala iste otorinolaringologe? Sta morda oba obiskovala isto recitatorsko šolo? No, skoraj... Zajec tiči v drugem grmu. Na italijanskih velikih platnih je Stalloneja in De Nira dalj časa sinhroniziral isti dvojnik, v tem poklicu najslavnejši Italijan Ferruccio Amendola. Pa ga ima-

Zakaj imata Stallone in De Niro na las podobna glasova?

mo; očitno laringologi in čudne operacije na glasilkah nimajo nič skupnega z neverjetno podobnostjo glasu Stalloneja in De Nira v Italiji.

Italija je glede tega svojevrsten primer, kjer se filmi razen zelo redkih izjem ne prikazujejo v originalu. To seveda filmu po-

svoje jemlje del umetniškega leska. Ne gre za kritiko tistim, ki se v Italiji ukvarjajo s sinhronizacijo filmov. Na Apeninskem polotoku so namreč razvili zelo kakovostno solo sinhroniziranja,

ki ji na svetu verjetno ni para. Ferruccio Amendola je njen najelitnejši predstavnik. Problem je drugje. Film je umetniška sklenjena celota tudi z glasovi igralcev, ki v filmu nastopajo. Glas namreč veliko pove o igralčevem talentu in sposobnosti njegovega življenja v vlogi. Pri najboljših igalskih predstavah je prav glas eden od dejavnikov, s katerim igralec ali igralka nakaže svojo odličnost. Glas postane komplementaren celotni obrazni in telesni mimiki. Sinhronizacija, ki se je v Italiji uveljavila vse od fašizma naprej, jemlje igralčevi predstavi čar te komplementarnosti. Izrazita primera sta dva filma, ki se trenutno vrtita v italijanskih kinodvoranah. Forest Whitaker v celovečercu Zadnji škotski kralj mojstrsko odigra vlogo Idija Amina, ugandskega psihopatskega diktatorja, ki je v sedemdesetih letih pobil 300 tisoč sodržavljancev. S telesno in obrazno mimiko odlično prikaže psihično bolnega egocentričnega predsednika, ki se zna v trenutku radikalno spremeniti iz veselega, zelo nefor-

malnega zabavljača v jezen in zafrustriran stroj smrti. Višek predstave pa je vsekakor igralčev glas. Whitaker, ki je po rodu Američan, se je v enoletnem bivanju v Ugandi do pičice natančno naučil afriške angleščine, to je tiste razpotegnjene angleščine s pristnim afriškim naglasom. Gre za angleščino, ki jo je govoril Idi Amin. In ta predelana angleščina je komplementarna že itak izvrstni igralčevi mimiki. No, predstavljajte si, kako izzvenci vse to, ko je igralčev glas sinhroniziran v italijansko (pa naj bo še tako dober dvojnik). Podoben primer je tudi Borat, film, ki pripoveduje o kazakstanskem novinarju, ki v ZDA snema dokumentarec za kazakstansko televizijo in se zaljubi v Pamela Anderson. Borata igra Sasha Baron Cohen, angleški komik, ki izvrstno posnema angleščino, govorjeno v Vzhodni Evropi, in tako ustvarja lik, ki ga na zahodu stereotipno enačimo z neotesanim vzhodnjakom iz tretjega sveta. Tudi v tem primeru so v Italiji vsilili sinhronizacijo, ki izzvenci dokaj smešno v primerjavi z originalom. Tako pač je. Saj imata tudi Stallone in De Niro na las podobna glasova, a ne?

Andrej Černic

Večstopenjska šola iz Doberdoba na zelenem tednu

Učenci odkrivali naravne lepote in zgodovino Tolminske

Naši učenci osnovnih in nižjih srednjih šol že več let hodijo na izlet na zelene tedne. V naravi prebivajo tedne dni in s pomočjo inštruktorjev in pedagoških delavcev doživijo pristen stik z naravo. Slovenija je z ustanovitvijo Centra za šolske in obšolske dejavnosti leta 1992 ustvarila temelje za razvoj takih šol v naravi. Ugodni finančni pogoji, relativno dobra tehnična opremljenost in dober pedagoški kader, ki skrbi za športni, družboslovni in naravoslovni program v domovih, omogočajo izvedbo kvalitetnih in cenovno ugodnih šol v naravi. Po Sloveniji je približno 23 takih domov, razpršenih po celi državi, v katerih izvajajo program za učence vseh stopenj šolstva.

43 učencev in štirje profesorji višjih razredov večstopenjske šole iz Doberdoba so od ponedeljka, 26. februarja, do petka, 2. marca, imeli tudi tako izkušnjo. Pet dni so preživeli v največjem izmed triindvajsetih domov CŠOD, in sicer v domu Soča v

vinso ozadje. Okrog Tolmina je neokrnjena narava, ki jo predstavljajo ne le bistra Soča, ampak tudi reka Tolminka, Slovenska geološka pot, gozdovi, travniki

in pašniki, ozke doline, divje grape in nedotaknjeni gozdovi, skozi katere so se podali naši neutrudljivi učenci. Ker ti kraji spadajo v območje Triglavskega narodnega parka, so se tu učenci seznanili s pomembnim zavarovanega območja in s pravili varovanja naravne in kulturne dediščine. Program je bil sestavljen tako, da so bili učenci razdeljeni v tri skupine. Skupine so čez dan izvajale vsaka svoj program. Zvečer, po večerji pa so se zbrali vsi v veliki dvorani in pisali dnevnik o doživetem. Program je vodilo pet izkušenih pedagoških delavcev; skoraj vsi so domačini. Zanimivi so bili pohodi v bližnjo okolico, kjer so si otroci ogledali in razi-

skovali korita reke Tolminke, Kozlov rob in ruševine gradu iz 11. stoletja, zgodovinsko dediščino, zdravilno grofovo vodo in še marsikaj. Popoldne so učenci poskušali razviti svoje sposobnosti plezanja po plezalni steni, preizkusili so moč mišic pri lokostrelstvu in v fitnesu, šli so v mestni muzej, kjer so si ogledali bogato etnološko in arheološko dediščino: zgodovino od starejše kamene dobe do prihoda Slovanov, ki so dokončno oblikovali etnično podobno Posočja, boj za staro pravdo, kjer izstopa veliki tolminski punt iz leta 1713 in pomembnejše dogodke od 19. pa do konca 20. stoletja. Nekaj učencev smo vprašali za mnenje o tej izkušnji. **Kevin Heric** nam je povedal, da so mu najbolj ugajali pohodi v naravo. Rad si je ogledal Tolminsko korita. **Šimen Gergolet** je zelo užival pri lokostrelstvu in pri plezanju. Sam pravi, da sicer vsako leto hodi v Tolmin s starši, vendar mu ni bilo žal, da je prišel tudi v razredom. **Veronika Trpin** je povedala, da so se tudi zvečer zelo zabavali: poslušali so glasbo in se igrali razne skupinske in družabne igre. Najbolj ji je ostal v spominu vzpon na Kozlov Rob.

Karlo Nanut

Pogovor / Vzgojitelj doma Tomaz Kragelj

Kakšno funkcijo opravljaš v domu?

Sem vzgojitelj, skrbim za športne dejavnosti. Imam 30 let in sem doma iz Kobarida.

Kdo sestavlja program za zelene tedne?

V glavnem program sestavim, ko dobimo ponudbo, razvrščeno po ciljih, po predmetih, po temah. Program seveda prilagajamo vremenu, letnemu času, številu učencev itd.

Katera sezona je najbolj ugodna za izvedbo programa?

Najboljše je izvajati program, ko ni mraza in ko ni pretoplo; najboljši dnevi za zelene tedne so v jeseni ali pa spomladi. To je idealen čas za kolesarjenje, hojo v hribe in podobne dejavnosti.

Poleg naštetega katere druge aktivnosti ponujate?

Naš dom ponuja take aktivnosti, pri katerih je veliko praktičnega dela. Zato smo tudi čim več časa zunaj, na terenu, kjer imamo športne dejavnosti: kolesarjenje, hojo, veslanje s kanuji. Obiskovalci opravljajo tudi praktične naloge iz naravoslovja itd.

POGOVOR Voditelj doma Soča Darjo Velušček

Mladina se izboljšuje v obnašanju in znanju

Ali bi se lahko predstavili našim bralcem?

Imenujem se Darjo Velušček in sem pedagoški vodja doma Soča. Nisem doma iz Tolmina. Rodil sem se v Plavah, študiral v Ljubljani in se tu v Tolminu najprej zaposlil kot profesor telovadbe in športa na gimnaziji. Potem sem ostal tukaj in si ustvaril družino. Nekaj časa sem se tudi zaposlil v industriji; imel sem lastno podjetje.

Kdaj ste se zaposlili kot pedagoški voditelj v domu Soča?

Leta 1995 sem se vrnil k vzgoji in prevzel mesto ravnatelja tega dijaškega doma. Tistega leta je tu še bila gostinska šola. Zaradi sprememb ni vzdržala in tako smo izgubili večji del gojencev. Zabili smo razmišljati o novem dodatnem programu in smo se tako vključili v dejavnosti Centra šolskih in obšolskih dejavnosti (CŠOD).

Sam dom ima veliko tradicijo. Nastal je leta 1919 kot posledica ukinitve goriškega slovenskega učiteljskega doma. Po prvi svetovni vojni je naše ozemlje prišlo pod Italijo in Italijani so sklenili, da bi bilo najbolje prenesti slovensko učiteljsko v Tolmin. Slovensko učiteljsko je tu delovalo do leta 1925 in je pokrivalo področje od Tolmina do Hrvatske, Reke in otoka Cresa. Kasneje so se dijaki morali vpisovati na italijansko učiteljsko. Slovensko učiteljsko se je obnovilo šele po drugi svetovni vojni. Od leta 1968 pa nimamo več učiteljske. Učiteljsko je zamenjala gimnazija. Ker ima večina družin avtomobil in se zato vozijo vsak dan v šolo, ostaja v našem domu čez teden le nekaj dijakov.

Sedaj je dom na razpolago državnim šolam?

Da. Dom je eden od triindvajsetih, ki delujejo v sklopu CŠOD, kjer učenci lahko preživijo nekaj dni v naravi. Pokazalo se je, da je naša lokacija primerna, precej zanimivosti je v bližini in učenec prihaja k nam iz cele Slovenije in iz zamejstva. Dom je odprt celo leto. K nam pošiljajo otroke razni športni klubi, kulturna društva; prihajajo pa tudi odrasli z družino. V neposredni bližini imamo dve nogometni igrišči, preko deset košarkarskih igrišč in športno halo. V bližini

je reka Soča. Na njej in ob njej se zadnja leta kar množijo športne panoge: kajak, rafting, kolesarjenje, itd. Zraven imamo tudi umetno jezero.

Koliko sodelavcev imate v domu?

Dom zaposluje 16 ljudi: pet učiteljev, dva športna učitelja, dva naravoslovca in enega družboslovca. Za dijake gimnazije je zaposlena še vzgojiteljica. Ostalo je tehnično osebje: kuharji, čistilke itd.

Koliko učencev se prijavi vsak teden?

Trenutno imamo dovolj prostora za vsaj 200 učencev. Vsak teden prihaja k nam približno okrog 80 učencev. V celem letu obišče dijaški dom nad 15.000 učencev.

Kaj mislite o sodobni mladini? Ali so mladi dandanes bolj problematični kot nekoč? So si zelo različni?

Če pogledam nazaj, mislim, da se mladina izboljšuje v obnašanju in znanju. V devetdesetih letih je bilo pri nas nekoliko krize v vzgoji, tudi zaradi političnih sprememb, sedaj pa se je to umirilo. K nam prihajajo dijaki od vseh psovodov in so zelo različni: eni so bolj uspešni, drugi manj. Ni razlik med njimi glede na to, ali prihajajo iz mesta ali s podeželja. Lahko so problematični eni in drugi. Mislim, da je zelo pomembno, kakšno je vzdušje na neki šoli. In to se pri otrocih hitro opazi. Kjer je šola dobro organizirana, kjer so tudi učitelji zadovoljni in resno jemljejo svoj poklic, so navadno tudi učenci bolj uspešni in bolj veseli.

Tolminu. V neposredni bližini doma Soča, ki leži na jugu mesta, je bilo veliko možnosti za uresničevanje programov šole v naravi. Tu so imeli možnost videti številne naravne lepote, ki jih bogati tudi geografsko-zgodov-

ovno ozadje. Okrog Tolmina je neokrnjena narava, ki jo predstavljajo ne le bistra Soča, ampak tudi reka Tolminka, Slovenska geološka pot, gozdovi, travniki in pašniki, ozke doline, divje grape in nedotaknjeni gozdovi, skozi katere so se podali naši neutrudljivi učenci. Ker ti kraji spadajo v območje Triglavskega narodnega parka, so se tu učenci seznanili s pomembnim zavarovanega območja in s pravili varovanja naravne in kulturne dediščine. Program je bil sestavljen tako, da so bili učenci razdeljeni v tri skupine. Skupine so čez dan izvajale vsaka svoj program. Zvečer, po večerji pa so se zbrali vsi v veliki dvorani in pisali dnevnik o doživetem. Program je vodilo pet izkušenih pedagoških delavcev; skoraj vsi so domačini. Zanimivi so bili pohodi v bližnjo okolico, kjer so si otroci ogledali in razi-

Zapoznala Prešernova proslava goriških višješolcev

Gost Boris Kobal o sebi in gledališču nasploh

Zunanjemu opazovalcu se zdi čudno, da so bili pobudniki Prešernove proslave v šolskem središču v ulici Puccini dijaki tehničnega pola Cankar-Vega-Zois (sicer v sodelovanju goriškega Kulturnega doma v sklopu spremljevalnih pobud Komigo), saj bi pričakovali, da bi na to prvi pomislili licejci s svojim humanističnim razmišljanjem. Pa ni tako! Dan slovenske kulture je z več kot enomesečnim zamikom (14. marca) zasijal tudi v šolskem avditoriju, kjer so se zbrali vsi višješolci, tako da ni bilo dovolj sedežev za vse. Dijaki so v goste povabili igralca in režiserja Borisa Kobala, ravnatelja Mestnega gledališča ljubljanskega. Kobala vsi dobro poznaj(m)o kot pikrega kabareti- sta v družbi Sergeja Verča, s kate-

rim sta nešteto krat podrezala v zamejsko družbeno tkivo, pa tudi v širši slovenski prostor v satiričnih oddajah na Radiu Trst A in na koprski televiziji, pa tudi z dvema gledališkima kabaretnima predstavama. Kot avtor je Kobal zaslovel v 90. letih s komedijo Afrika ali na svoji zemlji, ki je v tržaški Kulturni dom in v druge dvorane, v katerih se je pojavila, priklicala toliko ljudi, da niso mogli vsi na predstavo. In prav prizori iz te uspešnice SSG, v avtorjevi režiji, so se vili na ekranu, medtem ko se je gost pogovarjal z dijaki. Več kot enourno srečanje z njim je potekalo kot sproščen, neformalen pogovor med »stariimi znanci«. Kobal se je izkazal kot zelo prijeten in zgovoren sogovornik. Zaupal je, da je vzbudil gledališki svet že zelo zgodaj, ne samo ker je bil

njegov oče Silvij igralec, ampak tudi, ker v šestdesetih letih ni bilo še toliko raznovrstnih razvedrilnih ponudb, kot jih imajo mladi danes. Že kot otrok je bil gotov, da bo gledališčnik, na režijo pa se je usmeril l. 1976, ko se je vpisal na AGRFT v Ljubljani in jo končal l. 1980. Od tedaj je vezan na gledališče kot režiser in igralec. Med tema poklicema ne bi znal izbirati, rad je igralec in režiser, nikoli pa ni in ne bo režiral samega sebe, kajti to, po njegovem, ni mogoče. Režiser mora globalno zaobiti predstavo in kot "tretje oko" mora biti prva publika; igralec pa se ukvarja s samim seboj, z vlogo. Dobro sodelovanje med njima pa je najbolj pomembno. Sicer pa je v gledališču gotovo bolj potreben igralec kot režiser, tako meni Kobal, kajti gledališče nastane takrat, ko se z odrom, na katerem se nekaj dogaja, spoji gledalec, ki dogajanje spremlja. Prošnjo, da bi zaigral enega izmed svojih likov, je zavrnil, rekoč, da mora biti pripravljen na to, ker se

mora zbrati, da lahko stopi v vlogo. V pogovor je seveda zlezla tudi njegova legendarna Afrika, ki jo je spisal na roke s svinčnikom, ker takrat ni imel še računalnika. Kot njegov edini daljši tekst je nastala spontano, k pisanju so ga gnali takratni dogodki in sploh si ni mislil, da bo imela toliko uspeha. Ob tem se je zavedel, kakšno odgovornost nosi v sebi pisanje. Ob spominu na to delo je resno opozoril na večno in usodno politično razdvojenost Slovencev v zamejstvu. Sedaj se krovni organizaciji družita, a po njegovem 40 let prepozno. Med kramljanjem je povedal, da so vsi njegovi kabaretni liki nastali po opazovanju resničnih oseb. Naglasil je tudi, da politična satira vzklije ob določenih političnih dogodkih, da je muha enodnevnica, ki obravnava zelo boleče teme, na katere ne daje nikakršnih rešitev. Postavljena je zato, da zbada in potrese soli na odprte skeleče rane, ki jih morajo zaceliti tisti, na katere letijo satirične strelice. Sam je najraje udrihal po levici, kateri še danes pripada, čeprav

je ironično izjavil, da ne ve več, kaj to pomeni. Sam je Tržačan, le v Trstu se namreč čuti doma, v Ljubljani samo stanuje in dela, kot "tujec". Ko je kot mlad študent prišel v slovensko prestolnico, se mu je zdelo, da je prišel na drug planet. Z Ljubljancami ni imel stikov, čutili so se, da zna slovensko. Neko nerazumevanje z Ljubljancami ostaja še sedaj. Zdaj je sicer mesto čisto drugačno kot takrat: živo, mlado. Vprašanja so se dotaknila tudi SSG. Kobal je mnenja, da so v gledališču pomembne predstave, te pa so lahko dobre ali slabe povsod. Razlika je le v tem, da je v Ljubljani veliko več ponudbe in izbire. Izgubljeno publiko v zamejstvu je težko spet pridobiti. Kritično se je pri tem mislil obreignil ob našo gledališko ustanovo, ki je zašla stran pota ne samo zaradi finančnih zadreg. Temeljito bi jo bilo treba spremeniti v notranji strukturi, pomisliti na razširitev igralskega ansambla in še marsikaj. Poudaril je tudi popolno odsotnost SSG v slovenskem prostoru, kar seveda ni dobro.

Kobal se je ob vprašanju lotil še marsikatero tematiko, tudi pregovorne gledališke treme, ki je dobra, če je obvladljiva. Poudaril je, da sam izbira igralce po afiniteti, da so bili njegovi prvi vzorniki njegov oče in takratni igralci SSG, da zelo občuduje Fellinija... Beseda je tekla še o marsičem, tudi o gledališki šoli StudioArt, o AGRFT, ki je nujno potrebna za formacijo igralca, in o Mestnem gledališču ljubljanskem, ki ima 107 zaposlenih ljudi, od tega 34 igralcev, 50 tehnikov. Vsako sezono postavi na oder 8 premier in ima marsikatero koprodukcijo in razna gostovanja. Na voljo je 24 abonmajev, od teh je 6 študentskih in trije dijaški. Letno ga obišče 96.000 gledalcev. To je res gledališče, ki si lahko privoščiti delati vsakršne predstave. Ob koncu je obljubil, da bo brezplačno gostil skupino dijakov, če bodo želeli priti na katero izmed uprizoritev MGL. Rekel je tudi, da je na razpolago za katerokoli pojasnilo, če bi se kdo odločil poizkusiti srečo na igralski akademiji v Ljubljani.

JK